

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Summen af store eksponeringer
< 175 pct.

Udlånsvækst < 20 pct.

Funding-ratio < 1

Ejendomseksponering < 25 pct.

Likviditetsoverdækning > 50 pct.

BALANCEFAKTOR, "DET NYE HJØRNE" I DIAMANTEN

MBA afhandling 2018 Aalborg universitet

Revisor, "Hvor er du?"

Peter E.R. Jensen & Daniel Høj

Vejleder: Lars Krull

Executive Summary

Prior to this analysis, the analysis "Our friends are getting better" was created. "Our friends are getting better" was analyzing the gearing in the Danish companies in the populations foreign capital between 1-40 million DKK and foreign capital between 50-1.000 million DKK, and in which banks they are costumers.

This analysis examines the Danish companies' leverage in the population of companies with a solidity between 0-25% and foreign capital of between 1-40 million DKK and the population of companies with a solidity between 0-25% and foreign capital above 1 million DKK. In addition, this analysis examines the relationship between companies in a given population and the balance of the banking bank where they are customers. This ratio is expressed whit as balancefactor:

$$\text{Balancefaktor} = \Sigma \text{Balance}_{\text{population}} / \text{Balance}_{\text{pi}} * 100$$

The data in the analysis contain data from all Danish companies that have submitted accounts to the Danish Commerce and Companies Agency in the years 2013 to 2017. The data set contains more than 36 million pieces of single data, and in the process of the analysis, there are created more than 150 excel sheets.

The analysis is built up this way:

1. A short description of the companies' role in the Danish community.
2. A short description of the economic in Denmark from the Financial crises up until now.
3. A description of the banks role in the community and some of the regulation the banks must comply, the tilsynsdiamant.
4. The analysis
5. The conclusion

The analysis concludes, that the companies in the population in general are more solid that earlier and the Danish authorities needs to strengthen the regulations in order to prevent future crises. We recommend that Balancefactoren is included in the Tilsynsdiamant, and all companies are obligated to use an auditor.

Forord

Denne rapport er udarbejdet som en afhandling på EXECUTIVE MBA-studiet på Aalborg Universitet med speciale i Commercial Banking. Afhandlingen er udarbejdet i perioden fra august 2018 til november 2018 og indledt med et forprojekt afholdt på Klitgården Refugium i Skagen.

Forprojektet forløb af en uges intensiv varighed, og var en særdeles udbytterig oplevelse. Ugen blev afsluttet med en fremlæggelse og offentliggørelse af analysen, der er downloadet ca. 1.500 gange.

En stor tak til Lars Krull for god støtte og vejledning gennem hele perioden.

Aalborg Universitet d. 22. november 2018

1.1 Indledning.....	5
1.1.1 Konklusion i den indledende analyse "Our friends are getting better".....	15
1.2 Problemformulering	16
1.3 Metode.....	17
1.3.1 Udvælgelse af data	19
1.3.2 Dataanalyse	20
1.3.3 Kritik af kilder.....	20
1.4 Afgrænsning	21
2.1 Virksomhedernes rolle i samfundet.....	23
2.1.1 Typer af virksomheder	23
2.1.2 konkurser	24
2.1.3 Jobskabelse.....	25
2.1.4 Konjunkturer	26
2.1.5 Revisorernes rolle.....	27
2.1.6 Bankernes rolle og risiko.....	27
2.1.7 Tilsynsdiamanten	31
2.1.8 Konkrete eksempler på tilsynet indblanding i offentligheden:	37
2.1.9 Delkonklusion	40
3.1 Analyse.....	42
3.1.1 Formål med analysen	42
3.1.2 Udvælgelse af segment/gruppe af virksomheder.	42
3.1.3 Alle virksomheder	43
3.1.4 Alle virksomheder med/uden revisor	46
3.1.5 Alle virksomheder de 7 store og uden de 7 store	47
3.1.6 Med revisor de 7 store vs. uden de 7 store	48
3.1.7 Uden revisor de 7 store vs. uden de 7 store.....	48

3.1.9 Forskel med og uden revisor år for år	50
3.1.10 Enkelte pengeinstitutter	51
3.1.11 Gearingoversigt 1-40 mio.kr. fremmedkapital	53
3.1.12 Gearingoversigt over 1 mio.kr. i fremmedkapital	54
3.1.13 Oversigt over balancer, gearing og Balancefaktor	55
3.1.14 Balancefaktor	57
3.2 Delkonklusion	61
4.1 konklusion	63
5.1 Perspektivering.....	65
6.1 Litteraturliste	66

1.1 INDLEDNING

Danmark står meget vel tæt på toppen af en højkonjunktur. Det betyder, at der er fuld damp på kedlerne i økonomien, lav arbejdsløshed og generelt en høj grad af optimisme i samfundet. Sidst vi så disse tendenser, var tiden op til finanskrisens start i 2008. Uden nærmere introduktion husker vi vel alle tiden efter finanskrisen indtog. Opbremsning i økonomien, virksomheder der gik konkurs. Revisorer og banker som beskyldes for grådighed og for ikke at stå ved sit ansvar. Udfordringerne med konjunkturerne er, at de går op og ned. Spørgsmålet er ikke om det sker igen, men hvornår sker det igen. Har vi noget lært af historien!

Vi har beskæftiget os med banker og finansielle samarbejdspartnere hele vores arbejdsliv, derfor er det naturligt, at arbejde dybere med hvorledes virksomhederne står rustet i dag, og om der er nogle særlige opmærksomhedsområder bankerne og i særdeleshed bankernes tilsynsenhed, Finanstilsynet skal tage højde for?

Ligeledes er vi meget nysgerrige på, om revisorerne har lært noget af den relative hårde kritik¹, som også har ramt dem i kølvandet af finanskrisen. De blåstempler jo virksomhederne med deres revision.

"Our friends are getting better" er overskriften på analysen, som vi har udarbejdet i forbindelse med vores specialisering af MBA-forløbet i Commercial Banking på Aalborg Universitet. Analysen blev udarbejdet med henblik på, at afdække udviklingen i de danske virksomheders soliditet over de seneste år, ud fra tesen, at virksomhedernes og bankernes udvikling er et spejl af samfundets udvikling.

Analysen gav stor omtale i sektoren og gav anledning til en del presseomtale i såvel aviser som tv. Børsen skrev bla. følgende i denne artikel ²

¹ <https://jyllands-posten.dk/debat/breve/ECE6127599/tal-dansk-revisor>

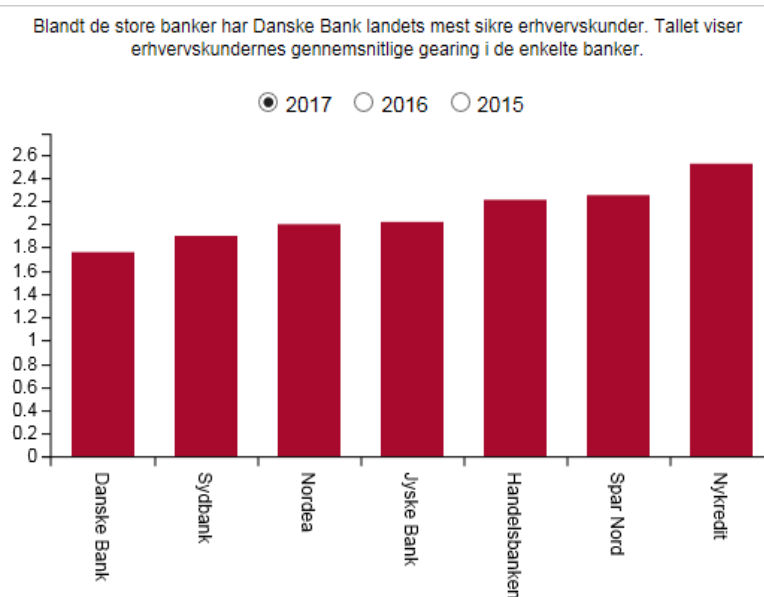
² https://borsen.dk/nyheder/virksomheder/artikel/1/363204/danske_banks_kunder_er_de_mest_solide_-_nykredits_er_de_mest_risikable.html

"Danske Bank har de mest solide kunder og Nykredit Bank har de mest risikable."

Det fik bl.a. Nykredits Anders Jensen, der er medlem af koncerndirektionen og øverste ansvarlig for Retail divisionen i tale. Han forklarede sig med, at den primære årsag skal findes i, at Nykredits balance består af væsentligt mere realkredit end sektoren generelt og naturligt en større vægt af ejendomskunder, som historisk findes i Nykredit. Børsen konkluderer endvidere, at Danske Bank alt andet lige står bedre rustet til at håndterer fremtidige kriser i samfundet, qua kunderne er mindre gearet i nedenstående statement³

"Danske Bank har landets uden sammenligning mest solide erhvervskunder. Storbanken står derfor bedst rustet til at klare en fremtidig økonomisk nedtur, ligesom den har de bedste forudsætninger for at kapre kunder fra konkurrenterne, fordi den kan skrue op for risikoen på vækst."

FIGUR 01 – Danske Bank topper

Kilde: Børsen

³ <https://finans.dk/finans2/ECE10620146/danske-bank-har-landets-mest-sikre-erhvervskunder/?ctxref=ext>

I samme artikel skriver finans.dk i maj måned 2018 følgende:

"For de fleste forekommer det nok lidt pudsigt, at netop Danske Bank har landets sikreste kunder set i lyset af, at banken er udsat for massiv kritik i forbindelse med hvidvaskskandalen i bankens filial i Estland, hvor der tidligere tilsyneladende har været mere fokus på indtjening end på bekæmpelse af kriminelles hvidvask af beskidte penge." ⁴

Denne udtagelse er meget interessant, da det som bekendt blev offentligt i september måned, at CEO Thomas Borgen⁵ tog sin afsked, eller blev presset til det. Og senest i november 2018 blev det klart, at også bestyrelsesformand Ole Andersen må forlade Danske Bank⁶, efter pres fra storaktionærerne, med Mærsk i spidsen. Der har været et enormt imagefald i Danske Bank som følge af "Hvidvask-skandalen", og konkurrenterne i sektoren kan nu mærke, at Danske Bank i højere grad må skrue på andre elementer for at fastholde kunderne. Helt konkret betyder det, at Danske Bank for at sikre den nødvendige volumen, kan være presset til at reducere prisen og/eller slække på sikkerhederne på de bedst ratede kunder. På kort sigt er det naturligvis en fornuftig strategi, men på længere sigt kan det give udfordringer med indtjeningen.

Finans.dk bragte den 23. maj også artiklen på baggrund af analysen "Our friends are getting better".

*"Ny undersøgelse dokumenterer: Danske banker skruer op for risikoen, når de bevæger sig væk fra kirketårnet"*⁷.

Finanstilsynet bruger kirketårnene ("kirketårnsprincippet") som et symbol på i hvilket område lokalbankerne bør drive deres primære forrentninger og tage deres væsentligste risici. En lang

⁴ <https://finans.dk/finans2/ECE10620146/danske-bank-har-landets-mest-sikre-erhvervskunder/?ctxref=ext>

⁵ https://finanswatch.dk/Finansnyt/Pengeinstitutter/Danske_Bank/article10881179.ece

⁶ <https://borsen.dk/nyheder/virksomheder/artikel/1/371800/maersk-tvinger-danske-bank-til-ekstraordinaer-generalforsamling-ole-andersen-traeder-ud-af-bestyrelsen.html>

⁷ <https://finans.dk/finans2/ECE10620557/ny-undersogelse-dokumenterer-danske-banker-skruer-op-for-risikoen-naar-de-bevaeger-sig-vaek-fra-kirketaarnet/>

række af særligt de mindre pengeinstitutter, har taget større risici uden for deres nærkommune hvilket strider mod kirketårnsprincippet. I analysen ses dette at være særligt markant for en række pengeinstitutter, at de tager højere risiko på de kunder, der ligger langt væk i forhold til de kunder, der ligger tæt på. For mange af disse pengeinstitutter går et fællestræk igen, de har en kraftig vækstagenda. Et andet emne som behandles i den tidligere analyse, var om nogle af de mindre pengeinstitutterne, i kampen for vækst og indtjening, gik til angreb på større kunder – i analysen defineret som, virksomheder med fremmedkapital over 50 mio. kr. Her fremgik en tydelig tendens til, at jo stærkere vækststrategi der er, jo større tendens til at indlede samarbejde med større kunder, der ofte også er kraftigere gearet end gennemsnittet.⁸

Direktør for Finanstilsynet Jesper Berg, har efterfølgende på baggrund af analysen "*Our freinds are getting better*", inviteret Aalborg Universitet til en uddybende præsentation for 25-30 relevante personer i finanstilsynet, til en dybdegående præsentation af analysen, samt at få mulighed for at stille spørgsmål til detaljerne i analysen.

Det er vigtigt, som også Jyllands Posten har pointeret, at det kun er bankernes erhvervskunder, der er undersøgt i den foregående analyse "*Our friends are getting better*" og i denne analyse. Men tesen er, at de enkelte pengeinstitutter, vurderer risiko med samme udgangspunkt hen over hele deres kundeportefølje, både i forhold til erhverv- og privatkunder. Af den årsag er det nærlæggende at antage, at der vil være en naturlig sammenhæng mellem kreditprocedure, processer, beslutningskompetencer og forretningsgange på segmenterne privat, erhverv og landbrug.

---

⁸ Kilde egen analyse "*Our friends are getting better*"

Highlight fra den indledende analyse "Our friends are getting better":

For at vurdere, om de mere end 36 mio. enkeltdatas validitet, blev der udarbejdet en forundersøgelse, der gik på at vurdere om der var en signifikant forskel på om virksomhederne, der har oplyst pengeinstitut(ter) i deres regnskab i forhold til virksomheder der ikke har. Dette var en væsentlig forudsætning for validiteten og konklusionen i analysen.

Figur 02 – Bank vs ingen bank

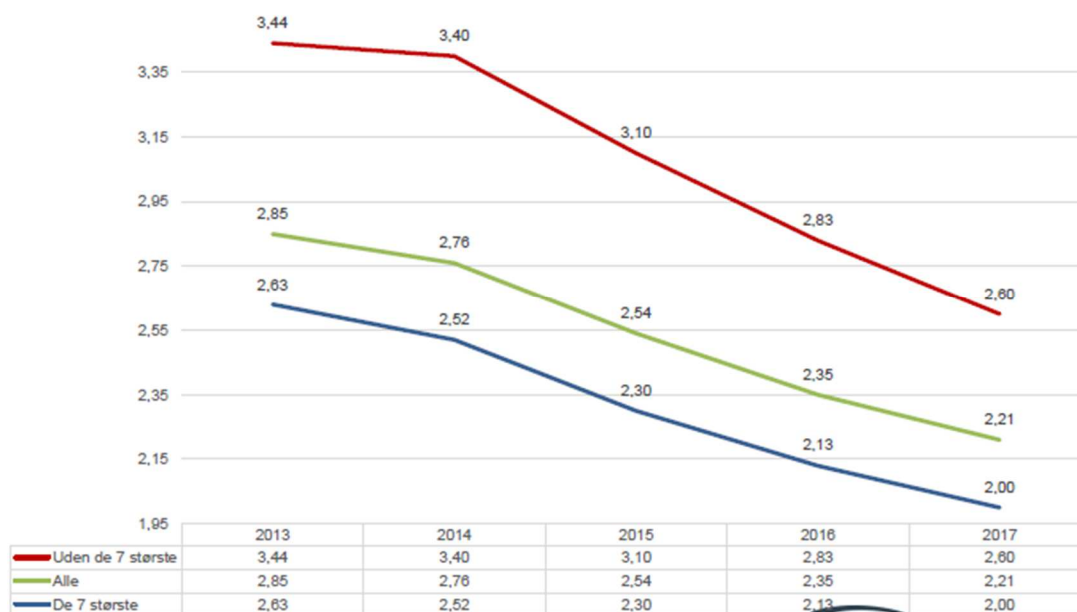
Kilde: Our friends are getting better⁹

I ovenstående figur ses det tydeligt, at både tendensen og gearingen følges ad hen over alle årene fra 2013 til 2017. Forskellen i 2017 er således kun 0,15 i den gennemsnitlige gearing, mellem de virksomheder der oplyser pengeinstitut kontra dem der ikke gør, hvilket anses for at være så beskedent, at det ikke har en betydning for den endelige konklusion.

⁹ Kilde egen analyse "Our friends are getting better"

Næste bemærkelsesværdige finding er, at der er markant stor forskel på kunderne i to grupper af pengeinstitutter. I nedenstående graf ses en populationen bestående af de 7 største pengeinstitutter, sammenlignet med populationen af bestående af alle øvrige end de 7 største pengeinstitutter, sammenholdt med den gennemsnitlige gearing af alle virksomheder.

Figur 03 – Med de 7 største vs. uden de 7 største

Kilde: Our friends are getting better¹⁰

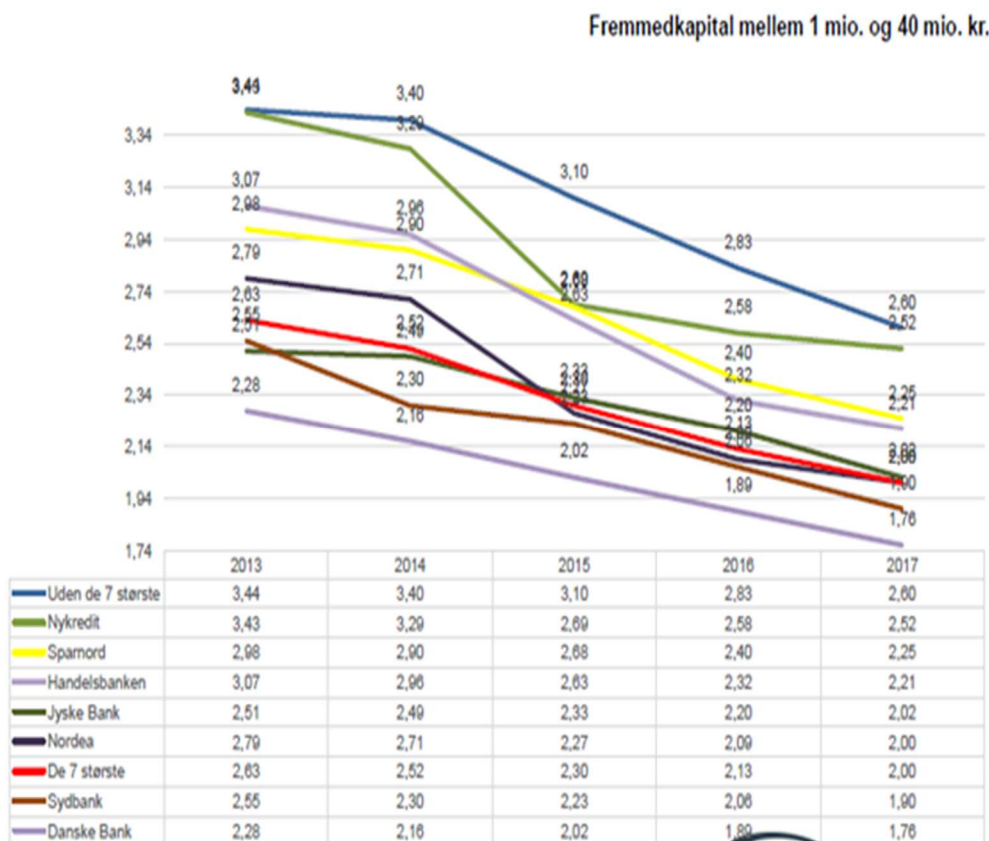
Ovenstående figur viser, at der er en forskel fra 2,00 som er gearingen 2017 i gruppen med de 7 største, til en gearing på 2,60 i gruppen med alle øvrige end de 7 største. Gennemsnittet af alle er vist med den grønne kurve og ligger på 2,21.

Efter denne finding var det oplagt, at udarbejde en dyberegående analyse, der fremgår af figur 04. Som det fremgår i indledningen, var det ikke overraskende, at Danske Bank har de mest solide kunder med en gearing på 1,76, ingen andre har så solide kunder. Nykredit kom mindre heldigt ud i undersøgelsen med en gearing på 2,60 i året 2017, og er dårligst placeret af de 7

¹⁰ Kilde egen analyse "Our friends are getting better"

største. Derudover blev det tydeligt, at den samlede gearing i virksomhederne er faldet væsentligt i analyseperioden fra 2013 til 2017.

Figur 04 – Niveau for de 7 store.

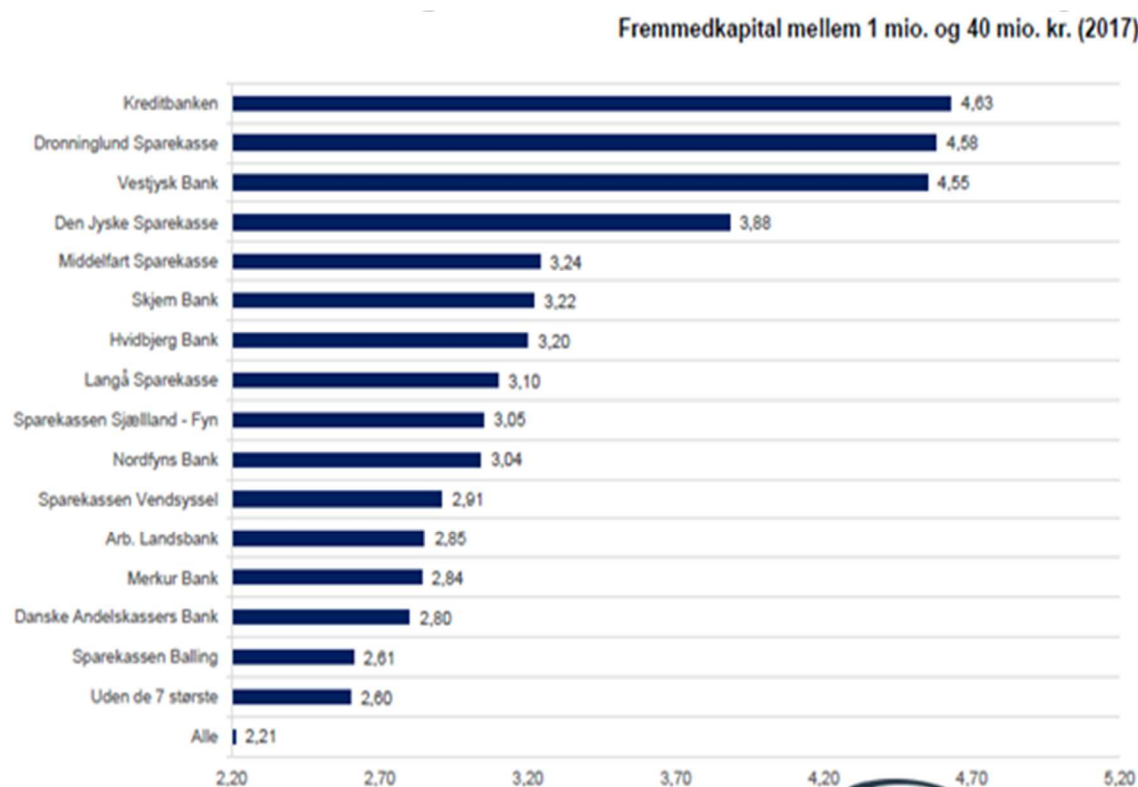
Kilde: Our friends are getting better.¹¹

Det er en bemærkelsesværdig observation i figur 04, at den blå graf "virksomheder som er kunder ved ikke top 7 pengeinstitutter" har en markant større gearing end virksomheder, som er kunder i top 7 pengeinstitutter. (Danske Bank, Nordea, Handelsbanken, Sydbank, Spar Nord, Nykredit og Jyske Bank) Det er kun lige Nykredit der i året 2017 nærmer sig gennemsnittet af institutter uden de store.

¹¹ Kilde egen analyse "Our friends are getting better"

For at se på hvilke pengeinstitutter der eventuelt står svagest rustet i fremtiden, qua soliditeten af deres kunder til at modstå eventuelle fremtidig konjunkturudsving, udarbejdes en opgørelse over, hvem der ligger over gennemsnittet. Men som nævnt tidligere er gearingen generelt faldende, hvilket ud fra en samfundsvinkel er den rigtige udvikling. Der er dog store forskelle pengeinstitutterne imellem.

Figur 05 – Over gennemsnittet i analysen.

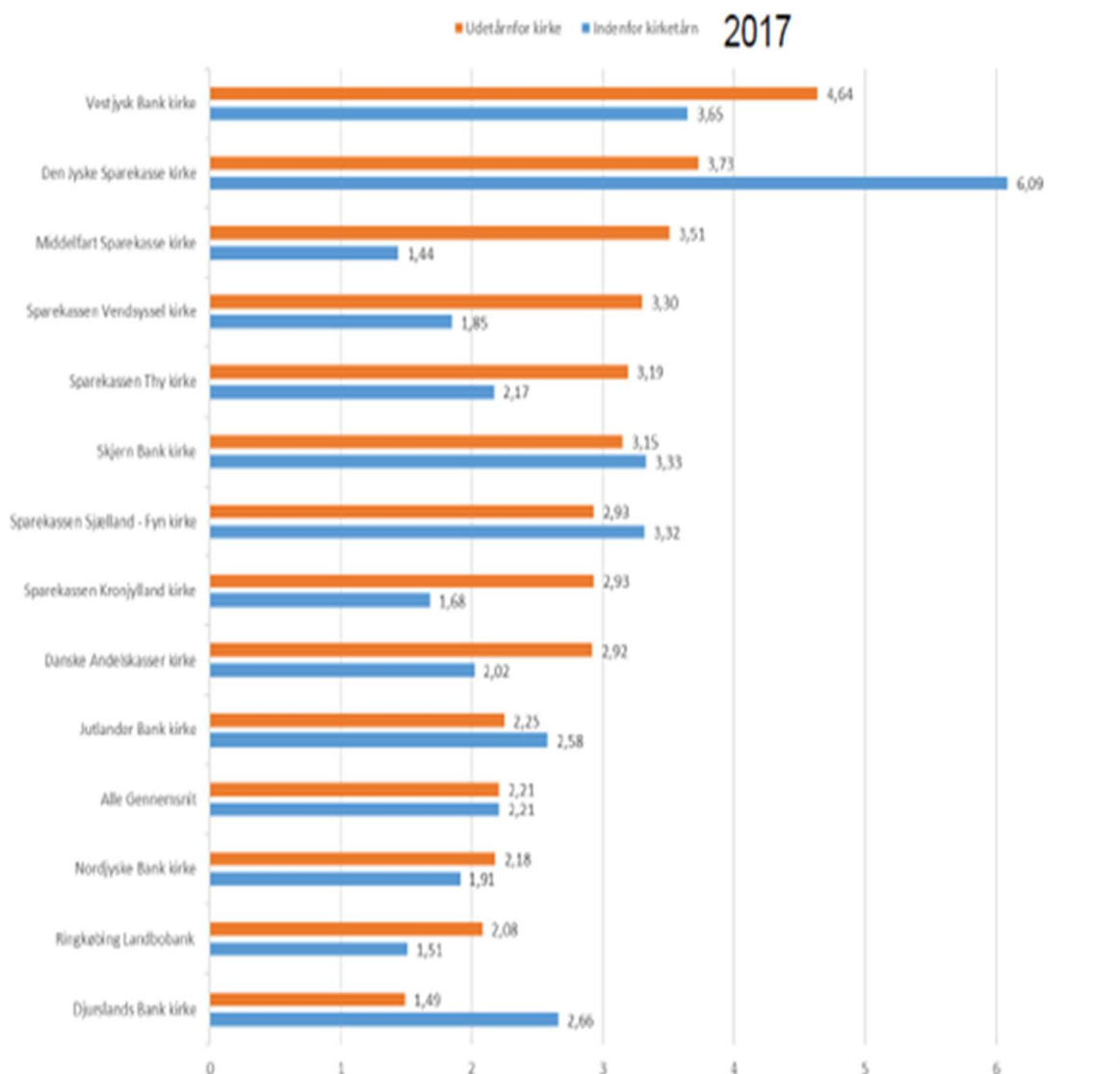

Kilde: Our friends are getting better.¹²

De foregående analyser gav os en begrundet mistanke om, at et af de bærende elementer i et pengeinstituts vækststrategi fortsat er risiko. Dette kommer yderligere til udtryk i en del af undersøgelsen som omhandler en vurdering af "Kirketårnsprincippet" se figur 06 hvor det meget tydeligt fremgår, at dette absolut ikke efterleves i langt størstedelen af de mindre institutter.

¹² Kilde egen analyse "Our friends are getting better"

Figur 06 – Udenfor og inden for kirketårnet.

Kilde: Our friends are getting better¹³

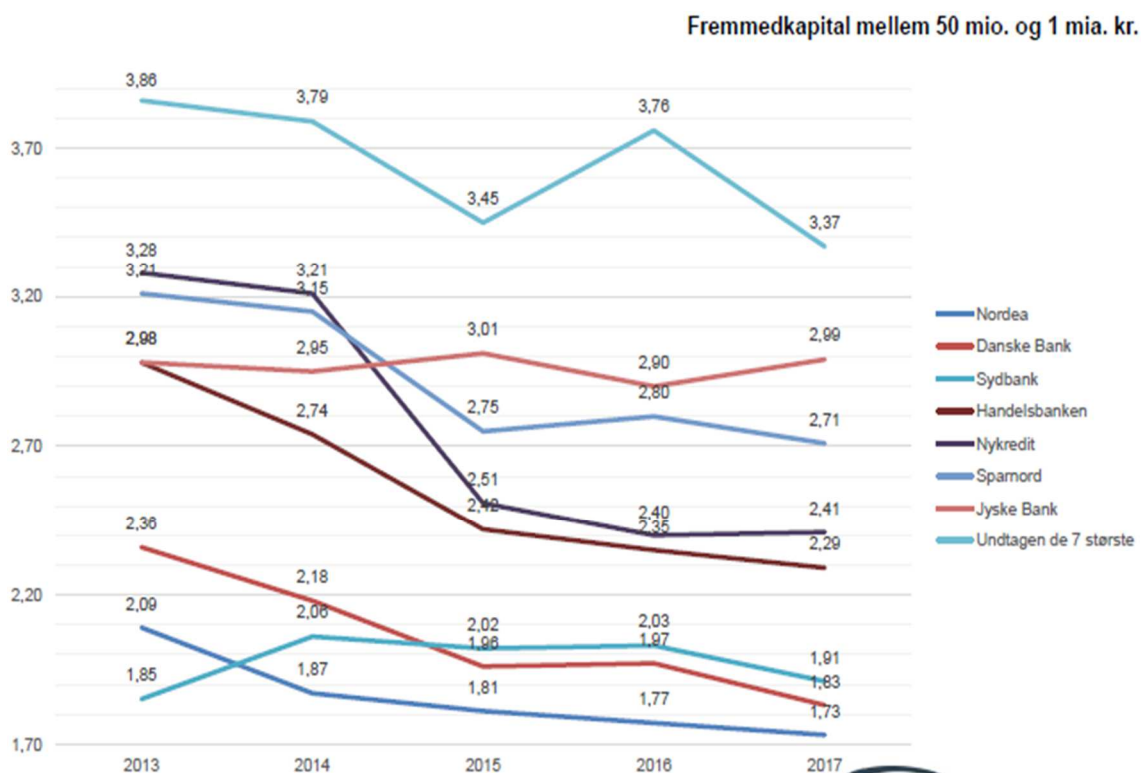
Som det ses af ovenstående figur, viser den orange og blå søjle, henholdsvis gearingen indenfor nærområdet og udenfor nærområdet for en række udvalgte pengeinstitutter. I den ideelle verden, og såfremt finanstillsynets anbefalinger blev fulgt, ville den orange søjle være mindst blandt alle pengeinstitutterne. Billedet er dog imidlertid det stik modsatte. Faktisk er det kun Djurslands Bank og Den Jyske Sparekasse, hvor det er gældende. Djurslands Bank kan betegnes som duks i analysen, Den Jyske Sparekasse vender også rigtigt, men niveauerne er markant

¹³ Kilde egen analyse "Our friends are getting better"

højere, så det er på en billig baggrund at de fremhæves som dem der overholder kirketårnsprincippet.

Denne analyse gav anledning til at undersøge, om denne jagt på nye kunder og mere volumen, gør sig særligt gældende på større kunder. Således justeres populations fremmedkapital, at den nu indeholdt virksomheder med en fremmedkapital mellem 50 mio. kr. og 1 mia. kr. Antagelsen er, at det primært er de 7 største pengeinstitutter, der skal kunne håndtere kunder af den størrelse.

Figur 07 – De 7 største, stor fremmedkapital.

Kilde: Our friends are getting better.¹⁴

Figur 07 ovenfor viser, at der afgjort bliver taget store kunder ind i de mindre institutter og de bliver taget ind til en markant højere gearing, der er en forskel fra 1,73 i Danske Bank til 3,37

¹⁴ Kilde egen analyse "Our friends are getting better"

i populationen uden de 7 største. Dette kan alt andet lige oversættes med en forøget risikoappetit i jagten på større volumen og nye kunder.

1.1.1 KONKLUSION I DEN INDLEDENDE ANALYSE "OUR FRIENDS ARE GETTING BETTER".
Det viste sig i analysen, at der ikke var nogen nævneværdig forskel mellem virksomhederne som har opgjort pengeinstitut i deres regnskab og virksomhederne som ikke havde, dette gør at analysens konklusion er valid, og kan overføres til den samlede population af virksomheder i Danmark.

Analysen viser klart hvorledes gearingen fordeler sig pengeinstitutterne i mellem. Det viser sig at virksomhederne, der er kunder hos de mindre pengeinstitutter uden de 7 største, har en bemærkelsesværdig højere gearing end de 7 største i populationen af virksomheder med 1-40 mio. kr. i fremmedkapital.

Blandt de 7 største institutter er det Danske Bank, der har de lavest gearede kunder, hvilket ikke er så overraskende. Generelt er det de største af de store pengeinstitutter, der har kunderne med den laveste gearing.

Det er relevant at se på hvor mange af de mindre pengeinstitutterne som faktisk lå over gennemsnittet. De viser, sig at der er 15 pengeinstitutter som ligger over gennemsnittet. Med højeste gearing ligger Kreditbanken med 4,63, Dronninglund Sparekasse med 4,59 og Vestjysk Bank med 4,55. tæt på det dobbelte niveau af gennemsnittet.

En ekstraordinær finding, som gav meget omtale i medierne, var at de fleste af de mindre pengeinstitutter ikke følger det såkaldte "kirketårnsprincip". Det viste sig, at gearingen var højere på de virksomheder, der havde forretningsadresse ude i forhold til hjemme. Hjemme er defineret som kommunen hvor pengeinstituttets har hjemsted.

Gearingen i de enkelte virksomhederne kan være et udtryk for den risiko, der er ved at have et samarbejde med netop denne virksomhed. Analysen viste også, at nogle institutter søgte større volumen i bestræbelserne for vækst. Da vi ændrede populationen fra 1-40 mio. kr. i fremkapital til 50-1.000 mio. kr. i fremkapital, viste det sig at pengeinstitutterne uden de 7 størstes kunder er meget højere gearet end kunderne i de store pengeinstitutter. En bemærkelsesværdig finding, da disse kunder alt andet lige naturligt, ville søge at blive betjent ved de største pengeinstitutter.

1.2 PROBLEMMFORMULERING

Som skrevet i indledningen er pengeinstitutterne påvirket af mange faktorer, og analysen "*Our friends are getting better*" har vist, at der med stor sandsynlighed er en sammenhæng med pengeinstitutternes risikoappetit og de kunder de omgås, opsøger og indleder samarbejde med. Analysen viser også, at der er store forskelle mellem de enkelte pengeinstitutter og særligt en stor forskel mellem de store og de mindre pengeinstitutter. Analysen "*Our friends are getting better*" viser med tydelighed, at gearingen blandt kunderne er faldende, hvilket er et sundhedstegn og godt for samfundet som helhed. Dog dækker den over store spredninger, der gør os bekymrede i forhold til, om alle pengeinstitutterne er stærke nok, når næste krise kommer. Det får os til at stille spørgsmålene? Er det overhoved muligt for finanstillsynet, at favne alle risikoelementer og er den nuværende tillsynsdiamant fyldestgørende og hvad er revisorens rolle i forhold til en eventuel kommende krise?

Derfor vil vi i denne analyse afdække følgende udsagn:

- **Kan vi med fordel udpege et særligt risikoområde, som kan føre til en anbefaling og evt. tillæg til den nuværende tillsynsdiamant?**
- **Med udgangspunkt i forholdet mellem fremmedkapital og egenkapital (Gearingen), vil vi undersøge om et aktivt tilvalg eller fravalg af revisor har indflydelse på dette.**

1.3 METODE

Opgaven er en analyse af de danske virksomheders gearing, med et fokus på den del af de danske virksomheder, der ligger i populationerne, der er givet ved:

- Soliditet på mellem 0-25%, fremmedkapital på mellem 1-40 mio.kr.
- Soliditet på mellem 0-25%, fremmedkapital over 1 mio.kr.

Netop denne population er interessant, er ud fra en antagelse om, at det vil være i netop denne population, at virksomhederne vil opleve udfordringer med drift og likviditet, i forbindelse med en kommende økonomisk krise.

Vi afdækker forholdet: Antal fremmedkapital kr./egenkapitalkrone:

(i ord: antal fremmedkapital kr. pr. egenkapitalkrone)
(definition¹⁵: fremmedkapital=balance-egenkapital)

Dette forhold udtrykker gearingen, såvel ved den enkelte virksomhed, som ved valgte populationer igennem analysen ($\Sigma FK / \Sigma EK$). Samlet set udtrykker det noget om, hvilke risici populationer bibringer et eller flere pengeinstitutter.

Først vil der være en kort beskrivelse af virksomhedernes rolle i samfundet, og hvilket bidrag virksomhederne yder i forhold til samfundsøkonomien direkte i form af skatter og afgifter, og indirekte i forhold til personskatter m.m. Dernæst vil der være en kort beskrivelse af de forskellige virksomhedstyper, der anvendes og hvilke selskabstyper, der er de mest anvendte i Danmark.

Herefter vil analysen beskrive udviklingen af konkurser i perioden efter finanskrisens begyndelse i 2007/08 og frem til 2017/18. Netop denne periode efter finanskrisens begyndelse, kunne meget vel dække over en fuld konjunkturcyklus, hvilket gør periodes udvikling af

¹⁵http://denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/%C3%98konomi/Drifts%C3%B8konomi/fremmedkapital

konkurser interessant. Dette vil sige noget om den udvikling i konkurser vi kan forvente når konjunkturerne vender, økonomien svækkes og der kommer dårligere tider igen.

Udviklingen i beskæftigelse beskrives for perioden 2007 til 2018, da denne udvikling igen vil kunne fortælle noget om den udvikling, der kan forventes, når konjunkturerne vender igen. Herefter vil revisorernes og bankernes rolle i samfundet kort blive beskrevet.

Dernæst gennemgås tilsynsdiamanten med henblik på, at give et indblik i og en forståelse for hvilke rammer finanstilsynet, på vejene af samfundet, mener at bankerne skal holde sig inden for. De enkelte målepunkter i tilsynsdiamanten beskrives i detaljer, samt de sanktionsmuligheder tilsynet har, såfremt et pengeinstitut ikke overholder tilsynsdiamanten.

I analysen af de danske virksomheders gearing indgår en betydelig mængde data. Dataene består af samtlige danske virksomheder, der drives i selskabsformer hvor regnskaberne er offentlig tilgængelige, og er indleveret til erhvervs- og selskabsstyrelsen i årene 2013 til 2017. Den samlede mængde af grunddata i analysen består af ca. 36 mio. enkelt data, disse er hentet fra virksomhedernes regnskaber, og består f.eks. af oplysninger om den enkelte virksomheds pengeinstitut eller revisor, samt en række nøgletal så som egenkapital, balance, soliditet og en lang række andre. I analysen, er der med baggrund i grunddataene, dannet mere end 150 regneark, der alle er gemt, således at alle data kan gendannes.

I analysen arbejdes der med de virksomheder, der har indleveret årsregnskaber med en soliditet på mellem 0-25%, da vi vurderer, at det er denne gruppe af virksomheder, der først vil komme i problemer, når økonomien vender, det er de virksomheder med den "korteste bremselængde". Da en del af virksomhederne i den population, er så store, at de ikke kan være kunder i alle pengeinstitutter, vil der i analysen være særligt fokus på den gruppe af virksomheder, der har en soliditet på mellem 0-25% og en fremmedkapital på mellem 1-40 mio. kr. Analysen vil kortlægge hvordan populationen af virksomheder er fordelt i de forskellige pengeinstitutter, for at kunne vurdere om der er enkelte eller flere pengeinstitutter, der skiller sig i forhold til den gennemsnitlige gearing af deres kunder.

Efterfølgende vil vi analysere pengeinstitutternes "balancefaktor", der fortæller noget om den samlede population af virksomheders balance sat i forhold til pengeinstitutts balance.

$$\text{Balancefaktor} = \Sigma \text{Balance}_{\text{population}} / \text{Balance}_{\text{pi}} * 100$$

Balancefaktoren vil blive analyseret i de to forskellige populationer, der bliver arbejdet gennemgående med i analysen.

- Soliditet på mellem 0-25%, fremmedkapital på mellem 1-40 mio.kr.
- Soliditet på mellem 0-25%, fremmedkapital over 1 mio.kr.

Analysen afsluttes med en konklusion, hvor der gives en anbefaling til en tilføjelse af et målepunkt i tinsynsdiamanten og en anbefaling i forhold til hvilke virksomheder der har revisionspligt, samt en perspektivering hvor konklusionen bliver sat i forhold til den økonomiske udvikling, der kunne være virkeligheden i Danmark i de kommende år.

1.3.1 UDVÆLGELSE AF DATA

Datagrundlaget der er anvendes i denne analyse, består af den komplette population af virksomheder i Danmark, der opererer i selskabsform og er offentligt tilgængelige via erhvervs- og selskabsstyrelsen. Det samlede antal selskaber i datagrundlaget er ca. 100.000, og de regnskabsdata der er trukket ud på disse selskaber, udgør 36 mio. enkelt data.

De populationer der arbejdes med i analysen, er valgt ud fra følgende kriterier.

- Soliditet på mellem 0-25%, fremmedkapital på mellem 1-40 mio.kr.
- Soliditet på mellem 0-25%, fremmedkapital over 1 mio.kr.

Denne population er valgt ud fra, at disse selskaber har en størrelse, hvor det er muligt, at være kunde i alle danske pengeinstitutter. Samtidig antages det at disse selskaber, er forholdsvis lavt kapitaliseret, og vil være blandt de første, der vil komme i problemer, hvis den generelle økonomi vender.

Der er ca. 21.500 (2017) selskaber i Danmark med en fremmedkapital på mellem 1-40 mio. kr., og ud af dem har 5.511 selskaber i 2017 en soliditet mellem 0-25%.

1.3.2 DATAANALYSE

Grunddataene i denne analyse tager udgangspunkt i samtlige offentliggjorte regnskaber i perioden 2013 til 2017 og består af i alt 36 mio. enkelt data. I forbindelse med udarbejdelsen af denne analyse, er der på basis af grunddataene dannet mere 150 unikke regneark, der hver i sær kan genskabes efter behov.

Alle grafer og tabeller i denne analyse er dannet på baggrund overstående grunddata, samt uddrag af analyse *"Our friends are getting better"*

1.3.3 KRITIK AF KILDER

Datagrundlaget er udvalgt på historiske regnskabsdata og giver derfor et billede af den økonomiske stilling i virksomhederne til og med de regnskaber, der er indleveret til erhvervs- og selskabsstyrelsen i 2017. I forhold til data forholder vi os alene til gearingen, og det bliver brugt som et begreb for risiko. Pengeinstitutterne kan med fordel afdække disse risici med forskellige typer af sikkerheder, dette tager vores analyse ikke højde for.

En del af vores artikelmateriale er blevet dannet med baggrund i analysen *"Our friends are getting better"*, dette har vi valgt at benytte positivt i vores opgave, men det kunne også tolkes som værende unuanceret.

Nøgletallet balancefaktor viser kun fremmedkapitalen i forhold til pengeinstituttets balance, den fortæller ikke direkte omkring hvilken del af fremmedkapitalen, der er gæld i det respektive pengeinstitut.

1.4 AFGRÆNSNING

- Analysen behandler kun regnskabsdata, fra de virksomheder, hvis regnskaber offentliggøres via erhverv- og selskabsstyrelsen.
- I analysens enkeltdele har vi medtaget pengeinstitutter, fra hvilke, vi har kunnet konstatere et tilfredsstillende datagrundlag. Har antallet af virksomheder der er, i de enkelte pengeinstitutter, været for lavt eller har data været åbenlyse forkerte, er de taget ud af grunddataene, for at kvalificere analysen mest muligt.
- Hvordan fremmedkapitalen er sammensat, tages der ikke hensyn til i analysen, der ses alene på den totale fremmedkapital, ud fra vurderingen, jo højere gearet, hvilket giver en kortere "bremselængde", når økonomien vender.
- I analysen arbejdes der ikke med de virksomheder, med en soliditet på under 0%, ud fra en antagelse om, at disse virksomheder, er så lavt kapitaliseret, og allerede er i gang med en afvikling eller en kapitalisering, der gør dem levedygtige på længere sigt.
- Alle virksomheder med en soliditet på over 25%, er ikke en del i analysen, da det vurderes at disse virksomheder er så solide, at de ikke vil opleve livstruende udfordringer ved en almindelig opbremsning i økonomien, og derfor ikke udgør en overnormal risiko for pengeinstitutterne.
- Der kan ikke sættes lighedstegn mellem virksomhedernes gearing og pengeinstitutternes kreditrisiko, denne rapport siger ikke noget om pengeinstitutternes kreditkvalitet. Men analysen er udarbejdet ud fra en tese om, at hvis et pengeinstitut omgiver sig med kunder, der er væsentlig højere gearet end gennemsnittet, så er der en fare for at blive fartblind og overse faresignaler i de enkelte engagementer. Dette forhold undersøges ikke nærmere.
- Udviklingen i konkurser beskrives for årene efter finanskrisen. Det undersøges ikke nærmere, hvad årsagen til konkurserne er, og hvordan konkurserne er fordelt på de forskellige virksomhedstyper.
- I analysen beskrives økonomien som, at være tæt på toppen af en højkonjunktur, dette er ud fra, at dette er den gængse opfattelse bland økonomiske kommentatorer, der normalt anses for at være valide. Det analyseres ikke nærmere om denne opfattelse har grundlag i den økonomiske teori.

- Vi fokuserer særligt på Finanstilsynets tilsynsdiamant i denne opgave, og berører kun anden sektorrelevant som eksempelvis kapitalbekendtgørelsen, Lov og finansiell virksomhed m.m. perifært.
- For de virksomheder, der ikke oplyser revisor i deres regnskaber antages det, at det er fordi, at de ikke er revisionspligtige jf. loven. Dette forhold undersøges ikke nærmere.
- Nogle virksomheder skal ifølge loven aflevere revisionspåtegnede regnskaber og nogle skal ikke. Denne analyse beskriver ikke denne lovgivning, og tager derfor ikke stilling til lovgivningen, men ser alene på, om der er en sammenhæng mellem virksomhedernes gearing og om der er oplyst revisor i regnskabet.
- Udviklingen i konkurser i periode fra finanskrisens begyndelse beskrives, men der uddybes ikke nærmere i hvilke selskabsformer de konkursramte selskaber opererer.
- Nordeas data i 2017 vedr. i figur 18 synes at være ukorrekte. Det har ikke været muligt, at identificerer en evt. fejl, men der er indlagt en forskel på 1, hvilket tilnærmelsesvis svarer til forskellen i 2016.

2.1 VIRKSOMHEDERNES ROLLE I SAMFUNDET

Virksomhederne udgør en vigtig grundsten i den danske samfundsmodel. Virksomhederne bidrager med selskabsskatter for 56,2 mia., af de samlede skattebetalinger på 967,1 mia. 2016¹⁶, svarende til ca. 6%. Andelen har dog været let faldende over årene i tak med, at selskabsskatten er blevet sænket, fra 50 % i 80'erne til de nuværende 22%¹⁷. Virksomhederne bidrager i højere grad indirekte til statens samlede skatteindtægter, via de ansattes personskatteindbetalinger, der i 2016 udgjorde 517,6 mia.¹⁸ af den samlede skatteindbetaling, svarende til ca. 54%. Ud af den samlede beskæftigelse på 2.732.400 personer, er ca. 1,9 mio. ansat i den private sektor¹⁹, svarende til ca. 70%. Endvidere bidrager virksomhederne til statskassen med diverse afgifter.

Men baggrund i virksomhedernes store påvirkning på det samlede nationalregnskab, og derved samfundets evne til at opretholde det nuværende velfærdssamfund, så er det essentielt, at virksomhederne har gode rammevilkår, men også at der er en løbende indsigt i virksomhederne økonomiske tilstand, således at samfundet ikke pludselig oplever et stort tab af private arbejdspladser og som følge heraf, indtægter til statskassen.

2.1.1 TYPER AF VIRKSOMHEDER

I Danmark er der med udgangen af 2016 308.157 virksomheder²⁰, disse virksomheder drives i en række forskellige selskabsformer, der kan deles op i 3 hovedgrupper. Selskaber med personlig hæftelse, selskaber med begrænset hæftelse, og gruppen med de mest almindelige selskabsformer såsom IVS, APS og A/S.

De mest almindelige selskabsformer IVS, APS og A/S og er kendetegnet ved, at de kræver kapitalindskud af forskellig størrelse og har regnskabspligt, men ikke alle har revisionspligt.

Selskaberne med personlig hæftelse er enkeltmands virksomheder og interessentselskaber hvor interessenterne hæfter solidarisk, der er ingen krav til kapitalindskud i disse selskaber, disse typer af selskaber har ikke pligt til at offentliggøre regnskaber.

¹⁶ <https://www.skm.dk/skattetal/statistik/generel-skattestatistik/nationalregnskabsopgoerelse-af-de-samlede-skatter-og-afgifter>

¹⁷ <https://www.skm.dk/skattetal/statistik/generel-skattestatistik/selskabsskattesatser-i-eu-landene>

¹⁸ <https://www.skm.dk/skattetal/statistik/generel-skattestatistik/nationalregnskabsopgoerelse-af-de-samlede-skatter-og-afgifter>

¹⁹ <https://www.dr.dk/nyheder/indland/beskaeftigelsen-i-den-private-sektor-slaar-rekord>

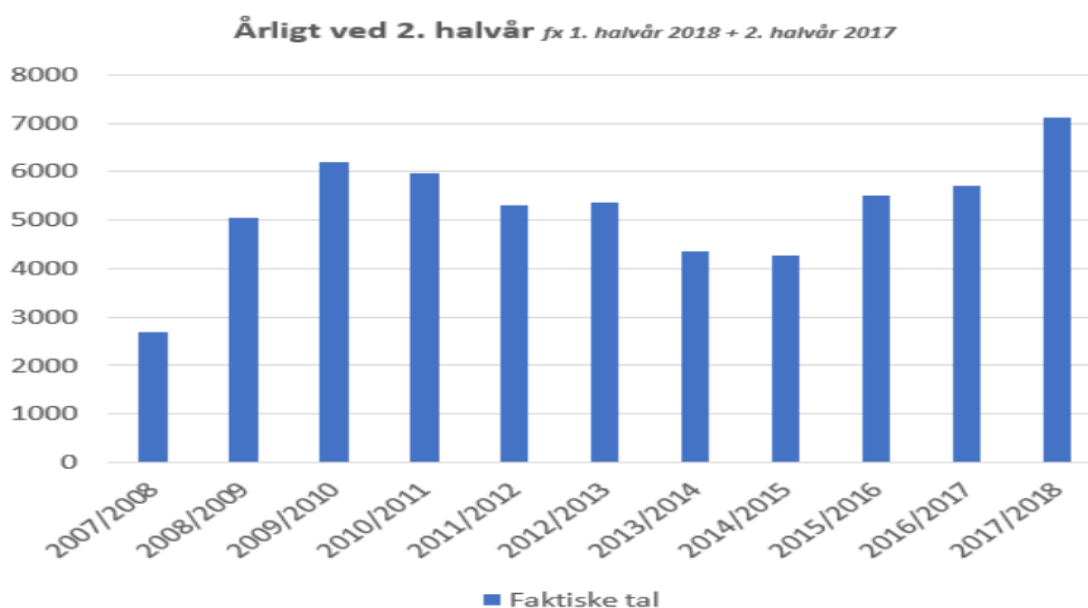
²⁰ <https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/erhvervslivet-paa-tvaers/virksomheder-generelt/firmastatistik>

2.1.2 KONKURSER

Antallet af konkurser toppede efter finanskrisen i 2009/10, med over 6.000 konkurser på et år. Senest i 2017/18 er der registreret over 7.000 konkurser, hvilket er på et højt niveau, specielt set i lyset af, at vi pt. er inde i en højkonjunktur.

Figur 08 – Antallet af konkurser, hele landet.

Kilde: Dansk Revisorer²¹

Ud af de selskaber der går konkurs er det ca. 40%, der er aktive og ca. 60% der er inaktive eller har meget lav omsætning, hvilket formentligt er et udtryk for, at tiderne er gode og der er mange der tager chancen og starter op som selvstændig, som Danske Revisorer – FRS skriver i et nyhedsbrev i juli 2018.²² Med finanskrisen i baghovedet, er det lidt mere bekymrende, at læse i samme nyhedsbrev, at i andet kvartal 2018 er der gået 1.921 virksomheder konkurs. Af dem var blot 637 aktive, men ud af disse aktive selskaber var 145 selskaber i bygge-anlægsbranchen.

²¹ <https://www.fsr.dk/Nyheder%20og%20presse/Nyheder/2018-nyheder/konkurser-Q2-2018>

²² <https://www.fsr.dk/Nyheder%20og%20presse/Nyheder/2018-nyheder/konkurser-Q2-2018>

2.1.3 JOBSKABELSE

Ud fra et samfundsmæssigt synspunkt, bør en så stor en del af arbejdsstyrken som muligt, de 15 til 64-årige, være beskæftiget. Der vil dog altid være en del af arbejdsstyrken, der vil være under uddannelse, syge, mellem job og lignende, der vil derfor ikke være en reel mulighed for fuld beskæftigelse. Reel maksimal beskæftigelse ligger nok omkring de 78-79%, som vi senest oplevede op til 2008, at virksomhederne havde svært ved, at finde arbejdskraft nok og lønningerne var kraftigt stigende.

Figur 09 – Jobskabelse grafisk.

Kilde: Danmarks Statistik²³

Ovenstående graf viser udviklingen i andelen af beskæftigede i alderen 15-64-årige i årene 2007 og frem til 2018. Andelen af beskæftigede toppede i årene op til den seneste finanskrisen, med en andel af beskæftigede på over 78% i første halvdel af 2008, hvorefter andelen falder frem mod bunden på lige under 72% i slutningen af 2013. Herefter ses andelen af beskæftigede at være stigende frem mod 2018, hvor andelen med udgangen af 2017 er over 75%.

²³ <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyt/NytHtml?cid=26718>

I nogle brancher ses allerede nu tegn på mangel på arbejdskraft. Inden for bygge- og anlæg er andelen af virksomheder, der oplever produktionsbegrænsninger, som følge af ubesatte stillinger steget fra 0% i 2014 til 24% i 2018 og i serviceerhvervene opleverne 15% af virksomhederne begrænsninger nu, og forhold til ingen i 2014²⁴.

2.1.4 KONJUNKTURER

Efter den seneste højkonjunktur, der toppede i 2008, hvor finanskrisen blev vendepunktet til en efterfølgende lavkonjunktur og den værste krise i nyere tid. Denne lavkonjunktur lader til for alvor, at have sluppet taget i den danske økonomi, der er på vej mod nye højder jf. økonomi- og indenrigsminister Simon Emil Ammitzbøll-Bille²⁵. Nationalbanken er enig i, at dansk økonomi er inde i en højkonjunktur, men mener samtidig at økonomien er i balance²⁶.

Figur 10 – Nationalbankens prognose.

Kilde: Nationalbanken²⁷

Nationalbanken ser dog et øget pres på økonomien fremover, i form af stigende lønpres og stigende forbrugerpriser. Nationalbanken vurderer, at lønstigningerne vil være stigende i de

²⁴ <https://www.danskindustri.dk/di-business/arkiv/nyheder/2018/3/nogleletal-mangel-pa-arbejdskraft-i-flere-sektorer/>

²⁵ <https://oim.dk/nyheder/nyhedsarkiv/2017/sep/dansk-oekonomi-mod-nye-hoejder/>

²⁶ <http://www.nationalbanken.dk/da/publikationer/Documents/2018/09/NYT%20-%20Dansk%20%C3%B8konomi%20i%20balance%20under%20h%C3%B8jkonjunktureren.pdf>

²⁷ <http://www.nationalbanken.dk/da>

kommende år, og på kort sigt toppe i 2020 med 3,3%, hvilket er på et relativt højt niveau, men dog lavere end da lønstigningerne senest nåede toppen op til finanskrisen med lønstigninger på 4-5%²⁸. Forbrugerpriserne vurderer nationalbanken vil stige fra 0,8% i 2018 til 1,6% i 2020, hvilket vil give lønmodtagerne en realløns fremgang i de kommende år. Denne reallønsfremgang, vil sandsynligvis afstedkomme et øget privatforbrug, der igen vil sætte et yderligere pres på økonomien i de kommende år.

2.1.5 REVISORERNES ROLLE

Revisoren er samfundets repræsentant og garant for, at selskabernes offentlige regnskaber er retvisende, således at selskabernes interessenter kan stole på de aflagte regnskaber. I den kategori af selskaber, der belyses i denne opgave er det ca. 30% af selskaberne der ikke oplyser revisor (2017), og det viser sig, at netop denne gruppe af selskaber har en signifikant højere gearing end de selskaber, der oplyser revisor. Man kunne derfor stille spørgsmålet, er det i samfundets interesse, at nogle selskaber ikke er forpligtet til at udarbejde revisionspåtegnet regnskaber.

Siden 1996 har EU-kommissionen arbejdet for, at harmonisere tilgangen til revision inden for EU, for at styrke kapitalmarkederne og andre interessenters tillid til aflagte regnskaber²⁹. Revisionslovgivningen er løbende justeret siden 1996 med baggrund i direktiver fra EU, og den generelle tillid til revisionspåtegnede regnskaber er stigende. Men i 2006³⁰ blev en række virksomheder fritaget for revisionspligt, hvilket betyder at der alene er krav om opstillede regnskaber, som virksomheden selv aflægges, dog typisk med hjælp fra en revisor.

2.1.6 BANKERNES ROLLE OG RISIKO

*"Den finansielle sektor er en katalysator for den økonomiske aktivitet i samfundet."*³¹

²⁸ Lønudviklingen i Danmark, kvartalsoversigt 2. kvartal 2009

²⁹ Revisorlovgivningen i et internationalt perspektiv s.14-20

³⁰ <https://erhvervsstyrelsen.dk/fravalg-af-revision>

³¹ Bankvirksomhed og risikostyring, særtryk fra kapital 1 i finansielle forretninger.

Pengeinstitutterne skal naturligvis, som alle andre private virksomheder, forsøge at drive den bedst mulige forretning og give det bedst mulige afkast til deres aktionærer / ejere.

Udfordringerne er i midlertidig den større regulering, med baggrund af pengeinstitutternes rolle i samfundet, der bliver håndhævet i det tilsyn, der bliver ført af finanstillstyret.

Pengeinstitutterne har en enorm betydning for samfundet, og samfundet ville ikke kunne fungere i den nuværende form uden pengeinstitutterne, til at håndtere de mange daglige transaktioner mellem private, virksomheder, staten og alle andre interessenter. Dybest set er et pengeinstitut i sin oprindelige form noget så moderne som deleøkonomi. Den oprindelige banks forretningsmodel var grundlæggende, at formidle overskydende likviditet fra en interessent til en anden. Siden har pengeinstitutternes forretningsmodel udviklet sig betydeligt i takt med, at samfundet har udviklet sig, og den finansielle sektor er efterhånden blevet en uundværlig infrastruktur, hvilket stiller øget krav til samfundet om, at holde tilsyn med sektoren. Nogle af de væsentligste samfundsmæssige opgaver for pengeinstitutterne er følgende:

- Omfordeling af likviditet
- Fordeling af risiko (Risiko spredning)
- Betalingsformidling
- Finansiering af husholdninger og virksomheder

Den primære opgave er naturligvis, at modtage indlån fra kunder og konvertere dette til udlån til andre kunder. Såvel erhvervskunder og privatkunder har forskellige stadier igennem livet, hvor der i nogle perioder er behov for lån og i andre perioder har man mere opsparing. Alt efter om man er i etableringsfasen eller i nedsparingsfasen.

De forskellige processer pengeinstitutter foretager sig, i forbindelse med at agerer formidler af likviditet betyder, at pengeinstituttet påtager sig forskellige typer af risici, som f.eks.:

- Likviditetsrisiko – långiver (indlåner) trækker likviditet hurtigere ud af pengeinstituttet end forventet (Northern Rock)

- Kreditrisiko – låntager kan miste evne/vilje til at tilbagebetale lånet

Når bankernes påvirkning på samfundet er relevant at drøfte, så er det væsentligt, at se nærmere på hvorledes pengeinstitutterne i dag tjener penge. En stor del stammer fra gebyrer, hvilket der har været stigende over de seneste år, grundet konkurrencesituationen hvor marginalen har været under pres. Ud over dette genereres der omsætning via rentemarginalen på ind og udlån, det har dog ikke været muligt, i de sidste par pga. den negative korte rente.

En anden opgave som pengeinstitutterne foretager er den generelle medvirkning til at sørge for betalinger for varer, tjenesteydelser og kapital håndteres uproblematisk for såvel virksomheder og private. Hertil opnås også en indtægt, og samtidig sikrer dette er flow af handel til glæde for samfundet.

Betalingsformidlingen i samfundet kan sammenlignes med olien i et maskineri, som er en nødvendig betingelse for en effektiv funktionsdygtighed.³²

Herhjemme koncentrerer pengeinstitutterne sig om deres primære forretningsområde, men begrebet finansielle supermarkeder kommer stadig nærmere. Enkelte forsøger sig med hele paletten (kredit, realkredit, leasing m.m.), men mest udbredt er det med partnerskaber eller henvisning aftaler til eksempelvis forsikring og eller pension.

"Sektoren består som vi kender den af få store internationale koncerner og en større gruppe mindre institutter. Langt hovedparten af det samlede udlån er koncentreret på de store koncerner, og målt i forhold til BNP er sektoren i Danmark blandt de største og mest koncentrerede i Europa. Penge- og realkreditinstitutternes udlån til husholdninger og erhverv i Danmark udgjorde ca. 170 pct. af BNP ved udgangen af 2016³³

³² Bankvirksomhed og risikostyring, særligt fra kapital 1 i finansielle forretninger.

³³ <http://www.nationalbanken.dk/da/finansielstabilitet/Den%20danske%20finansielle%20sektor/Sider/default.aspx>

*"Når man er så stor en aktør i samfundsøkonomien generelt, og dermed betydningen her for er de finansielle virksomheder underlagt mere omfattende lovgivning end sædvanlige erhvervsvirksomheder. Særligt finanskrisen satte fornyet fokus på reguleringen af den finansielle sektor og kravene til bl.a. de finansielle virksomheders kapital og likviditet er blevet skærpet markant. Formålet med nye, skærpede regler er at gøre den finansielle sektor modstandsdygtig over for fremtidige finansielle kriser."*³⁴

En grundlæggende del af det at drive pengeinstitut, er at løbe en risiko ved at udstede lån og tage betaling for risikoen herved. Af samme årsag og for at holde løbende kontrol hermed er pengeinstitutterne underlagt en række love og bestemmelser som hovedsageligt er beskrevet i Lov om Finansiell Virksomhed (FIL) og Kapitaldækningsbekendtgørelsen. Overordnet er der 4 forskellige typer af risiko for pengeinstitutter:

- Kreditrisiko
- Markedsrisiko
- Operationelrisiko
- Likviditetsrisiko

Den væsentligste er kreditrisikoen, altså risikoen for at kunden ikke kan betale lånet tilbage som aftalt. Kreditrisikoen er håndteret forskelligt fra institut til institut, men skal altid præciseres i forretningsgange og kreditpolitikker, som altid skal vedtages af bestyrelserne i instituttet. Finanstilsynet er løbende på besøg for bl.a. at vurdere om disse politikker overholdes og om der nedskrives efter gældende regler korrekt og ikke mindst rettidigt. Dette sker såvel individuelt som gruppevist. Nedskrivninger afspejler i høj grad samfundsudviklingen generelt og bl.a. følgende elementer: Udvikling i arbejdsløshed, Udviklingen i tvangsauktioner, prisudviklingen på boligmarkedet, reallønsudviklingen, renteutviklingen.³⁵

³⁴ Bankvirksomhed og risikostyring, særtryk fra kapital 1 i finansielle forretninger.

³⁵ Bankvirksomhed og risikostyring, særtryk fra kapital 1 i finansielle forretninger.

2.1.7 TILSYNSDIAMANTEN³⁶

Figur 11 – Finanstilsynets tilsynsdiamant

Kilde: Finanstilsynet³⁷

Tilsynsdiamanten kan bedst betegnes som en form for ramme som pengeinstitutterne skal agere indenfor. Tilsynet har løbende udarbejdet foranstaltninger, således der har været hjemmel til at følge op over for pengeinstitutterne.

Såfremt tilsynsdiamanten ikke overholdes aktiveres tilsynsstigen jvf. figur 12. Kriterierne er alle sat op, med formål at kunne være på forkant og tilsynet kan medvirke til at forhindre evt. nedbrud eller uhensigtsmæssig ageren.

Historisk set har der været flere fællestræk som karakteriserer pengeinstitutterne, der er kommet i problemer i tidligere kriser. Nogle særlige kendetegn har bl.a. været høj udlånsvækst på bekostning af kreditkvalitet, for optimistisk vurdering af kreditrisici, herunder at ejendomseksponeringen har været for stor, samt manglende styring af store eksponeringer.

Alt dette medførte således, at finanstilsynet gradvist har tilført en række kriterier, som har til formål at undgå, at nogle pengeinstitutter falder i fortidens fælder. Der arbejdes med et sæt af grænseværdier. Disse værdier er forsøgt fastsat således, at pengeinstitutterne på den ene side

³⁶ Vejledning om tilsynsdiamanten for pengeinstitutter, se bilag.

³⁷ <https://www.finanstilsynet.dk/Tilsyn/Tilsynsdiamanten-for- pengeinstitutter>

skal kunne drive sin virksomhed på en sund og profitabel måde, men samtidig undgå at der påtages en unødigt stor risiko. Dette er fundamentalt i at sikre rette fundament, til at yde det økonomiske sikkerhedsgrundlag under virksomheder og husholdninger.

Grænseværdierne er kort beskrevet nedenfor:

Summen af store engagementer < 175 procent:

Tilsynsdiamantens grænseværdi for summen af pengeinstitutternes største 20 eksponeringer bliver baseret på en eksponeringsværdi, efter der er taget hensyn til virkningen af den kreditrisikoreduktion og du undtagelser mv. der følger af CRR, fjerde del, artikel 387-403.

Det betyder at der tages højde for fradragsreglerne for sikkerhed i form af eksempelvis fast ejendom samt nedskrivningsregler/hensættelser. Endvidere sker nationale korrektioner i opgørelsen:

- Eksponeringer under 3 mio. kr. efter der er taget hensyn til virkningen af kreditrisikoreduktion og undtagelser mv. udelades.
- Eksponeringer mod fællesejede edb-centraler udelades
- Eksponeringer mod kreditinstitutter under tilsyn af tilsynsmyndigheder i EU udelades.

Summen opgøres i procent af pengeinstituttets egentlige kernekapital (CET1)

Udlånsvækst skal < end 20 procent:

Udlånsvæksten målt år til år. Udlånet opgøres eksklusiv repoér og efter nedskrivninger.

Funding-ratio < 1:

Fundingratio angiver forholdet mellem udlån – fundingbehovet – og den stabile funding i form af arbejdende kapital fratrukket obligationer med en restløbetid under et år.

I definitionen af fundingratio kan lån i Nationalbanken indregnes på lige fod med statsgaranterede obligationsudstedelser med restløbetid på over et år.

Fundingratio defineres som udlån / arbejdende kapital fratrukket obligationer med restløbetid under 1 år.

Arbejdende kapital består af:

- Indlån, udstedte obligationer mv, efterstillede kapitalindskud og egenkapital.
- Ind og udlånsmassen opgøres eksl. repoér, dog således at lån i nationalbanken med restløbetid over 1 år indgår. Lån defineres som det trukne beløb og ikke som bevilgede lånerammer
- Grænseværdien er sat til 1, hvorved fundingratioen skal være mindre end 1.

Pengeinstitutterne skal være opmærksomme på at justere deres fundingratio i tilfælde, hvor sikkerhedsgrundlaget for lån ikke kan opretholdes, og Nationalbanken som konsekvens kræver et lån nedbragt.

Ejendomseksponering < 25 %

Ejendomseksponering er defineret som den andel af det samlede udlån og garantier der vedrører brancherne fast ejendom samt gennemførslen af byggeprojekter, der indberettes til Finanstilsynet.

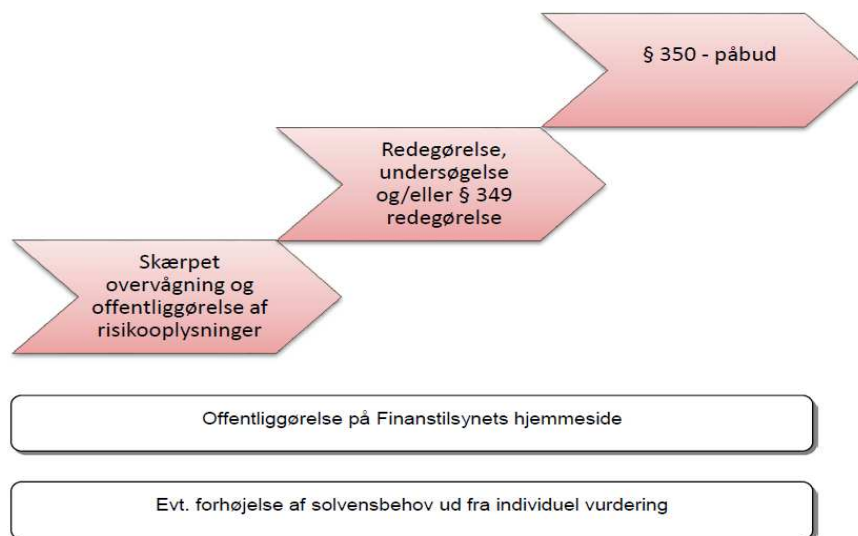
Likviditetsoverdækning > 50 %

Likviditetsoverdækningen er den overskydende likviditet efter opfyldelse af lovens minimumskrav (10 %-kravet eller 15 %-kravet i lov om finansiel virksomhed § 152) i procent af lovens minimumskrav.

Tilsynsstigen:

I tilfælde af mulige overskridelser af grænseværdierne, vil finanstilsynet igangsætte en dialog med det pågældende institut herom og om nødvendigt foretage reaktioner jf. tilsynsstigen.

Figur 12 - Tilsynsstigen

Kilde: Finanstilsynet³⁸**Hvad kan tilsynet gøre?**

Det er relevant at se nærmere på de handlemuligheder de har i dag, herunder hvordan det har udmøntet sig i praksis. Alle handlemuligheder eller såkaldte "reaktionsmuligheder" er baseres på en individuel og konkret vurdering, der redegøres for disse nedenfor.

Skærpet overvågning / tilsyn

Siden 2012 har finanstilsynet haft mulighed for at vælge den handling som hedder skærpet overvågning. Når et pengeinstitut ikke opfylder værdierne i tilsynsdiamanten eller med andre ord overskrider en eller flere, så kan de blive pålagt skærpet overvågning. Dette vil så medføre strengere og hyppige krav til rapportering, dialogsekvensen sættes markant i vejret.

Er forseelsen af endnu grovere karakter iværksættes næste niveau, som hedder skærpet tilsyn. Det er afgørende, ikke at forveksle *skærpet overvågning* med *skærpet tilsyn*, her er markante forskelle. Når vi har med skærpet tilsyn at gøre, bliver pengeinstitutterne underlagt ekstra tilsynsaktiviteter - typisk en undersøgelse i instituttet.

³⁸ Vejledning om tilsynsdiamanten for pengeinstitutter, se bilag.

Offentliggørelse af risiko

Det er aldrig rart for et pengeinstitut at få prædikatet, at man er i dialog eller under skærpet tilsyn med/hos finanstillsynet, derfor er det afgørende at have orden i pennalhuset således, at alt er som de skal være. Det er finanstillsynet, der udarbejder den konkrete og individuelle vurdering af, om der skal gives risikooplysninger, til offentligheden når pengeinstitutterne overskrider grænseværdierne i tilsynsdiamanten. En sådan vurdering tager naturligvis hensyn til det fulde billede, herunder f.eks. fusion, opkøb, koncernmæssige forhold og eller andre faktorer.

Lovbestemmelserne på området:

“Efter § 2 i offentliggørelsesbekendtgørelsen er penge- og realkreditinstitutter forpligtet til at offentliggøre en redegørelse, som bl.a. indeholder Finanstillsynets tilsynsreaktioner i form af risikooplysninger, påtaler og påbud. I forhold til tilsynsdiamanten indebærer offentliggørelsesbekendtgørelsen, at instituttet skal offentliggøre risikooplysninger, der efter Finanstillsynets vurdering er af betydning for virksomhedens kunder, indskydere, øvrige kreditorer m.v., jf. § 2, stk. 2.”³⁹

Krav om redegørelse af institutterne.

“Finanstillsynet kan desuden påbyde instituttet efter FiL § 349, at virksomhedens ledelse skal udarbejde en redegørelse om virksomhedens økonomiske stilling og fremtidsudsigter.”⁴⁰

Disse undersøgelser fra Finanstillsynet, om at påbyde pengeinstituttet at udarbejde en § 349 - redegørelse, sker oftest når der er overvejende grund til at antage, at pengeinstituttet kan få problemer i fremtiden, i analysen kaldt “bremselængden”. Men det er vigtigt at understrege der ikke er foretaget lovbrud.

³⁹ Vejledning om tilsynsdiamanten for pengeinstitutter, se bilag.

⁴⁰ Vejledning om tilsynsdiamanten for pengeinstitutter, se bilag.

I dagligdagen vil finanstilsynet bede om redegørelser, når der ikke er sket tilstrækkelig underretning og rapportering ser i forhold til tilsynsdiamanten og efter en konkret vurdering af instituttets økonomiske situation.

Påbud:

Den ultimative konsekvens tilsynet har i sin værktøjskasse er et direkte påbud. Dette kan eksempelvis være et påbud om at nedbringe udlånsvæksten, såfremt grænseværdierne er udfordret. Pengeinstituttet har naturligvis mulighed for at dokumenterer og sandsynliggøre at grænseværdierne ikke bliver i fare, således vil påbuddet jo ikke træde i kraft.

De hyppigste situationer hvor et påbud har været anvendt, er i de situationer den økonomiske stilling er så forringet at indskydere, aktionærer og andre interessenter, er indirekte eller direkte udsat for ekstraordinær risiko i form af nedbrud. Som følge heraf kan pengeinstituttet direkte kan miste sin tilladelse til at drive finansiell virksomhed.

"Et påbud efter § 350 skal konkretiseres så tilstrækkeligt, at ledelsen i instituttet reelt har mulighed for at imødekomme det. Eksempler på påbud efter § 350 kan være:

- *Nedjustering af forretningsområder og salg af aktiver.*
- *Begrænse udvidelse af filialnettet eller lukning af filialer.*
- *Forbyde eller begrænse visse forretningsområder, produkter eller kundesegmenter.*"⁴¹

Hovedreglen er at der efter ovenstående § altid skal offentliggørelse, såfremt det vurderes at et givent påbud har betydning for pengeinstitutternes interessenter. I særlige tilfælde kan der bevilges en udsættelse af påbud eller påtaler, såfremt det vil føre til uforholdsmæssig stor negativ omtale eller skade på pengeinstituttet. Et konkret eksempel er, at såfremt det er likviditetshjørnet i diamanten som bliver udfordret, vil det ikke være umiddelbart gavnligt at bringe dette i fuld offentlighed, før der er en behørig plan at følge op med.

⁴¹ Vejledning om tilsynsdiamanten for pengeinstitutter, se bilag.

Offentliggørelsesforpligtelser i forbindelse med tilsynsdiamanten

*"Institutterne skal som minimum offentliggøre nøgletalsværdier på de 5 pejlemærker i forbindelse med årsrapporten og halvårsrapporten, jf. § 132b til bekendtgørelse om finansielle rapporter for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber m.fl. Ved overskridelser, der afstedkommer en tilsynsreaktion, har instituttet pligt til at offentliggøre de påbud, påtaler og risikooplysninger, som efter Finanstilsynets vurdering er af betydning for instituttets kunder, indskydere, øvrige kreditorer m.v., jf. § 2, stk. 2 i offentliggørelsesbekendtgørelsen."*⁴²

2.1.8 KONKRETE EKSEMPLER PÅ TILSYNET INDBLANDING I OFFENTLIGHEDEN:

*"Tilsyn med nye smæk til andelskasse: Mangelfuld kreditstyring og polstring udfordret"*⁴³

Sådan skriver FinansWatch i september 2018 omkring Merkur Andelskasse. Denne artikel kom efter at finanstilsynet havde offentliggjort påbuddene efter deres seneste besøg i Andelskassen. Inspektionen fandt sted i perioden fra maj/juni og var et såkaldt opfølgingsbesøg, da der tidligere var ting som skulle bringes i orden. Besøget udmøntede sig i to påbud:

- Der fortsat var en forhøjet risiko og at kreditstyringen er mangelfuld, hvilket i sidste instans kan medføre, at Merkur Andelskasse kan påtage sig risici den ikke har kontrol over. Ganske enkelt betyder dette, at de skal forbedre kreditpolitikken og efterlevelsen af denne.
- Foruden ovenstående fik Merkur andelskasse et påbud om at få opdateret sin plan omkring kapitalfremskaffelse, nødplan for kapital og kapitalmålsætning. Dette sker på baggrund af at finanstilsynet har foretaget stresstest af andelskassen, der viste at solvensoverdækningen lå mellem særdeles spinkel og utilstrækkelig, afhængig af stresstestens hårdhed.

⁴² Finanstilsynet - Tilsynsdiamant

⁴³ <https://finanswatch.dk/secure/Finansnyt/Pengeinstitutter/article10880359.ece>

Merkur mødte pressen med følgende formulering:

"Vi tager påbuddene til efterretning og har allerede taget hånd om kritikpunkterne. Enten med en konkret løsning eller med en plan for, hvordan påbuddene skal efterleves." ⁴⁴

Administrerende direktør i Merkur Lars Perhson vælger 03.10.2018, at gå offensivt tilbage på kritikken fra Finanstilsynet, med artiklen: *"Kulturændring skal sikre andelskasse mod flere smæk fra tilsynet"*⁴⁵ I denne artikel forsøger han nu, at tage teten og demonstrer at de for alvor vil komme kritikpunkterne til livs, så Finanstilsynet har en vis magt i debatten.

Lars Perhson udtaler bl.a.

*"Vi skal have tingene sat mere i systemer, som svarer til det niveau eller den størrelse, vi har fået nu. Før var vi en lidt mindre organisation, og der har været en kultur, hvor vi kender hinanden, vi kender kunderne og alle ved nogenlunde, hvordan tingene hænger sammen. Det kan man ikke blive ved med, når man kommer op i den her størrelse."*⁴⁶

Op til tidspunktet for gennemgangen var andelskassen vokset med 35,6 pct. Fra 2013 til 2017, hvilket er en relativ kraftig vækst. Hvilket naturligt giver et større behov for en eksplicitte forretningsgang.

Lars Perhson udtaler også

*"Der har været en kultur, hvor vi følte, at vi vidste rigtig meget i fællesskab. Mange af de store kunder, som er gode kunder, har vi haft i mange år. Så helt nede fra rådgivere til ledelse og op til bestyrelse har der været en fælles forståelse af, at vi kendte de kunder."*⁴⁷

⁴⁴ <https://finanswatch.dk/secure/Finansnyt/Pengeinstitutter/article10880359.ece>

⁴⁵ <https://finanswatch.dk/secure/Finansnyt/Pengeinstitutter/article10893062.ece>

⁴⁶ <https://finanswatch.dk/secure/Finansnyt/Pengeinstitutter/article10893062.ece>

⁴⁷ <https://finanswatch.dk/secure/Finansnyt/Pengeinstitutter/article10893062.ece>

I det samme påpeger han, at de ikke har været dygtige nok til at behandle eksempelvis kreditindstillinger objektivt, det skal kunne læses af 3. mand uden vidende om sagen.

Kritik af tilsyn, det er alvorligt.

Finanstilsynet er ikke altid populære, og ofte er de i skudlinjen for heftig kritik. Den 10.09.2018 i en artikel i FinansWatch udtaler Janus Vestergaard fra Stadig Sparekasse følgende:

“Læg nu kræfterne der hvor der er virkelig rav i den”⁴⁸

Han mener finanstilsynet skal skrue ned for nidkærheden til de små pengeinstitutter, og fokuserer mere på, hvor de større risici er. Han mener, at det er klart når man er et mindre pengeinstitut, så kan være svært at leve op til alle de krav som stilles. Et tilsynsbesøg kan tage op til 3 måneder af Janus Vestergaards tid, oplyser han. Det er ikke første gang der er kritik, men finanstilsynet finder det afgørende at være tæt på alle pengeinstitutter.

Jesper Rangvid går så langt, at han mener det kræver en reform af finanstilsynet. Efter stigende pres og øget regulering på compliance, hvidvask og forbrugerbeskyttelsesområdet, mener Jesper Rangvid selv at tilsynsopgaven skal flyttes til nationalbanken. Den opfattelse er kommet i takt med at der er kommer mange flere og større opgaver til finanstilsynet i bestræbelserne på at bekæmpe hvidvask.

“Jeg er bekymret for, at man i den kæmpestore organisation, som tilsynet har udviklet sig til, kan miste fokus på centrale områder”⁴⁹ udtaler Rangvid i artiklen.

---

⁴⁸ <https://finanswatch.dk/secure/Finansnyt/Pengeinstitutter/article10848386.ece>

⁴⁹ <https://finanswatch.dk/secure/Finansnyt/article10933700.ece>

Finanstilsynet erkender selv i flere omgang, at de eksempelvis ikke har udført deres opgaver godt nok i forbindelse med at afdække Danske Banks hvidvask skandale-sag.⁵⁰

Jesper Rangvids forslag modtog positiv opbakning. Flere politikere særligt fra de større partier melder sig på banen til, at se på en opsplittning af Finanstilsynet. Hans Kristian Skibby fra Dansk Folkeparti udtaler:

*"Det synes jeg, vi skal se at få undersøgt, for det er vi bestemt åbne overfor"*⁵¹

Der er fuld opbakning fra Socialdemokratiets Morten Bødskov og Martin Lidegaard fra Radikale Venstre.

Lisbeth Bech Poulsen er enig, men mener ikke at tiden nødvendigvis er inde, grundet den store opgave med at få bugt med Danske Banks hvidvask-skandalen m.m. Et argument der i virkeligheden taler for, at opgaverne jo er blevet for store, vil Jesper Rangvid måske mene.

2.1.9 DELKONKLUSION

Det går godt i den danske økonomi og væksten i BNP forventes at ligge på 1,7-1,8 i 2019-2020. Beskæftigelsen ventes at stige med 70.000 personer frem i mod 2020, hvilket er meget set i lyset af, at på nuværende tidspunkt er over 75% af de 15-64-årige i beskæftigelse. Senest toppede beskæftigelsen af de 15-64-årige i 2008, hvor ca. 78% var i beskæftigelse. Lønstigningerne forventes at stige i de kommende år, med henholdsvis 3,0% i 2019 og 3,3% 2020. Antallet af konkurser er på nuværende tidspunkt på et relativt højt niveau, hvilket er tankevækkende i forhold til, at der pt. er gode økonomiske tider i Danmark. Historien viser at antallet af konkurser typisk stiger efter toppen af en højkonjunktur, og pt. tyder meget på økonomien nærmer sig toppen i disse år.

Pengeinstitutterne har en stor påvirkning på samfundet generelt. Faktisk er udviklingen i pengeinstitutterne ofte et spejl af samfundets velbefindende eller det modsatte. De store opgaver med at fordele likviditet, er med til at skabe vækst og udvikling i såvel land som by. Via

⁵⁰ <https://finanswatch.dk/secure/Finansnyt/article10933700.ece>

⁵¹ <https://finanswatch.dk/secure/Finansnyt/article10934187.ece>

betalingsformidlingen for private og erhvervskunder sikres et frit flow af varer, betalinger og tjenesteydelser. Dette bidrager til virksomhedernes daglige drift og vækstpotentiale, som igen medfører arbejdspladser.

Pengeinstitutterne har naturligvis også til formål at drive en god stabil forretning og sikre egen indtjening i aktionærernes eller øvrige ejeres interesse, dette bidrager i sig selv med arbejdspladser og skattebetaling til samfundet. Opgaven med at påtage sig en risiko med at formidle udlån og kreditter til private og virksomheder gør naturligt, at der er et stort ansvar forbundet hermed. Såfremt instituttet ikke lever op til dette ansvar kan og vil det komme til at ramme kunderne og i sidste ende samfundet. Derfor er der en øget regulering af området, som skal sikre den fornødne tillid og styring af bankerne og i særdeleshed deres risikostyring.

Finanstilsynet er uden tvivl en meget kompleks organisation og en voksende organisation.

Den kraftigt stigende regulering kræver et øget fokus, og den samfundsmæssige rolle de er sat i verden til at beskytte, er meget afgørende. Vores analyse viser at finanstilsynets rolle er meget afgørende og bliver taget meget alvorligt. Dog viser analysen også, at der er lang proces fra besøg til handling. Det ses også som en udfordring at det samme tilsyn skal varetage små pengeinstitutter med 1-2 ansatte til multinationale koncerner som Danske Bank. Den udbredte holdning hos Jesper Rangvid om en reformation deler vi til fulde, om end vi vurderer den mere kompleks end som så.

En del af denne reformation skal give mere handlekraft til finanstilsynet, samt bør have fokus på, at vurdere de hjørnesteen som danner grundlag for tilsynsdiamanten i dag. Der er i sig selv ikke noget galt med de grundpiller der er lagt, vi mener blot at situationen og udviklingen gør at det ikke alene er tilstrækkeligt længere.

3.1 ANALYSE

I dette kapital analyseres den del af de danske virksomheder, der i årene 2013 til 2017 har en soliditet mellem 0-25%, samt en fremmedkapital på mellem 1-40 mio. kr. Årsagen til at netop denne population er interessant er, at i tilfældet af en kommende økonomisk krise, så vil det sandsynligvis være blandt disse virksomheder, hvor der først vil opstå "livstruende" problemer, hvis driften bliver negativ. Hvis driften bliver negativ, så kan der hurtigt opstå følgevirkninger i form af likviditetsmangel, både til drift og investeringer.

Der ud over vil analysen belyse om revisorens rolle har en indvirkning på udviklingen af gearingen i populationen, med baggrund i at revisoren er samfundets repræsentant i virksomhederne.

3.1.1 FORMÅL MED ANALYSEN

Formålet med denne analyse er, at belyse udviklingen i virksomhedernes gearinger hen over årene, samt hvordan i virksomhederne er fordelt, i henholdsvis de store pengeinstitutter og de mindre pengeinstitutter, men henblik på at kunne identificere om enkelte pengeinstitutter kan være mere eller mindre eksponeret over for en konkursrisiko blandt deres erhvervskunder.

3.1.2 UDVÆLGELSE AF SEGMENT/GRUPPE AF VIRKSOMHEDER.

Denne undersøgelse fokuserer på de danske selskaber, der har en soliditetsgrad på mellem 0-25%, da de må formodes, at være de selskaber, der først kommer i problemer, hvis den danske økonomi vender fra den nuværende højkonjunktur, som Økonomi- og indenrigsminister Simon Emil Ammitzbøll-Bille konkludere i Økonomisk redegørelse august 2018⁵² at Danmark er i, til en ny lav konjunktur, som hen over finanskrisen i 2008 og årene frem.

Et andet kriterie i undersøgelsen er at virksomhederne skal have en fremkapital på mellem 1-40 mio. kr., da virksomhederne i denne størrelser er en stor del af jobskabelse i samfundet, "små virksomheder skaber 85% af alle nye job" som EU-kommissionen belyser i en pressemeddelelse november 2012⁵³. Det er derfor i samfundets interesse, at netop denne type af virksomheder har de bedste mulige rammevilkår og får mest mulig støtte til, at blive sunde

⁵² <https://oim.dk/publikationer/2018/aug/oekonomisk-redegoerelse-august-2018/>

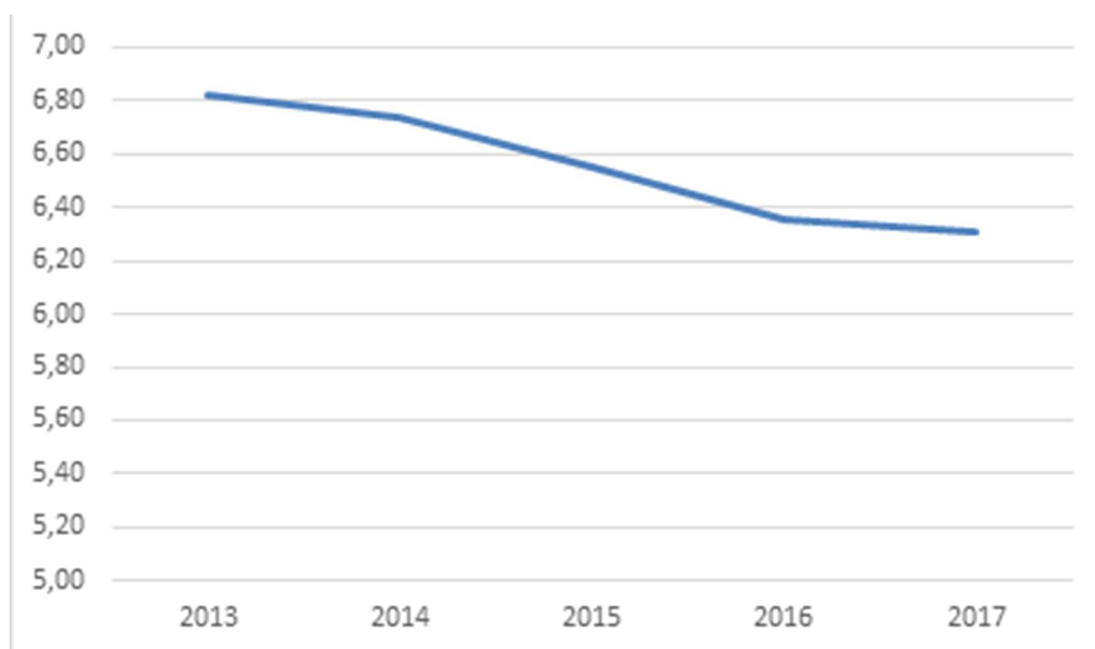
⁵³ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-20_da.htm

velfungerende virksomheder, der overlever i det lange løb og derved skaber nye arbejdspladser og velstand i samfundet.

3.1.3 ALLE VIRKSOMHEDER

I populationen af virksomheder med fremmekapital mellem 1- 40 mio. og en soliditet på mellem 0-25%, er der 5511 virksomheder, der i 2017 har aflagt regnskaber. I årene fra 2013 og frem mod 2017 ses en faldende tendens i gearingen, hvilket er et udtryk for, at virksomhederne i populationen bliver mere solide.

Figur 13 – Alle virksomheder, soliditet 0 – 25%, fremmedkapital 1-40 mio.kr.

Kilde: Egen produktion

I ovenstående graf ses et fald i den gennemsnitlige gearing fra 6,86 i 2013 til 6,34 i 2017. Set ud fra et samfundsperspektiv, er dette en god udvikling ud fra tesen af, at i tilfældet at konjunkturerne vender, så vil det være i denne gruppe af virksomheder, at mange vil komme i problemer, da de er svagest kapitaliseret. Antallet af virksomheder er tilsvarende at faldet betydeligt i perioden, fra 7.179 i 2013 til 5.511 i 2017, hvilket svarer til et fald på godt 23% hen over perioden.

Tabel 01 – Antal virksomheder og antal ansatte.

	2013	2014	2015	2016	2017
Antal virksomheder	7.179	6.944	6.507	5.940	5.511
Ansatte	101.401	101.288	101.341	82.406	101.357

Kilde: Egen produktion

I disse virksomheder er der med udgangen af 2017 101.357 ansatte ud af det samlede antal beskæftigede på ca. 2,75 mio.⁵⁴ i Danmark, derved udgør de ansatte i denne gruppe af virksomheder ca. 3,7% af de beskæftigede i Danmark.

Antallet af ansatte ligger stabilt omkring 101.000 hen over alle årene undtagen 2016, hvor antallet af ansatte falder, af ikke nærmere definerede årsager.

Tabel 02 – Antal virksomheder under 0% i soliditet.

	2013	2014	2015	2016	2017
Virk. <0 soliditet	3.268	3.161	2.931	2.743	2.460

Kilde: Egen produktion

Antallet af virksomheder, der har en soliditet under 0%, ses tilsvarende at falde hen over perioden fra 3.268 i 2013 til 2460 i 2017, hvilket svarer til et fald på ca. 25%.

Samlet set er der i 2017 7.971 virksomheder, der har indleveret regnskaber i 2017, og det vil være i denne gruppe af virksomheder, at der vil være mange der for udfordringer hvis økonomien vender.

Ser vi på virksomhederne i populationen, der har afleveret regnskab i 2017, med en fremmed kapital mellem 1-40 mio.kr. og en soliditet mellem 0-25%, så ses deres samlede fremmedkapital at være stigende hen over perioden, fra 41,1 mia. i 2013 til 46,9 mia. i 2017, hvilket svarer til en stigning på 14%

⁵⁴ <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyt/NytHtml?cid=26342>

Tabel 03 – Samlet fremmedkapital i populationen.

Mia.	2013	2014	2015	2016	2017
Fremmedkapital	41,1	42,1	43,2	44,9	46,9

Kilde: Egen produktion

Der er 5511 virksomheder, der ved indlevering af regnskaber til erhvervs- og selskabsstyrelsen i 2017, har en soliditet på mellem 0-25% og en fremmedkapital på mellem 1-40 mio.kr. Ovenstående viser dog, at virksomhederne over de seneste 5 år har haft adgang til frisk kapital.

Tabel 04 – Udvalgte nøgletal i analysen

	2013	2014	2015	2016	2017
Antal virksomheder	7.179	6.944	6.507	5.940	5.511
Samlet FK mia.kr.	54,2	54,0	51,3	48,7	46,9
EK mia.kr.	7,9	8,0	7,8	7,7	7,4
Soliditet gns. i %	12,7	12,9	13,2	13,8	13,6
Balance mia.kr.	62,1	62,1	59,1	55,7	54,3
<0 soliditet, virksomheder	3.268	3.161	2.931	2.743	2.460
Ansatte (0-25% soliditet)	101.401	101.288	101.341	82.406	101.357

Kilde: Egen produktion

Den gennemsnitlige soliditet i virksomhederne i populationen ses at være stigende fra 12,7% i 2013 til 13,6% i 2017. Denne stigning kommer på en faldende samlet balance, der falder fra 62,1 mia. kr. i 2013 til 54,3 mia. kr. i 2017, og samlede egenkapital falder fra 7,9 mia. kr. til 7,4 mia. kr. i den samme periode. På trods af reduktionen af virksomheder hen over årene, ses det samlede antal beskæftigede af være relativt konstant på omkring 101.000. Der er dog et udfald i 2016, hvor antallet af beskæftigede falder til godt 82.000, det er ikke undersøgt nærmere om dette blot er et statistisk udfald.

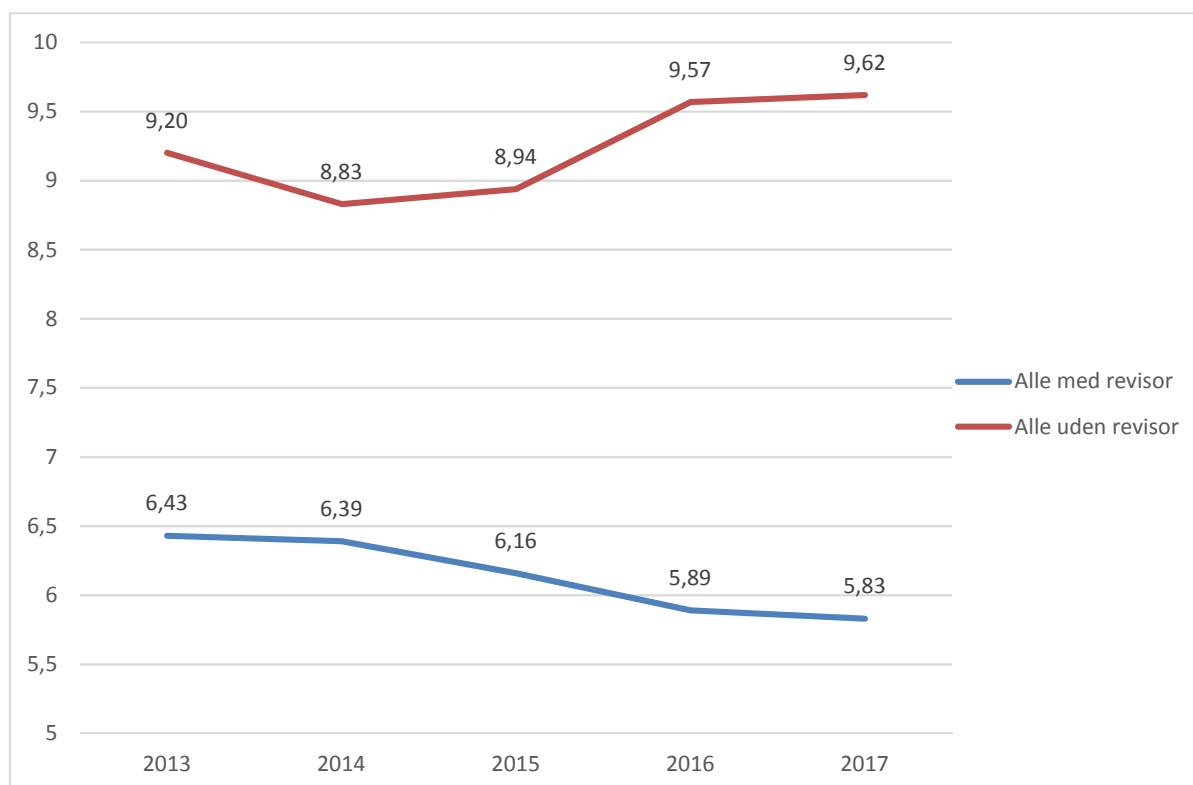
3.1.4 ALLE VIRKSOMHEDER MED/UDEN REVISOR

I det følgende afsnit vil det blive beskrevet, hvilken forskel der er mellem de virksomheder i populationen, der oplyser revisor, kontra de virksomheder, der ikke oplyser revisor. Ud af de 5.511 (2017), er der 1660 virksomheder, der ikke oplyser revisor i de indleverede regnskaber. Der er en signifikant forskel i gearingen mellem den gruppe af virksomheder, der oplyser revisor i forhold til den der ikke oplyser revisor.

For at kunne fravælge revision i årsrapporten, hvis virksomheden ikke overskrider to af nedenstående størrelser, i to på hinanden følgende regnskabsår⁵⁵:

- En balancesum på under 4 mio.
- En nettoomsætning på 8 mio.
- Gennemsnitlige antal heltidsansatte 12 i løbet af regnskabsåret.

Figur 14 – Alle virksomheder med revisor vs. uden revisor

Kilde: Egen produktion

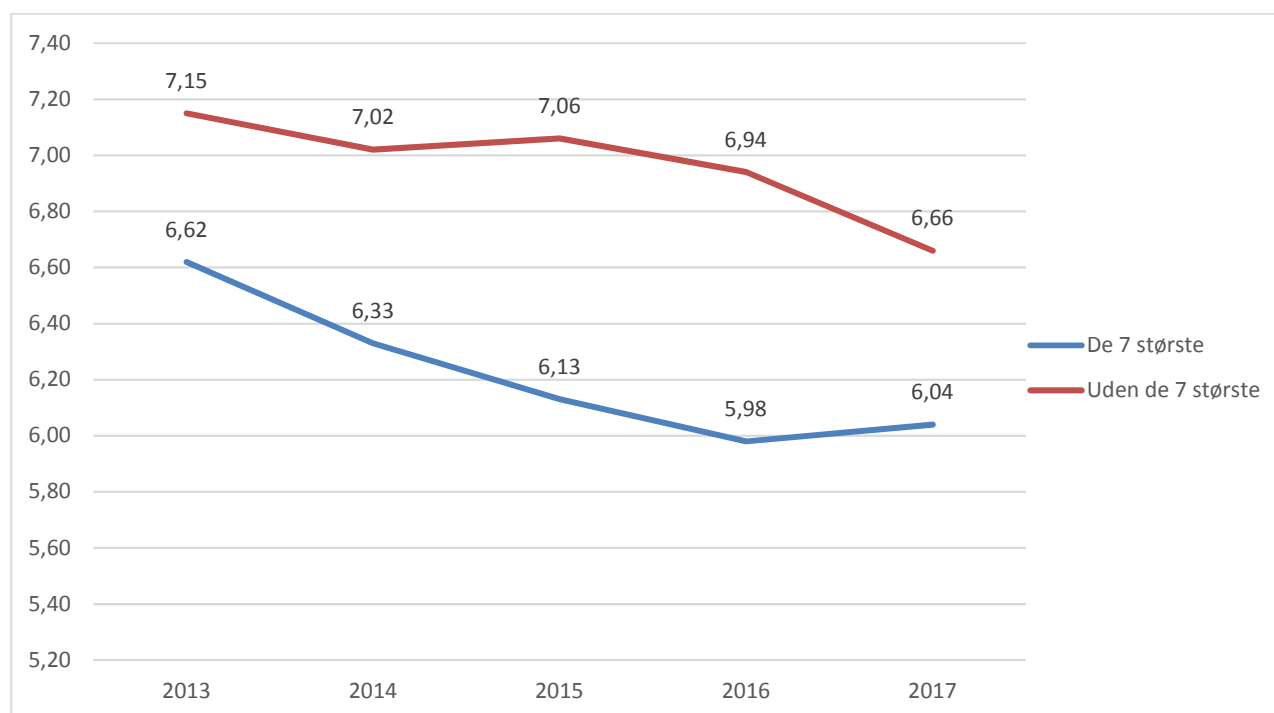
⁵⁵ <https://erhvervsstyrelsen.dk/fravalg-af-revision>

I ovenstående graf ses en modsatrettet udvikling i gearingen blandt virksomhederne. I gruppen af virksomheder, der oplyser revisor, ses gearing af være faldende, omvendt ses gearingen i de virksomheder, der ikke oplyser revisor, at være stigende. I 2017 er gearingen 65% højere hos virksomhederne der ikke oplyser revisor i forhold til dem der ikke oplyser revisor, hvilket må anses for en signifikant forskel.

3.1.5 ALLE VIRKSOMHEDER DE 7 STORE OG UDEN DE 7 STORE

Analysen *"Our friends are getting better"*, der analyserede virksomhedskunderne i de forskellige pengeinstitutter konkluderede, at virksomhedskunderne i de 7 store pengeinstitutter gennemsnitlig er lavere gearet end virksomhedskunderne i de mindre pengeinstitutter.

Figur 15 – Uden de 7 store vs. de 7 store.

Kilde: Egen produktion

I overstående graf ses udviklingen i den gennemsnitlige gearing i populationen. Det ses, at udviklingen hen over årene, at gearingen er svagt faldende for både de større og de mindre pengeinstitutter. Dog er faldet i gearingen størst i de store pengeinstitutter, på trods af en mindre

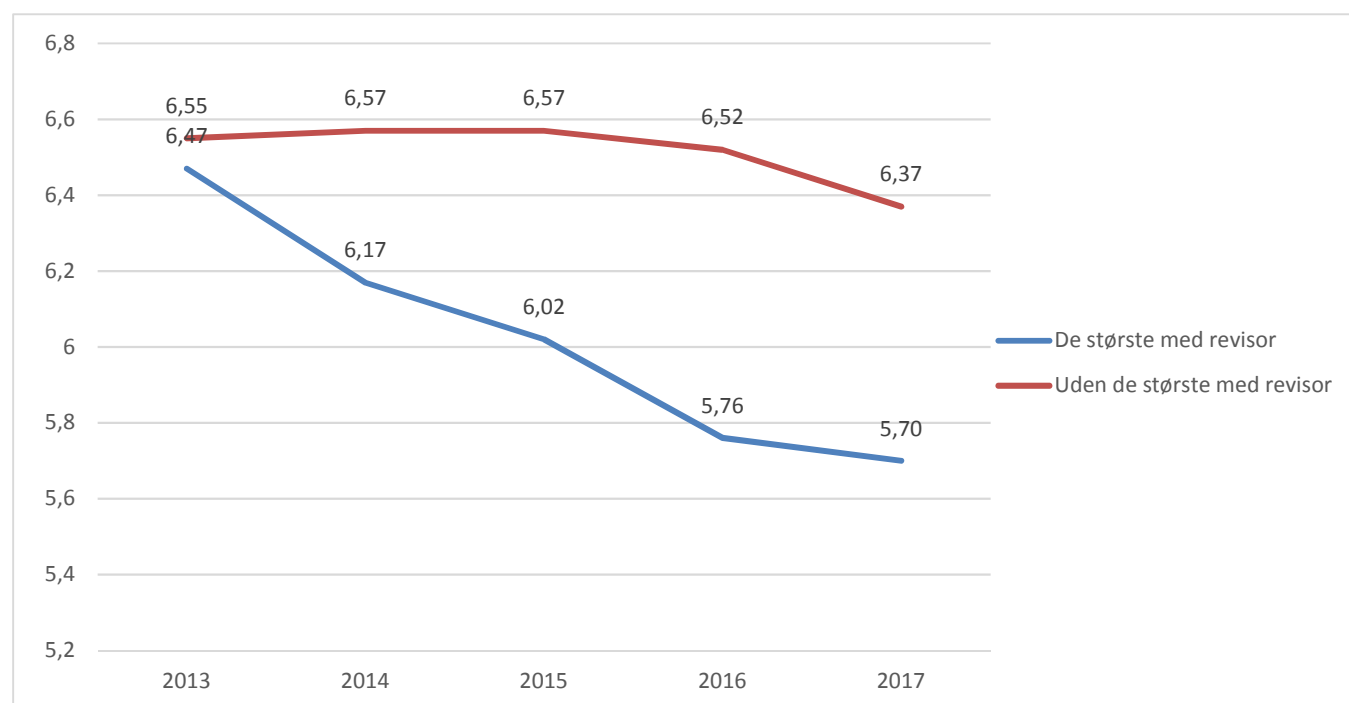

stigning i 2017. Samlet set er gearing blandt de mindre pengeinstitutters kunder ca. 10% højere end i de store pengeinstitutter, hvilket er en mindre stigning henover årene fra en forskel på 8% i 2013.

3.1.6 MED REVISOR DE 7 STORE VS. UDEN DE 7 STORE

Blandt virksomhederne i population der oplyser revisor, så ses der en markant forskel i udviklingen i mellem de store pengeinstitutter i forhold til de mindre pengeinstitutter.

Figur 16 – Med revisor, Uden de 7 store vs. de 7 store.

Kilde: Egen produktion

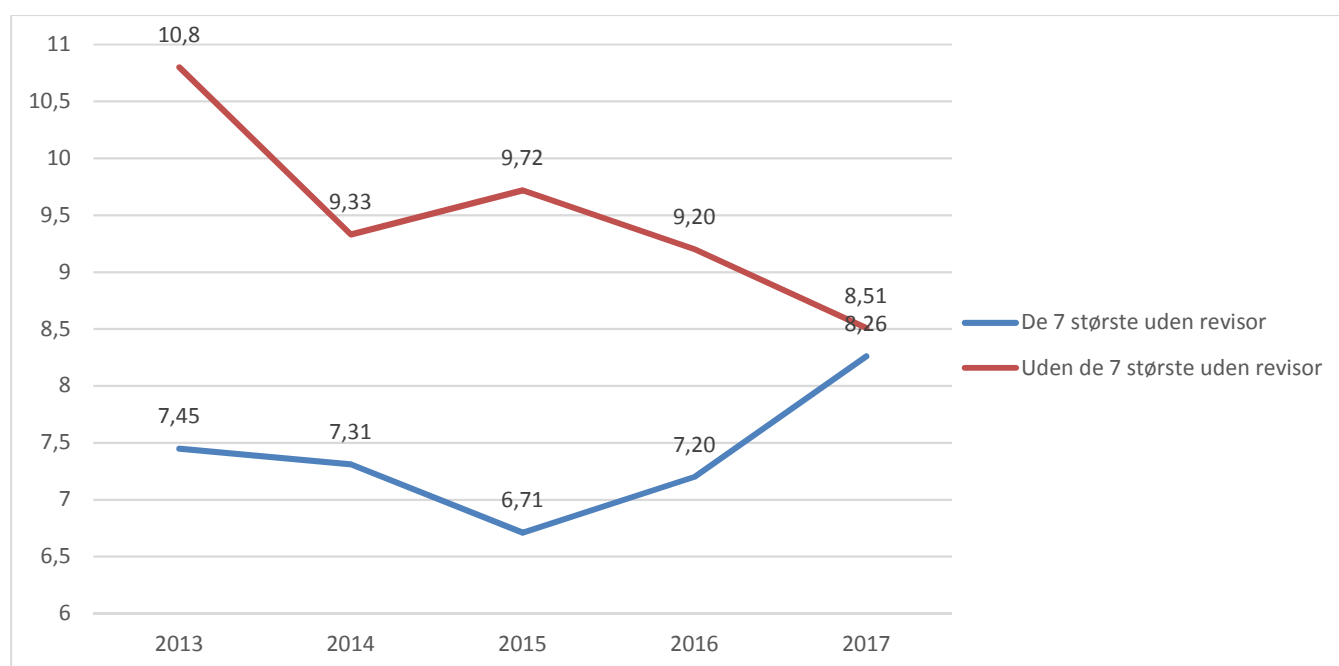
Den gennemsnitlige gearing hos virksomhederne i de store pengeinstitutter falder fra 6,47 i 2013 til 5,70 i 2017, hvilket svarer til en reduktion på ca. 12%. For de mindre pengeinstitutter er reduktionen i perioden ca. 3%. I de mindre pengeinstitutter ses gearingen, at være stabilt hen over årene og faldet ses alene i 2017. I de større pengeinstitutter ses gearingen kontinuerligt at være faldende, dog ses faldet at være faldende fra mod 2017.

3.1.7 UDEN REVISOR DE 7 STORE VS. UDEN DE 7 STORE

Ved en sammenligning af udviklingen i gearing blandt erhvervskunderne i population, hvor de store pengeinstitutter sammenlignes med de mindre pengeinstitutter. Her ses en udvikling, hvor den gennemsnitlige gearing blandt kunderne er faldende i de mindre pengeinstitutter og stigende i de større pengeinstitutter. Dog er gearing blandt de virksomheder, der ikke oplyser revisor i deres årsrapport væsentligt større end de virksomheder, der oplyser revisor.

Revisoren er samfundets repræsentant og sikkerhed for, at alt går rigtigt til i den enkelte virksomhed.

Figur 17 – Uden revisor, de 7 store vs. uden de 7 store

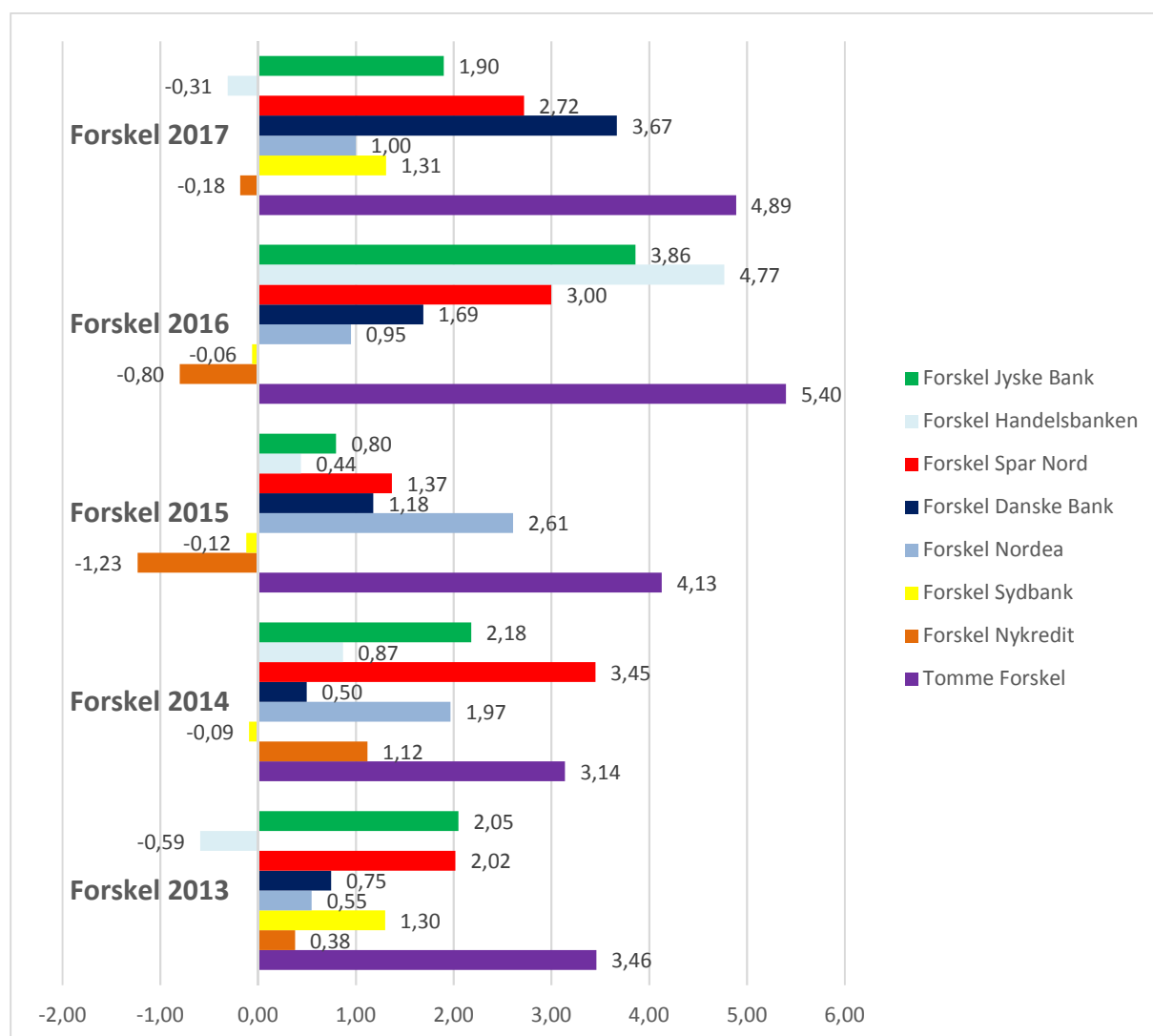
Kilde: Egen produktion

I 2013 ses en stor forskel i gearingen, de mindre pengeinstitutters kunder er 45% højere gearet end de store pengeinstitutters kunder. Denne forskel bliver udjævnet betydeligt hen over perioden, hvor gearingen falder fra 10,8 til 8,51 for de mindre pengeinstitutter og stiger fra 7,45 til 8,26 for de store pengeinstitutter.

3.1.9 FORSKEL MED OG UDEN REVISOR ÅR FOR ÅR

I figur 18 dannes der et fuldstændigt overblik over forskellen mellem, at oplyse revisor og ikke oplyse revisor blandt de 7 største pengeinstitutter inklusiv de som ikke oplyser pengeinstitut (de tomme). Er tallet positivt altså til højre for 0 i koordinatsystemet er gearingen højere ved ikke at have valgt revisor. Er tallet negativt det respektive år, er gearingen højere ved at have valgt revisor.

Figur 18 – Forskel med og uden revisor de 7 største, år for år.

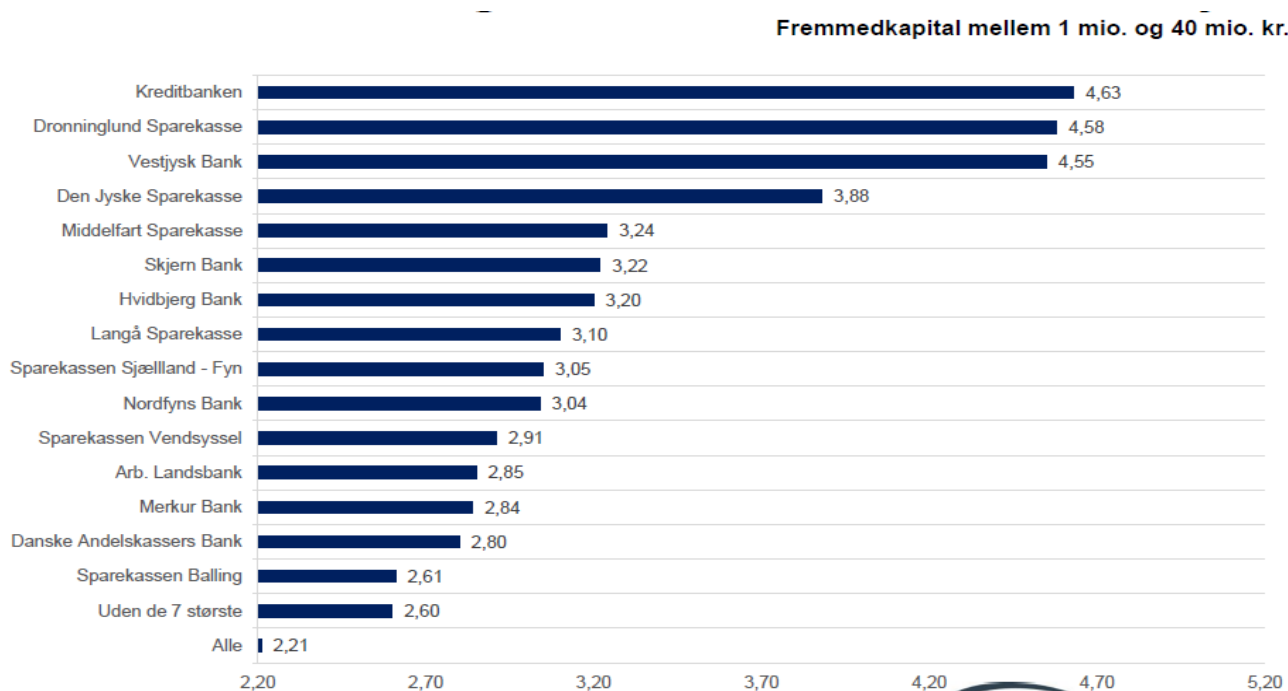
Kilde: Egen produktion

Grafen viser med alt tydelig hed at gearingen er markant højere ved ikke at have valgt revisor. Den er meget højre skæv. Generelt er dette tilfældet over hele linjen. Nykredit skiller sig lidt ud i de 3 første år i analyseperioden, men falder til højre i år 4 og 5. Den lilla sølje viser de virksomheder som heller ikke har opgjort pengeinstitut, og disse er markant højre skæv i hele analyseperioden.

3.1.10 ENKELTE PENGEINSTITUTTER

I dette afsnit analyseres enkelte pengeinstitutters andel af kunder i population. Der tages udgangspunkt i de pengeinstitutter, hvis erhvervskunder der lå over den gennemsnitlige gearing, i forhold til virksomheder med en fremmedkapital på mellem 1-40 mio.kr. i analysen *"Our friends are getting better"*. Dette sammen holdes efter følgende med populationen af virksomheder med en soliditet på mellem 0-25% og populationen med en soliditet på mellem 0-25% og en fremmedkapital på mellem 1-40 mio. kr.

Figur 19 – Over gennemsnittet i analysen.

Kilde: Our friends are getting better⁵⁶.

⁵⁶ [http://vbn.aau.dk/da/publications/our-friends-are-getting-better\(6f5c9315-cf3b-441e-97b6-28d752a7aa66\).html](http://vbn.aau.dk/da/publications/our-friends-are-getting-better(6f5c9315-cf3b-441e-97b6-28d752a7aa66).html)

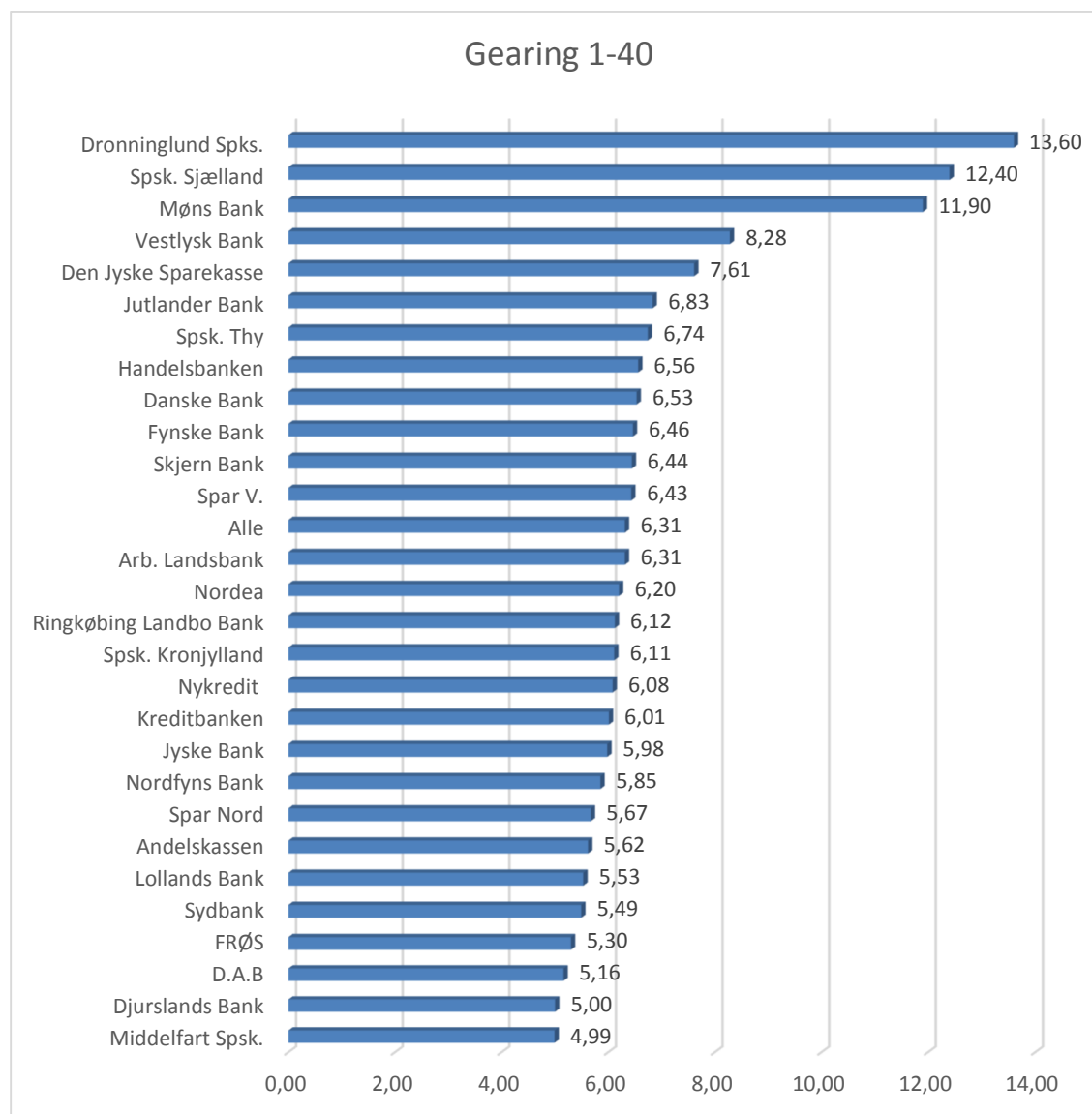
Ovenstående tabel viser gearing i de pengeinstitutter, der ligger over gennemsnittet på 2,21, der er den gennemsnitlige gearing på alle virksomheder, der har indleveret regnskaber til erhvervs- og selskabsstyrelsen, jf. analysen "*Our friends are getting better*". Tabellen viser tydeligt, at de mindre pengeinstitutters kunder er væsentlig højere gearet end de større pengeinstitutters kunder. Det er Kreditbanken, Dronninglund Sparekasse og Vestjysk Bank, der klart har de meste gearede kunder.

For at kunne vurdere på i hvor stor grad omgangsrisikoen, er en reel risiko for det enkelte pengeinstitut beregnes balancefaktoren, der er et udtryk for, hvor stor er den samlede balance i en given population, sat i forhold til pengeinstituttets egen balance.

3.1.11 GEARINGOVERSIG 1-40 MIO.KR. FREMMEDKAPITAL

I nedenstående tabel viser de danske pengeinstitutters⁵⁷ kunder, med en soliditet på mellem 0-25%, delt op i mellem en fremmedkapital på mellem 1-40 mio. kr. og med en fremmedkapital over 1 mio.kr.

Figur 20 - Gearing

Kilde: Egen produktion

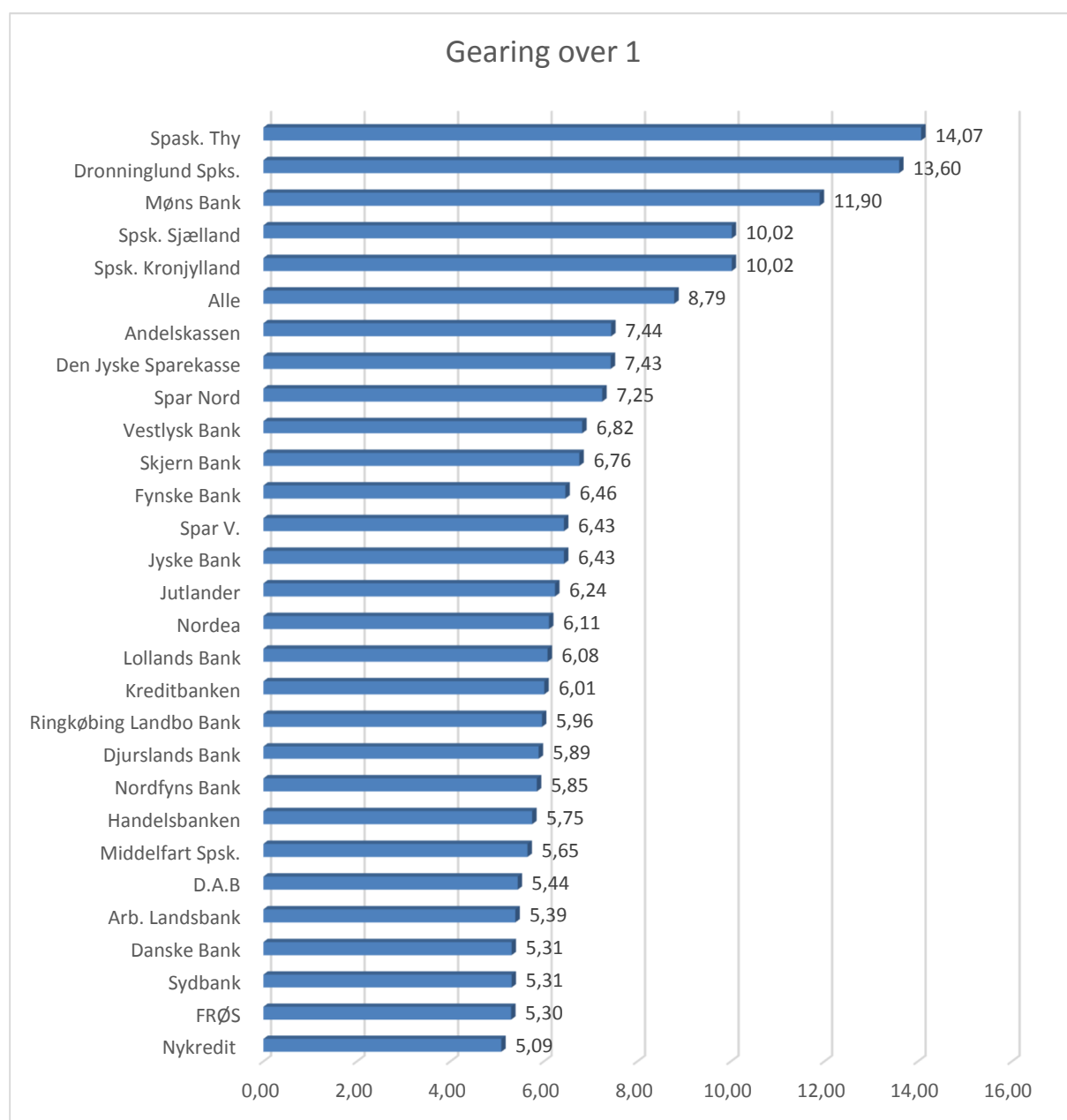
Som i foranalysen er der opstillet en analyse af gearingen i populationen 1 – 40 mio. kr. i fremmedkapital. Der ses som tidligere markante forskelle pengeinstitutterne imellem og det er

⁵⁷ Der er få pengeinstitutter der er udeladt, med en baggrund i, der var for få kunder i population.

ikke overraskende, at der findes gengangere i forhold til den tidligere analyse. Bemærk at vi her har tale om virksomheder med en soliditet under 25 %, der må forventes at have den mindste stødpude i forhold til fremtidige konjunkturændringer som evt. kan påvirke virksomhederne forretningsmodeller negativt.

3.1.12 GEARINGSOVERSIGT OVER 1 MIO.KR. I FREMMEDKAPITAL

Figur 21 – Gearing over 1

Kilde: Egen Produktion

Det er ligeledes relevant at se på gearingen når fremmedkapitalen ændres til over 1 mio. Billedet ændrer sig, men der ses fortsat et tydeligt billede af, at gearingen er højest blandt mindre pengeinstitutter. Som i foranalysen ses også et betydeligt antal af sparekasserne, hvilket er en bemærkelsesværdig finding. 4 af de 5 pengeinstitutter der ligger over søjlen Alle, som er udtrykt ved hele populationens snit (inklusive dem som ikke oplyser bank) er sparekasser. Det leder tankerne hen på om den garantkapital, der er i sparekasserne bliver betalt for den risiko, der er forbundet ved den.

3.1.13 OVERSIGT OVER BALANCER, GEARING OG BALANCEFAKTOR

For at danne et overblik over alle balancerne og dermed de opstillede grafer, opstilles tabel 05. Den viser tydeligt forskellighederne pengeinstitutterne imellem og viser en markant forskel på om der udbydes realkreditlån såvel som bank.

Tabel 05 – Oversigt over balancer, gearing og balancefaktor.

		1-40	1-40	1-40	Over 1	Over 1				
PI	PI balance	antal	Sam. balance	Gearing	Antal2	Sam. balance	Gearing4	1-40	over 1	Diff
Arb. Landsbank	47261341	38	299075	6,31	40	479752	5,39	0,63	1,02	0,38
D.A.B	10800604	15	181074	5,16	17	313573	5,44	1,68	2,90	1,23
Danske Bank	3539528000	329	3125642	6,53	385	12934370	5,31	0,09	0,37	0,28
Den Jyske Spks.	15014534	48	452919	7,61	53	1017205	7,43	3,02	6,77	3,76
Djurslands Bank	8967277	11	111957	5,00	12	154292	5,89	1,25	1,72	0,47
Dronninglund Spks.	2169740	8	96134	13,6	8	96134	13,6	4,43	4,43	0,00
FRØS	6712335	23	210576	5,3	23	210576	5,3	3,14	3,14	0,00
Fynske Bank	6477776	19	214468	6,46	19	214468	6,46	3,31	3,31	0,00
Handelsbanken	1992223000	81	910421	6,56	97	2463463	5,75	0,05	0,12	0,08
Jutlander Bank	16752803	52	436551	6,83	56	832466	6,24	2,61	4,97	2,36
Jyske Bank	597440000	281	2809091	5,98	319	19370358	6,43	0,47	3,24	2,77
Kreditbanken	3061961	14	156483	6,01	14	156483	6,01	5,11	5,11	0,00
Lollands Bank	3250239	28	164327	5,53	29	207288	6,08	5,06	6,38	1,32
Middelfart Spks.	10851520	27	185404	4,99	29	359801	5,65	1,71	3,32	1,61
Møns Bank	2692643	17	136107	11,9	17	136107	11,9	5,05	5,05	0,00
Nordea	4362090000	275	2627754	6,20	311	8189281	6,11	0,06	0,19	0,13
Nordfyn Bank	3174239	16	100618	5,85	16	100618	5,85	3,17	3,17	0,00
Nykredit	1426746000	131	1479462	6,08	154	4619061	5,09	0,10	0,32	0,22
Ringkøbing	25796483	80	799616	6,12	88	1378654	5,96	3,10	5,34	2,24
Skjern Bank	6367336	27	320288	6,44	34	1057614	6,76	5,03	16,61	11,58
Spar Nord	80367000	228	2233367	5,67	242	3812835	7,25	2,78	4,74	1,97
Spar V.	17509585	42	348710	6,43	42	348710	6,43	1,99	1,99	0,00
Spks. Kronjylland	23287744	98	892306	6,11	105	2350471	10,02	3,83	10,09	6,26
Spks. Sjælland	21487000	36	305202	12,40	40	563062	9,25	1,42	2,62	1,20
Spks. Thy	8901432	17	208634	6,74	20	1032909	14,07	2,34	11,60	9,26
SydBank	138494000	218	2251342	5,49	252	7285407	5,31	1,63	5,26	3,63
Vestjysk Bank	21902000	63	606920	8,28	75	2026499	6,82	2,77	9,25	6,48

Kilde: Egen produktion

I tabellen ses, at der er store forskelle på bankernes balancer. Disse relative store forskelle gør, at der er stor forskel på hvor mange kunder, og hvor store kunder et pengeinstitut kan have, uden at påtage sig en øget risiko. F.eks. har Nordea en balance på 4.362.090.000.000 kr. og modsat har Møns Bank en balance på 2.692.643.000 kr. Nordeas balance er således 1.620 gange større end Møns Bank, hvilket betyder, en kunde skal være 1.620 gange større i Nordea end i Møns Bank, for at have samme indvikling på banken i tilfældet en konkurs. Det svarer til at hvis en kunde i Møns Bank går konkurs, har en balance på 5 mio.kr., så skal en kunde i Nordea have en balance på $1.620 * 5 = 8.100$ mio.kr. for at repræsentere samme risiko.

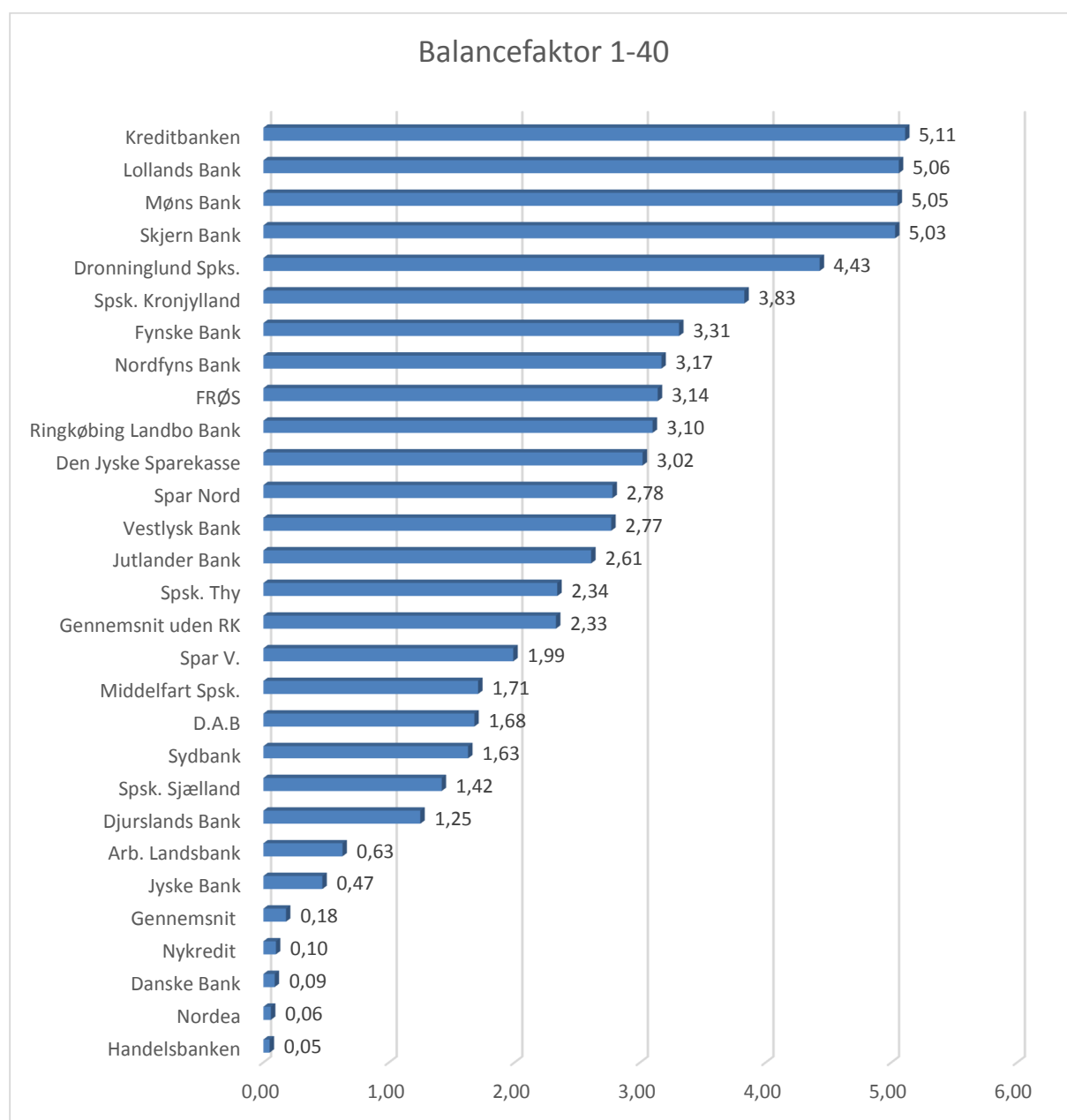
Det skal dog bemærkes, at i Nordea, Danske Bank, Jyske Bank og Nykredit er realkredit en del af balancen, og vil derfor naturligt ligge med en lavere balancefaktor end et pengeinstitut, der ikke udbyder realkredit.

I de følgende tabeller er balancefaktoren beregnet for forskellige populationer. Tabellen skal læses således, at Balancefaktoren 5 er et udtryk for, at virksomhederne i population samlede balance udgør 5% af det pågældende pengeinstituts balance. Jo højere balancefaktor, jo højere risiko.

3.1.14 BALANCEFAKTOR

I det følgende afsnit analyseres pengeinstitutternes balancefaktor, der er et udtryk for en given samlet population sat i forhold til et pengeinstituts balance. Da 4 af de store pengeinstitutter Danske Bank, Jyske Bank, Nordea og Nykredit udbyder realkreditlån fra egne bøger, udarbejdes der i de senere tabeller med et gennemsnit med og uden realkredit, for at for bedst mulige sammenligningstal.

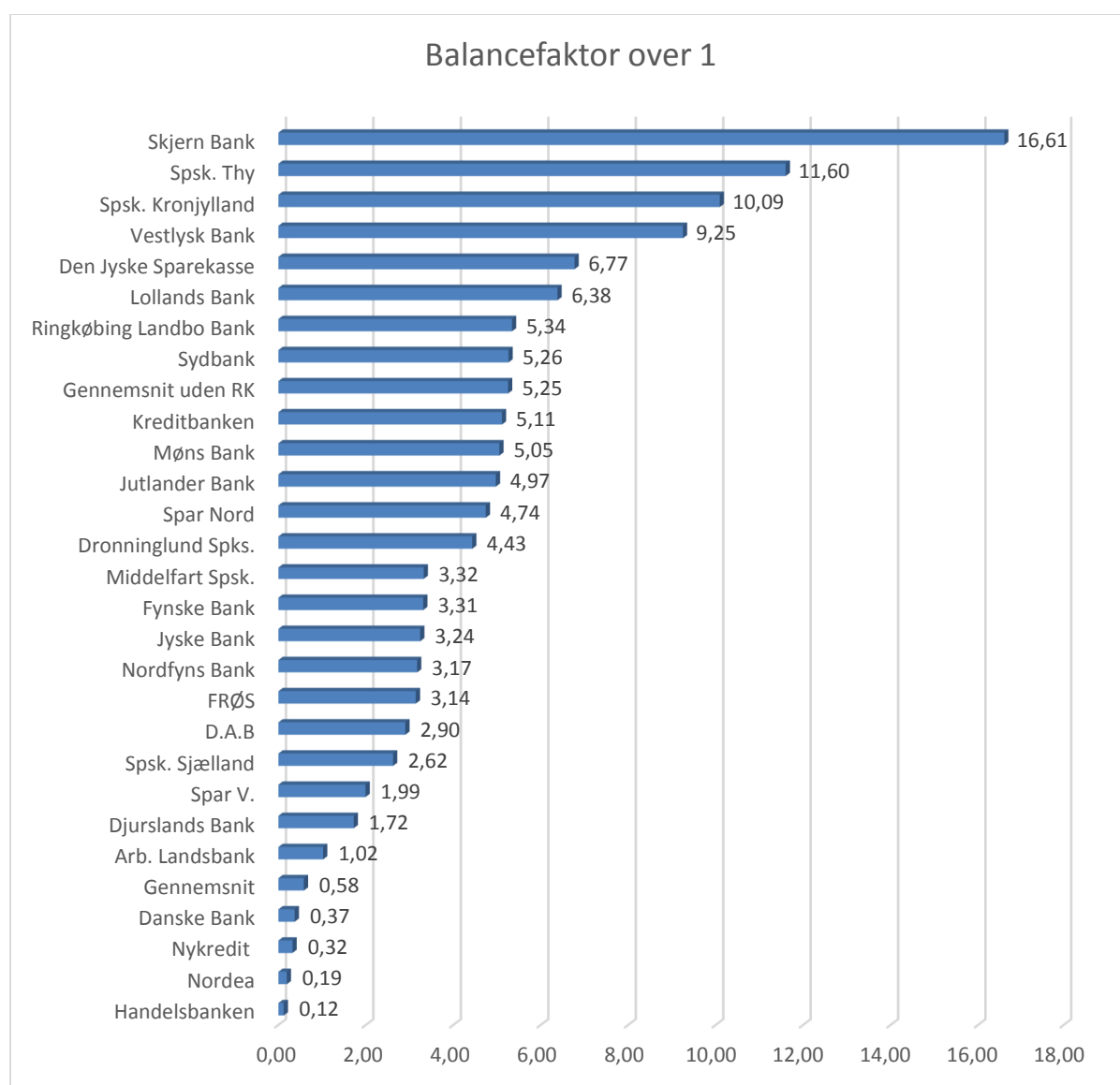
Figur 22 – Balancefaktor Fremmedkapital 1 – 40 mio. Dkk

Kilde: Egen produktion

Ovenstående tabel viser balancefaktoren i de enkelte pengeinstitutter, i populationen af virksomheder, der har en soliditet på mellem 0-25% og en fremmedkapital på mellem 1-40 mio.kr. Øverst i tabellen, med den højeste balancefaktor ses Kreditbanken, Lollands Bank, Møns Bank og Skjern Bank alle med Balancefaktor omkring 5. I den modsatte ende af tabellen ses de store pengeinstitutter, hvor både Danske Bank, Nordea, Nykredit og Handelsbanken ligger ned en faktor, der er mindre end 0,1. Gennemsnittet ligger på 0,18 for de pengeinstitutter der har realkredit i egne bøger. Den gennemsnitlige Balancefaktor for de pengeinstitutter der ikke har egen realkredit er 2,33, de pengeinstitutter der ligger i toppen af tabellen har således mere end en dobbelt så stor balancefaktor.

Figur 23 – Balancefaktor ubegrænset fremmedkapital

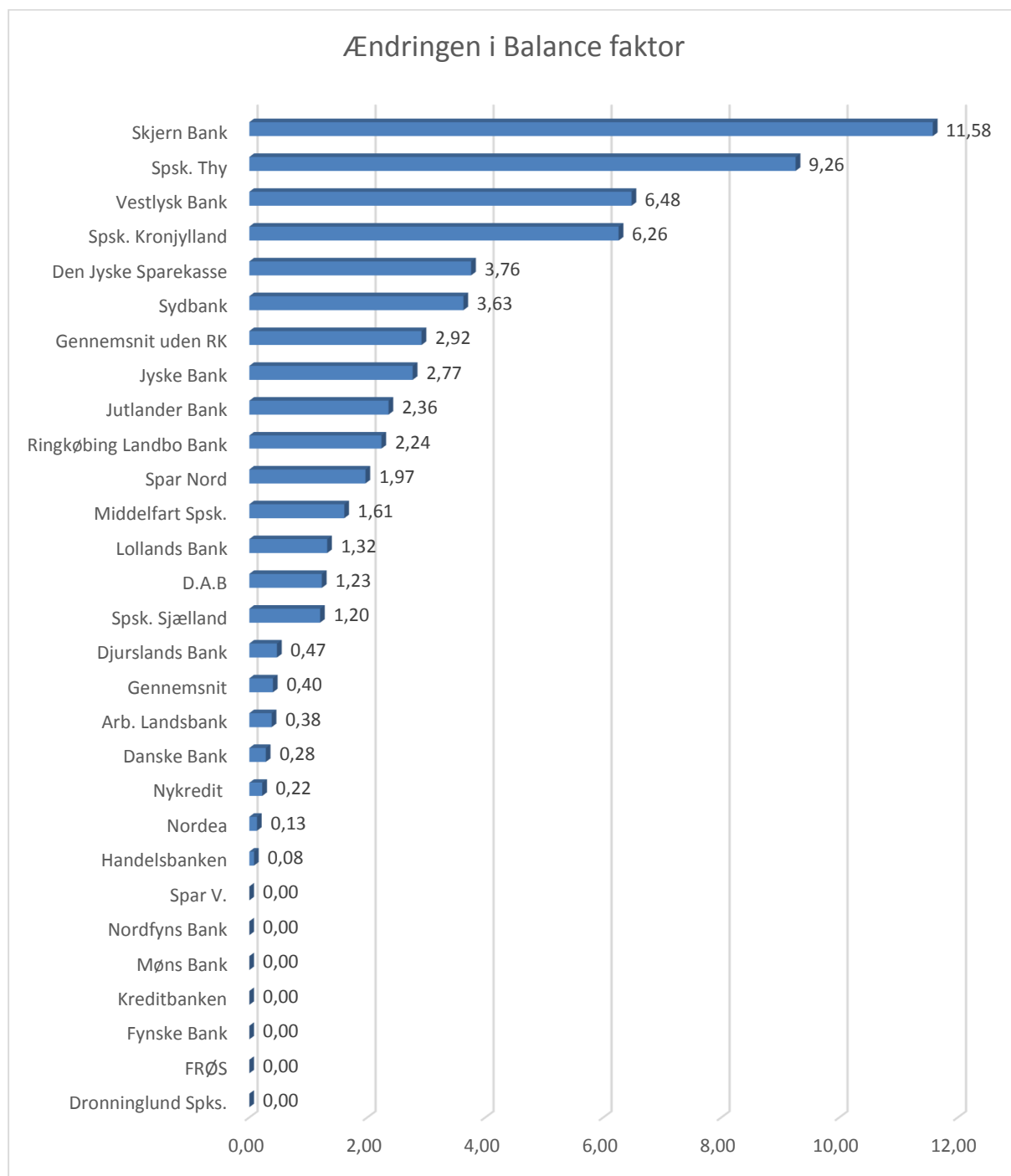

Kilde: Egen produktion

Ovenstående tabel viser balancefaktoren i de enkelte pengeinstitutter, for populationen af virksomheder, der har en soliditet på mellem 0-25% og en fremmedkapital på over 1 mio.kr. Igen ses de samme fire store pengeinstitutter ligge nederst i tabellen med en balancefaktor på under 0,4. I toppen af tabellen ses balancefaktoren at være meget højere end i population med fremmedkapital på mellem 1-40 mio.kr., nu toppes tabellen af Skjern Bank, Spks. Thy og Spks. Kronjylland alle med en balancefaktor på over 10, og Skjern Bank på hele 16,61%. Gennemsnittet for pengeinstitutterne der ikke har realkredit i egne bøger er på 5,25, hvilket betyder af Skjern Bank har mere 3 gange så meget som gennemsnittet. For pengeinstitutterne der har realkredit, er gennemsnittet 0,58, og her er det Jyske Bank der skiller sig med en balancefaktor på 3,24, hvilket er mere end 5 gange så meget som gennemsnittet for denne gruppe af pengeinstitutter.

Den følgende tabel viser hvordan ændringen i balancefaktoren, når population ændres fra en fremmed kapital i virksomhederne på mellem 1-40 mio.kr., til at være over 1 mio.kr. Ændringen i balancefaktoren er derfor et udtryk for, hvor meget de større kunders balance er i forhold til de enkelte pengeinstitutters balance. Jo større ændring i balancefaktoren, jo flere større kunder med en fremmedkapital på over 40 mio.kr. Ingen ændring i balancefaktoren er et udtryk for, at det enkelte pengeinstitut ikke har kunder med en fremmedkapital på over 40 mio.kr.

Figur 24 – Ændringen i Balancefaktor.

Kilde: Egen produktion

I bunden af tabellen ses en række mindre pengeinstitutter med en ændring på 0, hvilket betyder at de ikke har kunder i populationen med en soliditet på 0-25% og fremmedkapital på over 40 mio.kr. Her springer to pengeinstitutter i øjnene, nemlig Spar V og Dronninglund Sparekasse der har et ry i branchen, i det nordjyske, for at tage mere risiko end andre pengeinstitutter i

området. I den anden ende ses tabellen toppet af Skjern Bank, der har en ændring i balancefaktoren på 11,11, hvilket er et udtryk for, at Skjern Bank har forholdsvis mange erhvervskunder i populationen 0-25% i soliditet og fremmedkapital på over 40 mio.kr. Skjern Bank har nødvendigvis ikke en overnormal kreditrisiko over for disse kunder på nuværende tidspunkt, men i tilfældet af en ny økonomisk krise, er det ikke sikker, at Skjern Bank har styrken til at understøtte disse kunder. Dette kan ultimativt betyde, at virksomheder der oplever en kort varig økonomisk udfordring, ikke kan blive understøttet af eksempelvis Skjern Bank, da den ikke er stærk nok til at understøtte alle sine kunder. Disse virksomheder vil i bedste fald miste ordre, men i værste fald gå konkurs, som følge af likviditets mangel.

3.2 DELKONKLUSION

Populationen af virksomheder med en soliditet mellem 0-25% og en fremmed kapital på mellem 1-40 mio. kr. er faldende fra 7.179 til 5.511 hen over perioden, hvilket svarer til et fald på 23%. Dette er et udtryk for, at netop den gruppe af virksomheder, der må anses for at være i største fare, for at komme i økonomiske vanskeligheder i tilfældet af en ny krise er faldende, hvilket er positivt set ud fra et samfundsperspektiv. På trods af, at antallet af virksomheder falder betydeligt hen over perioden, så er antallet af ansatte i de pågældende virksomheder uændret i 2107 i forhold til 2013. Det kan derfor konkluderes, at selv om antallet af virksomheder i populationen bliver mindre, så er antallet af lønmodtagere, der vil komme i fare for at miste sit job, uændret.

Af de 5.511 virksomheder, er der 1.660 virksomheder der ikke oplyser revisor. Denne gruppe af virksomheder er signifikant højere gearret end andre virksomheder i population, hvilket gør dem betydeligt mere udsatte i forhold til en kommende krise. Beslutningen om at fritage visse virksomheder for revision i 2006, virker som en dårlig beslutning.

Da virksomhederne i populationen i gennemsnit har en bedre soliditet jf. årsrapporterne indleveret i 2017 i forhold til tidligere, så er det et udtryk for, at virksomhederne er bedre rustet/ mere solide i forhold til at modstå en kommende krise. Denne udvikling kan have flere årsager, kreditpolitik i pengeinstitutterne, det faktum at vi er inde i en højkonjunktur, eller at virksomhederne i populationen selv ønsker, at de skal være bedre kapitaliseret end tidligere.

Balancefaktoren er et udtryk for forholdet pengeinstituttets balance og en given population af kunders balance, hvilket fortæller noget om pengeinstituttets evne og styrke, i forhold til at kunne understøtte sine kunder i tilfældet af en ny økonomisk krise. Kigger vi på Skjern Banks kunder i populationen, 0-25% i soliditet og over 1 mio. i fremmedkapital, så udgør kundernes

samlede balance over 16,5% af Skjern Banks balance. Set ud fra et samfundsperspektiv er det meget bekymrende, da det er vigtigt for samfundet, at pengeinstitutterne kan understøtte virksomhederne, og selv om Skjern Bank i dette tilfælde har en kreditrisiko på de pågældende kunder, så er der en betydelig risiko for, at Skjern Bank ikke kan understøtte kunderne i tilfældet af en krise. Der kan derfor opstå en situation hvor virksomheder har kortsigtede likviditetsbehov, men er levedygtige på lang sigt, med alligevel går konkurs pga. deres finansielle partner ikke har styrken til at bakke op. En virksomhed, der er inde i en dårlig periode, kan have meget svært ved at skifte pengeinstitut, indtil de dårlige tendenserne er vendt. Balancefaktoren kan afdække denne risiko for samfundet og for de enkelte pengeinstitutter, ved at tilføre tilsynsdiamanten et yderligere målepunkt, der fortæller hvor meget en population af virksomheder fylder i forhold til et givent pengeinstituts balance.

I de mindre pengeinstitutter er erhvervskundernes gennemsnitlige gearing i populationen større end den er i de større pengeinstitutter, hvilket også er tilfældet i analyse "*Our friends are getting better*", hvor det konkluderes, at de større pengeinstitutters erhvervskunder har en lavere gearing end de erhvervskunder, der er kunder i de mindre pengeinstitutter

Det er bemærkelsesværdigt, at både i de større og i de mindre pengeinstitutter er gearingen i gruppen af virksomheder i populationen, der ikke oplyser revisor, er væsentlig højere end gennemsnittet og stort set ens for begge typer af pengeinstitutter. Særligt er det bemærkelsesværdigt, at der i årene 2015 frem mod 2017 ses en stigning hos de store pengeinstitutter. Det er det eneste sted i analysen, hvor der ses en gruppe af virksomheder hvor gearingen er stigende. Da analysen ellers giver et indtryk af, at de større pengeinstitutters kreditpolitik er strammere end i de mindre pengeinstitutter, så er der her et segment, hvor der enten slækkes på kreditpolitikken, alternativt går disse virksomheder under radaren i bevillingsprocessen.

Ud fra et samfundsperspektiv er det væsentligt, at virksomhederne er i god gænge, ikke mindst for at der er ro på arbejdsmarkedet. Virksomhederne i populationen har lige over, hvad der svarer til, 100.000 fuldtids stillinger. Det er derfor essentielt, at samfundets repræsentant, revisoren, lever op til dette. Da gruppen af virksomheder i populationen, der ikke oplyser revisor, er væsentligt højere gearret, end de virksomheder der oplyser revisor, kan det konkluderes, at disse virksomheder, vil være i højere risiko for at gå konkurs i forbindelse med en kommende krise.

4.1 KONKLUSION

Vores foranalyse viste os at der ikke er nogen forskel på om virksomhederne har opgjort pengeinstitutterne eller ej. Vi kan konkludere, at pengeinstitutterne uden de 7 store har en væsentlig højere gearing end de 7 store. Af de 7 store er det klart Danske Bank som har de mest solide kunder. Af populationen uden de 7 store, som vi fandt frem til havde en højere gearing end de 7 store, er der 15 institutter som ligger over gennemsnittet, særligt Dronning Lund Sparekasse, Kreditbanken og Vestjysk Bank ligger højt.

En fællesnævner ved de 3 er, at de er relativt lokale pengeinstitutter. Vi kan konkludere, at kirketårnsprincippet ikke efterleves i praksis, da stort set alle mindre pengeinstitutter har en højere gearing udenfor kirketårnet end i nærområdet. Foruden det at jage kunder og volumen udenfor nærområdet, er der en tendens til at flere af de mindre pengeinstitutter henter væsentlig større kunder end deres størrelse umiddelbart berettiger til, da pengeinstitutterne uden de 7 største også i denne population havde en væsentlig højere gearing og relativt mange kunder er repræsenteret.

Virksomhederne har en enorm betydning for samfundet generelt, dette har bankerne ligeledes også. Ofte siges det at bankerne direkte er et spejl af samfundets velbefindende. Det at pengeinstitutterne har en stor samfundsmæssig opgave samtidig med, at det er essentielt at drive en sund og konkurrencedygtig forretning til glæde for sine ejere/aktionærer stiller store krav til regulering og lovkrav på området. Denne regulering har været kraftig stigende siden finanskrisens indtog i 2008. Dette har bevirket, at finanstillsynet er vokset til en stor og kompleks organisation med stadig stigende krav og flere ansvarsområder. Det er naturligt at alle ikke sætter lige stor pris på finanstillsynet og det er også vores klare overbevisning, at en reformation af finanstillsynet er nødvendig, men det er alt afgørende, at vi har vores kontrolorgan til at holde det samfundsmæssige tilsyn i hævd.

I forlængelse af vores foranalyse, har vi arbejdet videre for, at komme et spadestik dybere. Vi har via vores analyse fundet ud af, at antallet af de virksomheder som alt andet står først for, ved en ny krise generelt set er faldet i analyseperiode. Det er positivt samfundsmæssigt set. Gearingen over perioden er også faldet hvilket ligeledes er positivt. Som i vores foranalyse er gearingen blandt pengeinstitutterne uden de 7 største også højere i populationen med en soliditet

under 25 %, hvilket igen gør at risikoen alt andet lige må anses større her, kunderne er bedre hos de 7 store.

En helt afgørende konklusion er, at virksomhederne der ikke oplyser revisor har en markant højere gearing end virksomheder, der oplyser revisor. Denne tendens er udpræget gennem alle segmenter. Denne udvikling ser vi direkte bekymrende og mener bør kræve til handling.

Et afgørende og yderst relevant nøgletal som har fået sit ophav via vores analyse er balancefaktoren. Dette nøgletal fortæller hvorledes en given population af virksomhedernes/kundernes balance er set i forhold til pengeinstituttets balance. I vores opgave er det kunderne med en soliditet under 25 %, altså igen dem med kortest bremselængde eller med mindst stødpude. Balancefaktoren vil medvirke til, at afdække en afgørende risiko for samfundet og ikke mindst de enkelte pengeinstitutter, ved at tilføre tilsynsdiamanten dette yderligere målepunkt. Således vil der bringes klarhed over hvor meget en population af virksomheder fylder i forhold til et givent pengeinstituts balance og dette vil sikre, at et institut altid har de fornødne kræfter til at følge sine kunder i såvel medgang som modgang.

Vores afsluttende konklusion er to helt konkrete anbefalinger på baggrund af analysen:

- **Gøre revision lovpligtig for alle selskaber.**
- **Indførelsen af et nyt hjørne i tilsynsdiamanten, kaldet Balancefaktor.**

5.1 PERSPEKTIVERING

Historien har vist, at det moderne samfund og økonomi udvikler sig i konjunkturer af kortere eller længere perioder. Seneste højkonjunktur toppede hen over 2007/08, hvor finanskrisen starten den efterfølgende lavkonjunktur. Der er nu gået 10 år og hvad så, har vi lært noget? Historien har vist, at kriserne kommer med jævne mellemrum, og efter hver krise forsøger samfundet, at indrette sig således, at det ikke opstår en tilsvarende krise igen, men virkeligheden viser ved, at den efterfølgende krise i økonomien har et andet udgangspunkt end tidligere.

Hvor er vi så henne i dag, og hvad med bankerne?

Økonomien buldrer der ud af, lønningerne, beskæftigelse og væksten er stigende, boligpriserne i de store byer er højere end da boligbobler brast i 0-erne, dertil kommer en rente, der har været meget lav meget længe. Når dette sammen holdes med, at konkurrencen pengeinstitutterne imellem intensiveres, hvor der kæmpes en hård kamp om kunderne på marginaler og sikkerheder, så er der efterhånden basis for en ny økonomisk krise, hvis økonomien "pludselig" vender igen.

Pengeinstitutterne står over for mange udfordringer den kommende tid. En ting er den skærpede konkurrence intern i branchen, men udefra kommer konkurrence rullende som en stille tsunami, i form af de store tech giganter som Facebook og Amazon, der ønsker at erobre betalingsformidlingen, blockchain der gør bankerne overflødige, øgede samfundsmæssige krav til regulering på baggrund af de mange dårlige sager i specielt de store banker. Alt i alt, så kan branchen forvente en faldende indtjening fremover, samtidig med at det kan være svært at holde omkostningerne i ro. En følgekonsækvens af dette kan være, at pengeinstitutterne bliver mere villige til at tage risiko, for at opretholde afkastet til aktionærerne.

Så måske er det vi kan forvente frem over i den finansielle:

- En skærpet konkurrence
- Indtjeningen kommer under pres.
- Konsolidering, øget regulativ krav fra samfundet, gør det svært at være lille bank.
- Enkelte pengeinstitutter vil tage for høje risici i kampen for selvstændighed.

6.1 LITTERATURLISTE

Foranalyse:

Our freinds are getting better" af Peter E. Jensen og Daniel Høj, vedlagt.

Bøger m.m.:

Commercial banking, The Management of Risk, Af Benton E. Gup & James W. Kolari

Dank Bankvæsen, Af Cato Baldvinsson & Torben Bender & Kim Busck-Nielsen & Flemming Nytoft Rasmussen

Mikroøkonomi, Teori og beskrivelse, Af Henrik Grell & Elisabeth Rygner

Makroøkonomi, Teori og beskrivelse, Af Henrik Grell & Elisabeth Rygner

Bankvirksomhed og Risikostyring, særtryk fra kapitel 1, i finansielle forretninger.

Lønudviklingen i Danmark, kvartalsoversigt 2. kvartal 2009, Peter Ejler Storgaard, Økonomisk afdeling.

Artikler / Tidsskrifter:

Undersøgelse: Danske Bank har de mest solide erhvervskunder

Producer/forfatter David Bentow
Mediets navn Finanswatch.dk

Danske Bank har landets mest sikre erhvervskunder

Producer/forfatter Claus Iversen
Mediets navn Finans.dk

Årsmøde hos lokalbanker: "Nu vil det være dejligt at se en opbremsning i reguleringen"

Producer/forfatter Jesper Elkjær Jensen
Mediets navn Finanswatch.dk

Ny undersøgelse dokumenterer: Danske banker skruer op for risikoen, når de bevæger sig væk fra kirketårnet

Producer/forfatter Claus Iversen
Mediets navn Finans.dk

Danske Bank vinder danmarksmesterskaberne i solide kunder

Producer/forfatter Jens Nørgaard Larsen
Mediets navn Business.dk

Danske Bank vinder danmarksmesterskaberne i solide kunder - citat

Producer/forfatter Lizette Knudsen
Mediets navn Ritzau Finans

Danske Banks kunder er de mest solide - Nykredits er de mest risikable

Producer/forfatter Ritzau
Mediets navn Børsen.dk

Er det stilhed før storm i bankerne?

Producer/forfatter PETER NYHOLM NYHOLM@ib.dk
Mediets navn InsideBusiness

Danske Banks kunder er de mest solide - Nykredits er de mest risikable

Producer/forfatter Ritzau
Mediets navn Børsen.dk

Danske Bank har de mest sikre erhvervskunder

Producer/forfatter CLAUS IVERSEN KRISTOFFER BRAHM
Mediets navn Jyllands-Posten

Banker øger risikoen, når de bevæger sig væk fra pastoratet

Producer/forfatter CLAUS IVERSEN KRISTOFFER BRAHM
Mediets navn Jyllands-Posten

Analyse: Mindre banker mere risikovillige. Især uden for lokalområderne

Producer/forfatter David Bentow
Mediets navn Finanswatch.dk

Finanstilsyn melder Københavns Andelskasse til politiet

Producer/forfatter Esther Margrethe Lynard
Mediets navn Tv2 Buisness

Tal dansk, revisor

Producer/forfatter Henrik Koudahl
Mediets navn Jyllandsposten.dk

Tilsyn med nye smæk til andelskasse: Mangel kreditstyring og polstring udfordret.

Producer/forfatter Julie Søltøft
Mediets navn Finanswatch.dk

Kulturændring skal sikre andelskasse mod flere smæk fra tilsynet

Producer/forfatter Julie Søltøft
Mediets navn Finanswatch.dk

Sparekasse-chef til tilsynet: Læg kræfterne der "hvor der virkelig er rav i den"

Producer/forfatter Iben Schmidt
Mediets navn Finanswatch.dk

Jesper Rangvid anbefaler reform af Finanstilsynet

Producer/forfatter Niclas Krigslund
Mediets navn Finanswatch.dk

Politikere klar til at se på opsplitning af Finanstilsynet

Producer/forfatter Michael Duelund
Mediets navn Finanswatch.dk

Finanstilsynet:

"Påtale til Ekspres Bank for ikke at foretage kreditværdighedsvurderinger", senest opdateret 04.01.2018.

[Ekspres Bank Link](#)

"Redegørelse om inspektion i Sparekassen Sjælland-Fyn A/S" senest opdateret 10.07.2018

[Sjælland-Fyn Link](#)

BILAG

Basis_1+ 2017_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk - Særlig udgave til individuel behandling - 2	27-10-2018 11:37	Microsoft Excel-re...	30.081 KB
Basis_1-40 2013_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk	27-10-2018 11:07	Microsoft Excel-re...	30.084 KB
Basis_1-40 2013_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med de store	22-10-2018 12:40	Microsoft Excel-re...	30.055 KB
Basis_1-40 2013_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	11-10-2018 11:10	Microsoft Excel-re...	30.080 KB
Basis_1-40 2013_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor_med de store	15-10-2018 14:27	Microsoft Excel-re...	30.045 KB
Basis_1-40 2013_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor_uden de store	15-10-2018 14:30	Microsoft Excel-re...	30.024 KB
Basis_1-40 2013_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden de store	22-10-2018 12:42	Microsoft Excel-re...	30.033 KB
Basis_1-40 2013_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	11-10-2018 10:40	Microsoft Excel-re...	30.055 KB
Basis_1-40 2013_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor_med de store	15-10-2018 14:33	Microsoft Excel-re...	30.020 KB
Basis_1-40 2013_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor_uden de store	15-10-2018 14:35	Microsoft Excel-re...	30.012 KB
Basis_1-40 2014_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk	27-10-2018 11:12	Microsoft Excel-re...	30.083 KB
Basis_1-40 2014_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med de store	22-10-2018 12:47	Microsoft Excel-re...	30.053 KB
Basis_1-40 2014_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	15-10-2018 10:13	Microsoft Excel-re...	30.078 KB
Basis_1-40 2014_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor_med de store	15-10-2018 17:03	Microsoft Excel-re...	30.044 KB
Basis_1-40 2014_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor_uden de store	15-10-2018 17:05	Microsoft Excel-re...	30.023 KB
Basis_1-40 2014_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden de store	22-10-2018 12:48	Microsoft Excel-re...	30.032 KB
Basis_1-40 2014_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	15-10-2018 10:15	Microsoft Excel-re...	30.055 KB
Basis_1-40 2014_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor_med de store	15-10-2018 17:14	Microsoft Excel-re...	30.020 KB
Basis_1-40 2014_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor_uden de store	15-10-2018 17:16	Microsoft Excel-re...	30.012 KB
Basis_1-40 2015_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk	27-10-2018 11:21	Microsoft Excel-re...	30.082 KB
Basis_1-40 2015_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med de store	22-10-2018 12:52	Microsoft Excel-re...	30.050 KB
Basis_1-40 2015_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	15-10-2018 10:16	Microsoft Excel-re...	30.076 KB
Basis_1-40 2015_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor_med de store	15-10-2018 17:33	Microsoft Excel-re...	30.041 KB
Basis_1-40 2015_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor_uden de store	15-10-2018 17:36	Microsoft Excel-re...	30.022 KB
Basis_1-40 2015_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden de store	22-10-2018 12:56	Microsoft Excel-re...	30.031 KB
Basis_1-40 2015_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	15-10-2018 10:18	Microsoft Excel-re...	30.053 KB
Basis_1-40 2015_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor_med de store	15-10-2018 17:43	Microsoft Excel-re...	30.019 KB
Basis_1-40 2015_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor_uden de store	15-10-2018 17:45	Microsoft Excel-re...	30.011 KB
Basis_1-40 2016_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk	27-10-2018 11:32	Microsoft Excel-re...	30.079 KB
Basis_1-40 2016_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med de store	22-10-2018 12:58	Microsoft Excel-re...	30.047 KB
Basis_1-40 2016_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	15-10-2018 10:19	Microsoft Excel-re...	30.075 KB
Basis_1-40 2016_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor_med de store	15-10-2018 17:48	Microsoft Excel-re...	30.038 KB
Basis_1-40 2016_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor_uden de store	15-10-2018 17:53	Microsoft Excel-re...	30.020 KB
Basis_1-40 2016_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden de store	22-10-2018 13:01	Microsoft Excel-re...	30.028 KB
Basis_1-40 2016_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	21-10-2018 16:04	Microsoft Excel-re...	30.051 KB
Basis_1-40 2016_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor_med de store	21-10-2018 16:38	Microsoft Excel-re...	30.018 KB
Basis_1-40 2016_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor_uden de store	21-10-2018 16:39	Microsoft Excel-re...	30.010 KB
Basis_1-40 2017_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk - Særlig udgave til individuel behandling	27-10-2018 11:37	Microsoft Excel-re...	30.081 KB
Basis_1-40 2017_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk	27-10-2018 11:37	Microsoft Excel-re...	30.081 KB
Basis_1-40 2017_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med de store	22-10-2018 13:03	Microsoft Excel-re...	30.046 KB
Basis_1-40 2017_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	15-10-2018 10:22	Microsoft Excel-re...	30.073 KB
Basis_1-40 2017_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor_med de store	15-10-2018 18:10	Microsoft Excel-re...	30.036 KB
Basis_1-40 2017_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor_uden de store	15-10-2018 18:19	Microsoft Excel-re...	30.021 KB
Basis_1-40 2017_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden de store	22-10-2018 13:05	Microsoft Excel-re...	30.027 KB
Basis_1-40 2017_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	15-10-2018 10:24	Microsoft Excel-re...	30.049 KB
Basis_1-40 2017_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor_med de store	22-10-2018 13:25	Microsoft Excel-re...	30.017 KB
Basis_1-40 2017_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor_uden de store	15-10-2018 18:32	Microsoft Excel-re...	30.010 KB
Basis_1-40 Alle år_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk	29-09-2018 13:55	Microsoft Excel-re...	30.066 KB
Basis_1-40 Alle år_Soliditet under 0_Udenlandske PI sorteret væk	27-10-2018 10:47	Microsoft Excel-re...	30.063 KB
Grafer	05-11-2018 16:28	Microsoft Excel-re...	72 KB

BALANCEFAKTOR, "DET NYE HJØRNE" I DIAMANTEN

	Danske Bank_1-40 2013_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	05-11-2018 12:06	Microsoft Excel-re...	30.012 KB
	Danske Bank_1-40 2013_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	05-11-2018 12:08	Microsoft Excel-re...	30.005 KB
	Danske Bank_1-40 2014_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	05-11-2018 12:09	Microsoft Excel-re...	30.012 KB
	Danske Bank_1-40 2014_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	05-11-2018 12:11	Microsoft Excel-re...	30.004 KB
	Danske Bank_1-40 2015_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	05-11-2018 12:12	Microsoft Excel-re...	30.010 KB
	Danske Bank_1-40 2015_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	05-11-2018 12:13	Microsoft Excel-re...	30.004 KB
	Danske Bank_1-40 2016_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	05-11-2018 12:15	Microsoft Excel-re...	30.009 KB
	Danske Bank_1-40 2016_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	05-11-2018 12:19	Microsoft Excel-re...	30.004 KB
	Danske Bank_1-40 2017_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	05-11-2018 12:21	Microsoft Excel-re...	30.009 KB
	Danske Bank_1-40 2017_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	05-11-2018 12:23	Microsoft Excel-re...	30.004 KB
	Handelsbanken_1-40 2013_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	05-11-2018 12:24	Microsoft Excel-re...	30.003 KB
	Handelsbanken_1-40 2013_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	05-11-2018 12:25	Microsoft Excel-re...	30.001 KB
	Handelsbanken_1-40 2014_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	05-11-2018 12:27	Microsoft Excel-re...	30.002 KB
	Handelsbanken_1-40 2014_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	05-11-2018 12:28	Microsoft Excel-re...	30.000 KB
	Handelsbanken_1-40 2015_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	05-11-2018 12:29	Microsoft Excel-re...	30.002 KB
	Handelsbanken_1-40 2015_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	05-11-2018 12:30	Microsoft Excel-re...	30.001 KB
	Handelsbanken_1-40 2016_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	05-11-2018 12:31	Microsoft Excel-re...	30.001 KB
	Handelsbanken_1-40 2016_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	05-11-2018 12:32	Microsoft Excel-re...	30.000 KB
	Handelsbanken_1-40 2017_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	05-11-2018 12:33	Microsoft Excel-re...	30.001 KB
	Handelsbanken_1-40 2017_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	05-11-2018 12:34	Microsoft Excel-re...	30.000 KB
	Jyske Bank_1-40 2013_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	05-11-2018 12:37	Microsoft Excel-re...	30.010 KB
	Jyske Bank_1-40 2013_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	05-11-2018 12:38	Microsoft Excel-re...	30.003 KB
	Jyske Bank_1-40 2014_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	05-11-2018 12:38	Microsoft Excel-re...	30.010 KB
	Jyske Bank_1-40 2014_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	05-11-2018 12:39	Microsoft Excel-re...	30.003 KB
	Jyske Bank_1-40 2015_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	05-11-2018 12:41	Microsoft Excel-re...	30.008 KB
	Jyske Bank_1-40 2015_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	05-11-2018 12:41	Microsoft Excel-re...	30.004 KB
	Jyske Bank_1-40 2016_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	05-11-2018 12:43	Microsoft Excel-re...	30.008 KB
	Jyske Bank_1-40 2016_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	05-11-2018 12:44	Microsoft Excel-re...	30.003 KB
	Jyske Bank_1-40 2017_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	05-11-2018 12:45	Microsoft Excel-re...	30.007 KB
	Jyske Bank_1-40 2017_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	05-11-2018 12:46	Microsoft Excel-re...	30.003 KB
	Nordea_1-40 2013_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	05-11-2018 12:49	Microsoft Excel-re...	30.010 KB
	Nordea_1-40 2013_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	05-11-2018 12:50	Microsoft Excel-re...	30.003 KB
	Nordea_1-40 2014_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	05-11-2018 12:51	Microsoft Excel-re...	30.010 KB
	Nordea_1-40 2014_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	05-11-2018 12:52	Microsoft Excel-re...	30.003 KB
	Nordea_1-40 2015_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	05-11-2018 12:56	Microsoft Excel-re...	30.009 KB
	Nordea_1-40 2015_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	05-11-2018 12:59	Microsoft Excel-re...	30.003 KB
	Nordea_1-40 2016_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	05-11-2018 13:00	Microsoft Excel-re...	30.008 KB
	Nordea_1-40 2016_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	05-11-2018 13:01	Microsoft Excel-re...	30.003 KB
	Nordea_1-40 2017_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	05-11-2018 13:02	Microsoft Excel-re...	30.008 KB
	Nordea_1-40 2017_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	05-11-2018 13:05	Microsoft Excel-re...	30.002 KB

BALANCEFAKTOR, "DET NYE HJØRNE" I DIAMANTEN

Nykredit_1-40 2013_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	25-10-2018 22:16	Microsoft Excel-re...	30.005 KB
Nykredit_1-40 2013_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	25-10-2018 22:17	Microsoft Excel-re...	30.001 KB
Nykredit_1-40 2014_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	25-10-2018 22:19	Microsoft Excel-re...	30.004 KB
Nykredit_1-40 2014_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	25-10-2018 22:20	Microsoft Excel-re...	30.001 KB
Nykredit_1-40 2015_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	25-10-2018 22:21	Microsoft Excel-re...	30.004 KB
Nykredit_1-40 2015_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	25-10-2018 22:23	Microsoft Excel-re...	30.001 KB
Nykredit_1-40 2016_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	25-10-2018 22:24	Microsoft Excel-re...	30.003 KB
Nykredit_1-40 2016_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	25-10-2018 22:26	Microsoft Excel-re...	30.001 KB
Nykredit_1-40 2017_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	25-10-2018 22:27	Microsoft Excel-re...	30.003 KB
Nykredit_1-40 2017_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	25-10-2018 22:28	Microsoft Excel-re...	30.001 KB

Spar Nord_1-40 2013_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	05-11-2018 13:08	Microsoft Excel-re...	30.009 KB
Spar Nord_1-40 2013_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	05-11-2018 13:09	Microsoft Excel-re...	30.002 KB
Spar Nord_1-40 2014_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	05-11-2018 13:12	Microsoft Excel-re...	30.008 KB
Spar Nord_1-40 2014_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	05-11-2018 13:15	Microsoft Excel-re...	30.002 KB
Spar Nord_1-40 2015_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	05-11-2018 13:17	Microsoft Excel-re...	30.007 KB
Spar Nord_1-40 2015_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	05-11-2018 13:18	Microsoft Excel-re...	30.002 KB
Spar Nord_1-40 2016_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	05-11-2018 13:21	Microsoft Excel-re...	30.007 KB
Spar Nord_1-40 2016_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	05-11-2018 13:22	Microsoft Excel-re...	30.002 KB
Spar Nord_1-40 2017_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	05-11-2018 13:24	Microsoft Excel-re...	30.006 KB
Spar Nord_1-40 2017_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	05-11-2018 13:25	Microsoft Excel-re...	30.002 KB

Sydbank_1-40 2013_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	05-11-2018 13:33	Microsoft Excel-re...	30.009 KB
Sydbank_1-40 2013_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	05-11-2018 13:36	Microsoft Excel-re...	30.002 KB
Sydbank_1-40 2014_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	05-11-2018 13:37	Microsoft Excel-re...	30.009 KB
Sydbank_1-40 2014_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	05-11-2018 13:38	Microsoft Excel-re...	30.002 KB
Sydbank_1-40 2015_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	05-11-2018 13:39	Microsoft Excel-re...	30.008 KB
Sydbank_1-40 2015_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	05-11-2018 13:40	Microsoft Excel-re...	30.002 KB
Sydbank_1-40 2016_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	05-11-2018 13:40	Microsoft Excel-re...	30.006 KB
Sydbank_1-40 2016_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	05-11-2018 13:41	Microsoft Excel-re...	30.002 KB
Sydbank_1-40 2017_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	05-11-2018 13:42	Microsoft Excel-re...	30.006 KB
Sydbank_1-40 2017_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	05-11-2018 13:43	Microsoft Excel-re...	30.002 KB

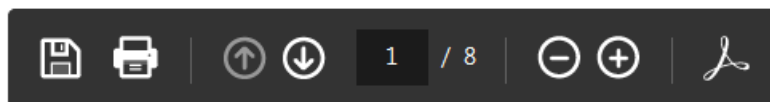
Tomme_1-40 2013_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	27-10-2018 09:57	Microsoft Excel-re...	30.065 KB
Tomme_1-40 2013_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	27-10-2018 09:56	Microsoft Excel-re...	30.037 KB
Tomme_1-40 2014_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	27-10-2018 09:59	Microsoft Excel-re...	30.064 KB
Tomme_1-40 2014_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	27-10-2018 10:01	Microsoft Excel-re...	30.036 KB
Tomme_1-40 2015_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	05-11-2018 11:53	Microsoft Excel-re...	30.063 KB
Tomme_1-40 2015_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	05-11-2018 11:54	Microsoft Excel-re...	30.034 KB
Tomme_1-40 2016_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	05-11-2018 11:55	Microsoft Excel-re...	30.059 KB
Tomme_1-40 2016_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	05-11-2018 11:56	Microsoft Excel-re...	30.033 KB
Tomme_1-40 2017_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_med revisor	05-11-2018 11:57	Microsoft Excel-re...	30.055 KB
Tomme_1-40 2017_ 0-25procent Alle år_Udenlandske PI sorteret væk_uden revisor	05-11-2018 11:58	Microsoft Excel-re...	30.031 KB

Gældende fra 01.01-2018

Vejledning om tilsynsdiamanten for pengeinstitutter

1. Indledning

Vejledningen indeholder Finanstilsynets anvisninger på beregning af tilsynsdiamantens pejlemærker med tilhørende grænseværdier.

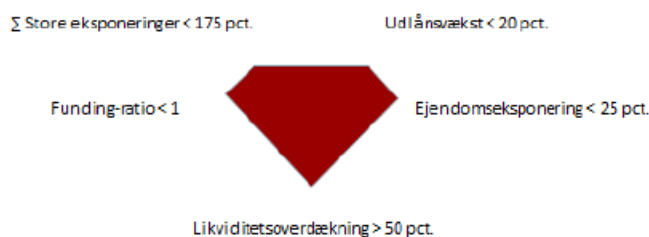
Endvidere har vejledningen til hensigt at skabe gennemsigtighed i forhold til Finanstilsynets praksis omkring håndhævelsen af tilsynsdiamanten, herunder tilsynspraksis ved overskridelser samt skabe klarhed om institutternes oplysningsforpligtelser.

Erfaringsmæssigt er der en række fællestræk, som karakteriserer pengeinstitutter, der er kommet i problemer under krisen. Kendetegnene er bl.a. høj udlånsvækst på bekostning af kreditkvalitet, for optimistiske vurderinger af kreditrisici (bl.a. i forhold til ejendomseksponeringen) og manglende styring af store eksponeringer. Dette er et mønster, som også er set under tidligere kriser.

Finanstilsynet har derfor opstillet en række pejlemærker for, hvad der som udgangspunkt må anses som værende pengeinstitutvirksomhed med forhøjet risiko – den såkaldte 'tilsynsdiamant'.

Tilsynsdiamanten fastlægger en række særlige risikoområder med angivne grænseværdier, som instituttet som udgangspunkt bør ligge inden for, jf. figuren nedenfor.

Tilsynsdiamanten for pengeinstitutter

Grænseværdierne er fastsat således, at de på den ene side skal modvirke overdreven risikopåtagning, og på den anden side skal gøre det muligt for sunde pengeinstitutter at drive profitabel bankvirksomhed og yde den nødvendige kredit til virksomheder og husholdninger.

Vejledningens afsnit 2 opstiller beregningsmetoder indenfor tilsynsdiamantens fem pejlemærker. Afsnit 3 indeholder oplysninger om Finanstilsynets tilsynsstige, og heri en beskri-

velse af Finanstilsynets reaktionsmuligheder i forbindelse med overskridelser. Afsnit 4 dækker institutternes oplysningsforpligtelser.

2. Tilsynsdiamantens pejlemærker

De følgende afsnit 2.1-2.5 opstiller beregningsmetoder indenfor tilsynsdiamantens fem pejlemærker.

2.1. Summen af store eksponeringer under 175 pct.

Tilsynsdiamantens grænseværdi for summen af instituttets 20 største eksponeringer er baseret på eksponeringsværdien, efter der er taget hensyn til virkningen af den kreditrisikoreduktion og de undtagelser mv., der følger af CRR, fjerde del, artikel 387-403¹.

Det betyder, at pejlemærket opgøres med adgang til fradrag for sikkerheder i form af eksempelvis fast ejendom, samt efter nedskrivninger/hensættelser. Endvidere sker følgende nationale korrektioner i opgørelsen:

- Eksponeringer under 3 mio.kr. efter der er taget hensyn til virkningen af kreditrisikoreduktion og undtagelser mv., udelades.
- Eksponeringer mod fællesejede edb-centraler udelades.
- Eksponeringer mod kreditinstitutter under tilsyn af tilsynsmyndighed i EU udelades.

Summen opgøres i pct. af instituttets egentlige kernekapital (CET1). Tilsynsdiamantens grænseværdi for summen af de 20 største eksponeringer fastsættes til 175 pct. af instituttets egentlige kernekapital.

2.2. Udlånsvækst under 20 pct.

Udlånsvæksten målt år-til-år. Udlånet opgøres eksklusiv repo'er og efter nedskrivninger.

Der anvendes en grænse på under 20 pct. for udlånsvækst.

2.3. Ejendoms eksponering under 25 pct.

Ejendoms eksponeringen er defineret som den andel af samlet udlån og garantidebitorer, der vedrører brancherne 'fast ejendom' samt 'gennemførelse af byggeprojekter'², der indberettes til Finanstilsynet.

Grænseværdien er 25 pct. og opgøres før nedskrivninger.

2.4. Funding ratio under 1

Funding ratio angiver forholdet mellem udlån – fundingbehovet – og den stabile funding i form af arbejdende kapital fratrukket obligationer med en restløbetid under ét år.

¹ Europaparlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 575/2013 af 26. juni 2013 om tilsynsmæssige krav til kreditinstitutter. CRR, fjerde del, artikel 387-403, adresserer store eksponeringer. Beregning af eksponeringers størrelse følger af artikel 390. Begrænsninger for store eksponeringer følger af artikel 395, anerkendelse af kreditrisikoreduktionsteknikker følger af artikel 399, undtagelser følger af artikel 400 etc.

² Gennemførelse af byggeprojekter indgår i branchen 'bygge og anlæg'.

I definitionen af funding-ratio kan lån i Nationalbanken indregnes på lige fod med statsgaranterede obligationsudstedelser med restløbetid over ét år.

Funding ratio defineres som:

$$\frac{\text{Udlån}}{\text{Arbejdende kapital fratrukket obligationer med restløbetid under 1 år}}$$

- Arbejdende kapital består af: Indlån, udstedte obligationer mv., efterstillede kapitalindskud og egenkapital.
- Ind- og udlånsmassen opgøres ekskl. repo'er, dog således, at lån i Nationalbanken med restløbetid over 1 år indgår. Lån defineres som det trukne beløb og ikke som bevilgede lånerammer.
- Grænseværdien er sat til 1, hvorved funding-ratioen skal være mindre end 1.

Pengeinstitutterne skal være opmærksomme på at justere deres funding-ratio i tilfælde, hvor sikkerhedsgrundlaget for lån ikke kan opretholdes, og Nationalbanken som konsekvens kræver et lån nedbragt.

Der anvendes en grænse på under 1 for funding ratio.

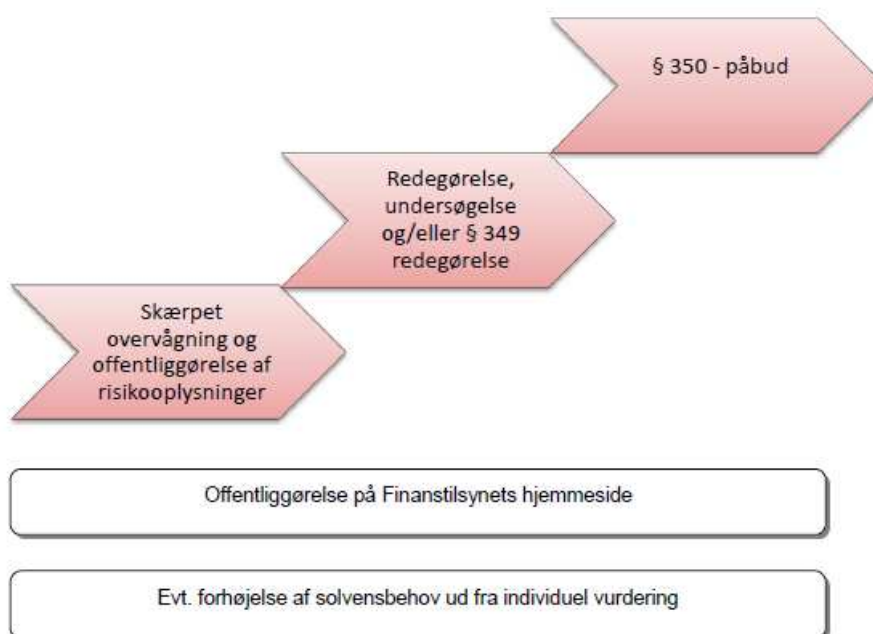
2.5. Likviditetsoverdækningen skal være større end 50 pct.

Likviditetsoverdækningen er den overskydende likviditet efter opfyldelse af lovens minimumskrav (10 % -kravet eller 15 % -kravet i lov om finansiel virksomhed § 152) i procent af lovens minimumskrav.

Der anvendes en grænse på 50 pct. for likviditetsoverdækningen i forhold til lovkravet.

3. Tilsynsstigen

Når tilsynsdiamantens grænseværdier overskrides, vil Finanstilsynet påbegynde en dialog med instituttet herom og foretage evt. tilsynsreaktioner, jf. tilsynsstigen. Tilsynsstigen er illustreret nedenfor. Reaktionsmulighederne er opsat efter hvor indgribende, de er. Finanstilsynet vil ud fra en proportionalitetsvurdering benytte den mindst indgribende reaktion. Tilsynet vil således alene anvende reaktionerne på de højere trin i mere alvorlige situationer, fx ved gentagne overskridelser og ved manglende reaktion fra instituttets side.

3.1. Reaktionsmuligheder

I det følgende gennemgås de reaktionsmuligheder, som tilsynet kan anvende ved en overskridelse af tilsynsdiamantens indhegning. Alle reaktioner baseres på en individuel og konkret vurdering.

3.1.1 Skærpet overvågning

Finanstilsynet har med virkning fra ultimo 2012 indført skærpet overvågning med de institutter, som overskrider en grænseværdi i tilsynsdiamanten.

Skærpet overvågning medfører, at Finanstilsynet kan forlange hyppigere indrapportering på de efter tilsynsdiamanten overskredne grænseværdier. Et institut på skærpet overvågning kan også forvente løbende dialog med Finanstilsynet om, hvordan instituttet forholder sig til overskridelsen af grænseværdierne i tilsynsdiamanten.

Det er vigtigt at sondre mellem skærpet overvågning og skærpet tilsyn. Skærpet tilsyn medfører ofte, at instituttet er underlagt en ekstra tilsynsaktivitet - typisk en undersøgelse i instituttet - mens den skærpede overvågning er baseret på indrapportering fra instituttet og dialogen herom.

Finanstilsynet vil kunne sætte et institut under skærpet tilsyn ved overskridelse af tilsynsdiamantens grænseværdier, men det vil ikke nødvendigvis være tilfældet.

3.1.2 Risikooplysninger og samtidig offentliggørelse af disse

Finanstilsynet vil foretage en individuel og konkret vurdering af, hvorvidt der skal gives en risikooplysning i de situationer, hvor instituttet overskrider tilsynsdiamantens grænseværdier. Finanstilsynet vil foretage sin vurdering under hensyntagen til fx fusion, opkøb, koncernmæssige forhold samt andre forhold der har betydning for risikobilledet.

Efter § 2 i offentliggørelsesbekendtgørelsen er penge- og realkreditinstitutter forpligtet til at offentliggøre en redegørelse, som bl.a. indeholder Finanstilsynets tilsynsreaktioner i form af risikooplysninger, påtaler og påbud³.

I forhold til tilsynsdiamanten indebærer offentliggørelsesbekendtgørelsen, at instituttet skal offentliggøre risikooplysninger, der efter Finanstilsynets vurdering er af betydning for virksomhedens kunder, indskydere, øvrige kreditorer m.v., jf. § 2, stk. 2.

3.1.3. Redegørelse og/eller undersøgelse af instituttet

Ved det næste trin i tilsynsstigen kan Finanstilsynet anmode pengeinstituttet om at udarbejde en redegørelse om fremadrettede aktiviteter for at undgå en fortsat overskridelse af tilsynsdiamantens grænseværdier.

Finanstilsynet kan desuden påbyde instituttet efter Fil § 349, at virksomhedens ledelse skal lade udarbejde en redegørelse om virksomhedens økonomiske stilling og fremtidsudsigter. Redegørelsen har til formål at uddybe og specificere virksomhedens økonomiske forhold og fremtidsudsigter til brug for såvel virksomhedens ledelse som Finanstilsynets tilsynsvirksomhed.

Finanstilsynet kan påbyde instituttet at udarbejde en § 349 - redegørelse, når der er grund til at antage, at instituttet kan få problemer i fremtiden, men hvor instituttet ikke overtræder lovgivningen. I forhold til tilsynsdiamanten kan påbuddet bl.a. gives, når instituttet gentagne gange ikke har reageret tilstrækkeligt på Finanstilsynets risikooplysninger i forhold til tilsynsdiamanten og efter en konkret vurdering af instituttets økonomiske situation.

Finanstilsynet kan endvidere iværksætte en funktionsundersøgelse af det konkrete risikoområde, hvis det vurderes, at der er områder relateret til tilsynsdiamanten, som ikke er tilstrækkeligt belyst. Vurderingen vil ske på baggrund af redegørelsen fra instituttet og ud fra de rapporter, som Finanstilsynet har modtaget fra instituttet. Efter funktionsundersøgelsen vil Finanstilsynet udarbejde en redegørelse, som instituttet skal offentliggøre, jf. § 2, stk. 1, i offentliggørelsesbekendtgørelsen. Redegørelsen vil indeholde Finanstilsynets vurdering af instituttet, herunder de centrale påbud, påtaler og risikooplysninger, som instituttet har modtaget fra Finanstilsynet.

³ Bekendtgørelse om finansielle virksomheders og investeringsforeningers m.v. pligt til at offentliggøre Finanstilsynets vurdering af virksomheden og investeringsforeningen m.v.

3.1.4. FiL § 350 - påbud

I forhold til tilsynsdiamanten kan Finanstilsynet i sidste ende, baseret på en konkret og individuel vurdering, give instituttet et påbud om fx at nedbringe udlånsvæksten. Hvis instituttet kan dokumentere eller sandsynliggøre at overskridelse ikke fører til en høj risiko, vil der ikke nødvendigvis blive givet et påbud efter § 350. Påbuddet kan anvendes i de situationer, hvor (1) virksomhedens økonomiske stilling er så forringet, at indskydernes eller investorerne interesser er udsat for fare, eller (2) der er en betydelig risiko for, at virksomhedens økonomiske stilling udvikler sig således, at instituttet mister sin tilladelse.

Et påbud efter § 350 skal konkretiseres så tilstrækkeligt, at ledelsen i instituttet reelt har mulighed for at imødekomme det. Eksempler på påbud efter § 350 kan være:

- Nedjustering af forretningsområder og salg af aktiver.
- Begrænse udvidelse af filialnettet eller lukning af filialer.
- Forbyde eller begrænse visse forretningsområder, produkter eller kundesegmenter.

Instituttet skal som hovedregel offentliggøre påbud efter FiL § 350, hvis det vurderes, at påbuddet har betydning for instituttets kunder, indskydere, øvrige kreditorer eller de finansielle markeder, hvorpå aktierne i instituttet handles, jf. § 2, stk. 2 i offentliggørelsesbekendtgørelsen. Påbud efter § 350 må formodes at have væsentlig betydning for personer i de nævnte grupper, hvorfor instituttet som hovedregel skal offentliggøre påbud givet efter § 350.

4. Offentliggørelsesforpligtelser i forbindelse med tilsynsdiamanten

Institutterne har følgende offentliggørelsesforpligtelser i forbindelse med tilsynsdiamanten:

- Institutterne skal som minimum offentliggøre nøgletalsværdier på de 5 pejlemærker i forbindelse med årsrapporten og halvårsrapporten, jf. § 132b til bekendtgørelse om finansielle rapporter for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber m.fl.
- Ved overskridelser, der afstedkommer en tilsynsreaktion, har instituttet pligt til at offentliggøre de påbud, påtaler og risikoplysninger, som efter Finanstilsynets vurdering er af betydning for instituttets kunder, indskydere, øvrige kreditorer m.v., jf. § 2, stk. 2 i offentliggørelsesbekendtgørelsen.

Aalborg Universitet

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

"Our Friends Are Getting Better"

Krull, Lars; Jensen, Peter E. R.; Høj, Daniel

Publication date:
2018

Document Version
Accepteret manuscript, peer-review version

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):

Krull, L., Jensen, P. E. R., & Høj, D. (2018). "Our Friends Are Getting Better": Omgangsanalyse - Regnskabsdata fra danske virksomheder - Siger deres gearing noget om hvor godt et institut klarer sig? (s. 1 - 93).

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- ? Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- ? You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- ? You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

"Our friends are getting better"

Studiegruppen

Vi studerer MBA på Aalborg Universitet, hvor vi følger specialiseringen i Commercial Banking

Denne analyse har vi lavet, fordi vi er nysgerrige efter at se og evt. kunne konstatere om pengeinstitutterne generelt følger udviklingen i samfundsøkonomien. Dette ud fra en tese om, at pengeinstitutternes drift og udvikling generelt vil være et spejl af kundernes velbefindende.

Vi har arbejdet med et omfattende datagrundlag, og sammenholdt med vores daglige virke i den finansielle sektor, hvor vi har direkte kontakt med virksomhederne i analysen.

Det er vores intention at anvende vinkler fra denne analyse i vores endelige MBA afhandling ultimo 2018.

Finanstilsynets bonitetskategorier 1 + 2c

Bonitetskategori		
	2013	2012
	sum 1+ 2c	sum 1+ 2c året før
Samlet	Erhverv	10,3
	Private	14,8
	I alt	8,2
Gruppe 1	Erhverv	9,7
	Private	11,7
	I alt	8,2
Gruppe 2	Erhverv	4,5
	Private	8,3
	I alt	7,4
Gruppe 3	Erhverv	5,4
	Private	34,8
	I alt	30,6
Gruppe 4	Erhverv	11,4
	Private	10,9
	I alt	23,9
Gruppe 5	Erhverv	26,2
	Private	36,0
	I alt	32,4
Gruppe 6	Erhverv	14,2
	Private	10,5
	I alt	22,5
Gruppe 7	Erhverv	26,4
	Private	23,0
	I alt	16,2
Gruppe 8	Erhverv	12,9
	Private	8,3
	I alt	11,7

Daniel Høj
Vice regionsdirektør
NYKREDIT
danh@nykredit.dk

Peter Eisensee Riis Jensen
Senior Relationship Manager
NORDEA
peter.e.r.jensen@nordea.dk

Lars Krull

Seniorrådgiver (Styring- og regulering af finansielle institutioner)

Jeg er vejleder for gruppen, og har fulgt deres analysearbejde – som er og har været meget omfattende.

Jeg er udpeget som primær kontaktperson for denne analyse, og står bag ethvert af de afgivne citater.

Jeg kan kontaktes for yderligere kommentarer og citater.

krull@business.aau.dk

(Telefon 99402705)

Highlights/konklusioner

- Danske Bank har de mest solide kunder – Ingen andre har så solide kunder
- Virksomhederne har reduceret deres gearing væsentligt
- Virksomheder med en stor fremmedkapital som er kunder i IKKE top 7 institutter har en markant større gearing end virksomheder i samme gruppe der er kunder hos et top 7 institut.
  - Skomager bliv ved din læst?
- Risiko syntes stadig at være en driver for pengeinstitutters vækststrategi
- Kirketårnsprincippet – Anvendes nok ikke?

Gearing

Vi har valgt at afdække forholdet:

Antal fremmedkapital kr./egenkapitalkrone

(i ord: antal fremmedkapital kr. pr. egenkapitalkrone)

(definition: fremmedkapital=balance-egenkapital)

Dette forhold udtrykker gearingen såvel ved den enkelte regnskabspligtige som ved valgte populationer igennem analysen ($\sum FK / \sum EK$).

Samlet set udtrykker det noget om, hvilke risici populationer bibringer et eller flere pengeinstitutter.

- Vores analyse viser hvilke risici - efter ovennævnte forhold - udvalgte populationer (f.eks. et eller flere pengeinstitutter) aktivt har valgt at omgås.
- En tese kunne måske, være at et pengeinstituts politik for risiko på private og ikke regnskabspligtige erhverv minder om den som gælder for regnskabspligtige.
  - Dette forhold undersøges ikke nærmere

Hvorfor denne analyse?

Med baggrund i den positive konjunkturudvikling, hvordan har det påvirket kvaliteten af kundernes finansielle struktur?

Er der sammenhæng mellem et instituts størrelse, kunders størrelse og kvaliteten af deres kunders finansielle struktur? Og hvordan ser dette billede ud på tværs af landets regioner?

Er der en tendens til, at danske pengeinstitutter har kunder med lavere gearing lokalt i forhold til deres øvrige marked (kirketårnsprincippet)?

Brugerforklaring

Ordforklaringer:

- "Alle"=(Gennemsnitlig antal fremmedkapital kr.)/(egenkapitalkrone) hos samtlige virksomheder, der indgår i analysen, uanset om disse har opgivet en bankforbindelse(r) eller ej.
- "Alle uden bank"=(Gennemsnitlig antal fremmedkapital kr.)/(egenkapitalkrone) hos samtlige virksomheder, der indgår i analysen, som ikke har angivet et pengeinstitut som bankforbindelse.
- "7 største" =(Gennemsnitlig antal fremmedkapital kr.)/(egenkapitalkrone) hos de 7 største bankers kunder, der indgår i analysen.
- "Uden 7 største"=(Gennemsnitlig antal fremmedkapital kr.)/(egenkapitalkrone) hos samtlige virksomheder, der indgår i analysen, som ikke opgiver de 7 største institutter som bankforbindelse(r).

Brugerforklaring (2)

Ordforklaringer:

- Kirketårnsprincip = Det enkelte pengeinstituts nærområde. Dette er i analysen valgt til netop at være den kommune hvor pengeinstituttet har registreret hjemsted.

Materiale

- Regnskabstal fra regnskabspligtige der indleverer årsrapporter til erhvervsstyrelsen til offentliggørelse.
- Disse udgør mere end 36 mio. enkeltdata
- Alle disse regnskabspligtige har indleveret årsrapporter i XBRL-format

Udvalg af data

Vi har valgt at medtage data fra virksomheder, hvor soliditeten (udtrykt ved egenkapital/balance) er mindre end 75%, fordi vi anser risikoen ved højere soliditet, at være begrænset.

I analysen arbejdes der med to niveauer:

- Fremmedkapital mellem 1 mio. og 40 mio. kr.
- Fremmedkapital mellem 50 mio. og 1 mia. kr.

Det laveste interval for fremmedkapital anvender vi fordi vi ønsker at sammenligne "risikovillighed" udtrykt som *antal fremmedkapital kr./egenkapital pr. kr.* på tværs af sektoren. Vi ønsker med det højeste interval at få belyst om der er en tendens til at kunder hos nogle pengeinstitutter har en højere gearing.

Alle udenlandske pengeinstitutter undtagen Nordea og Handelsbanken, er i enhver henseende udeladt af i analysen.

Udvalg af data (2)

Det er ikke alle virksomheder, der i deres årsrapporter opgiver hvilke institutter, de anvender. Vi anser data fra virksomheder, der opgiver bankforbindelser som repræsentativt.

I analysens enkeltdele har vi medtaget pengeinstitutter, fra hvilke, vi har kunnet konstatere et tilfredsstillende datagrundlag.

De analyserede regnskaber er indleveret til Erhvervsstyrelsen i perioden 2013-2017.

Står der 2,55 for et pengeinstitut, betyder det, at pengeinstituttets kunder i gennemsnit har en fremmedkapital på 2,55 kr. pr. egenkapitalkrone.

Bank/ingen bank

Fremmedkapital mellem 1 mio. og 40 mio. kr.

Segmenter af banker

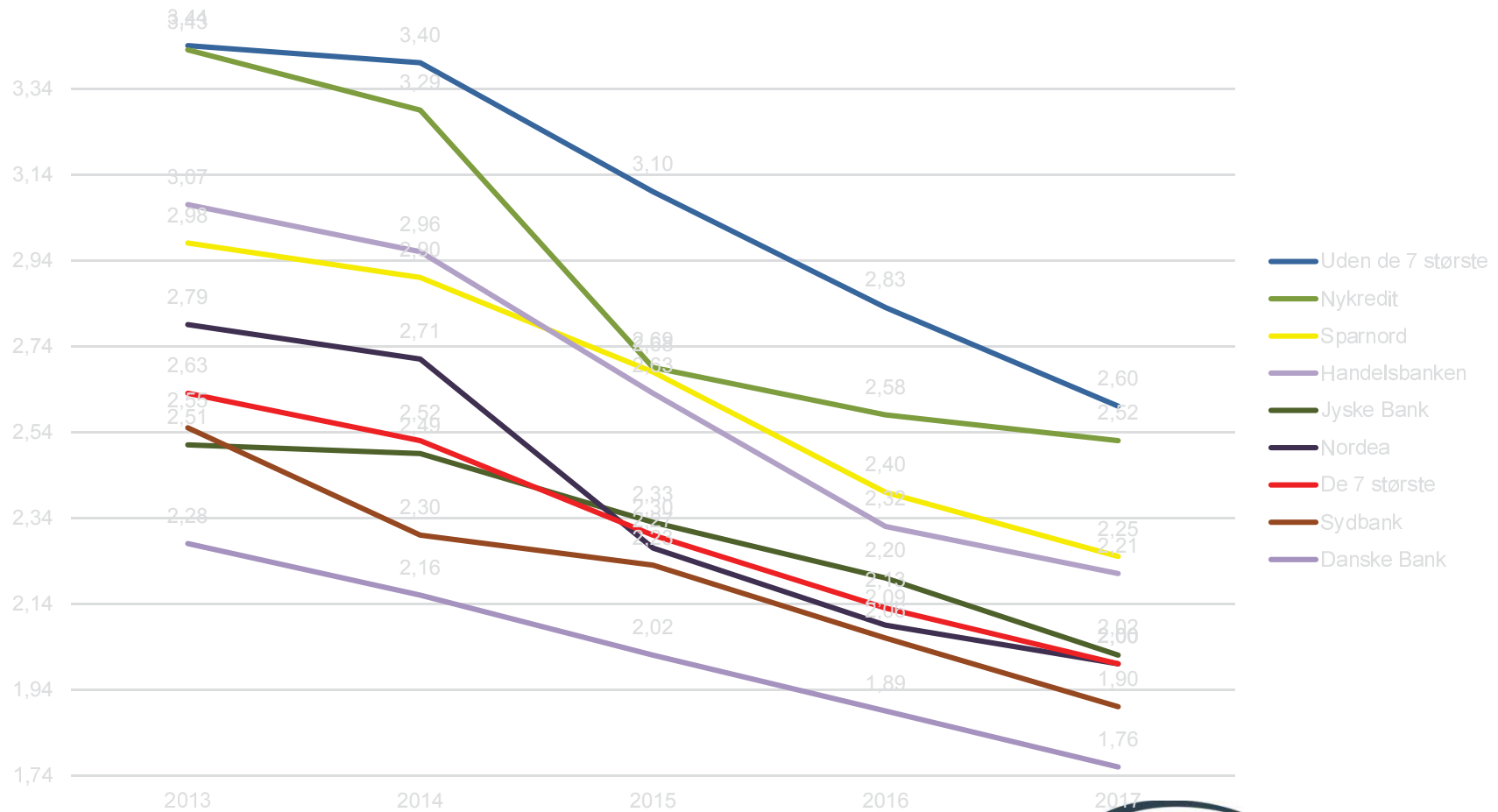
De 7 største

Fremmedkapital mellem 1 mio. og 40 mio. kr.

De 7 største

Fremmedkapital mellem 1 mio. og 40 mio. kr.

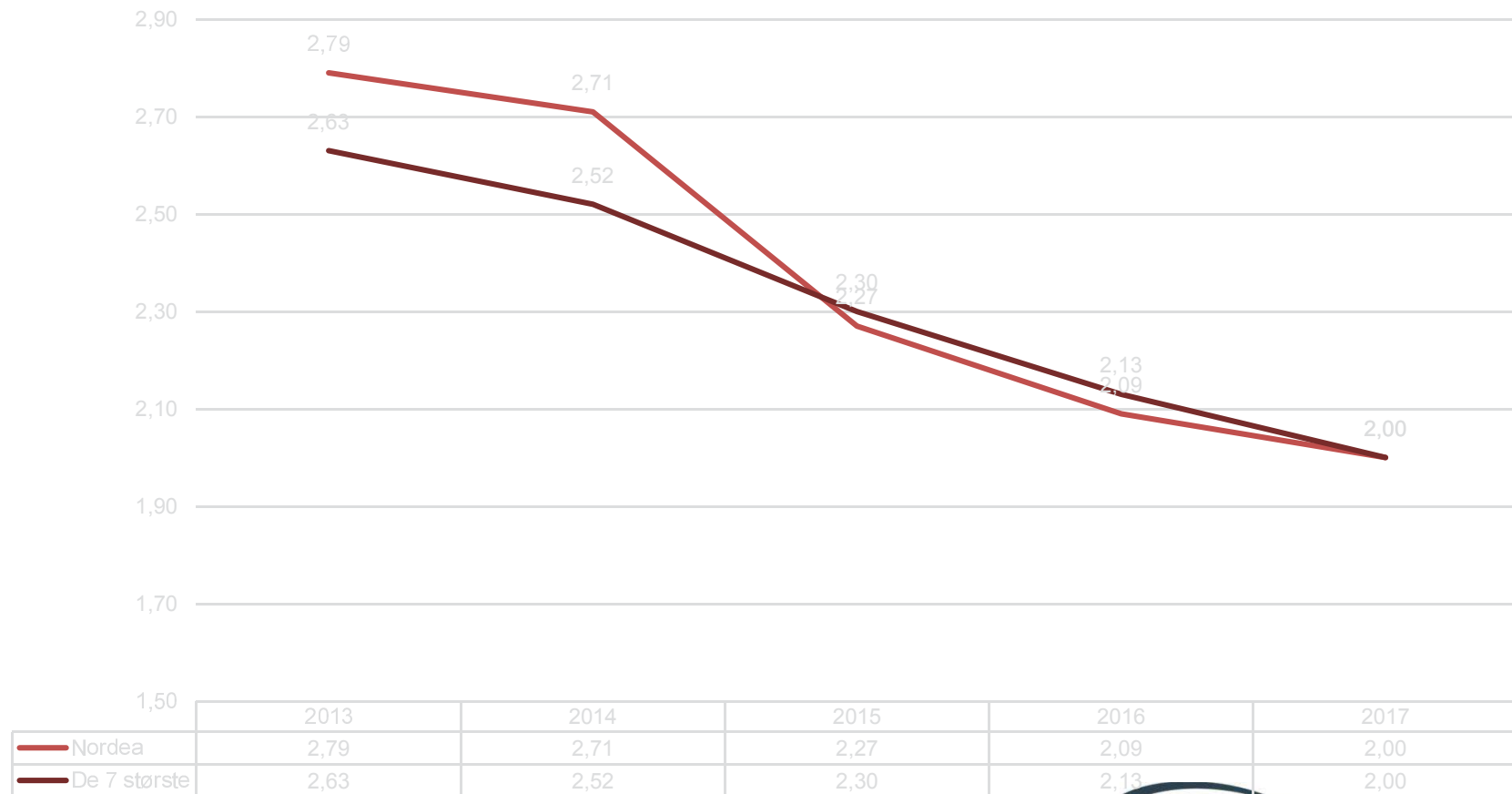
Dansk Bank

Jyske Bank

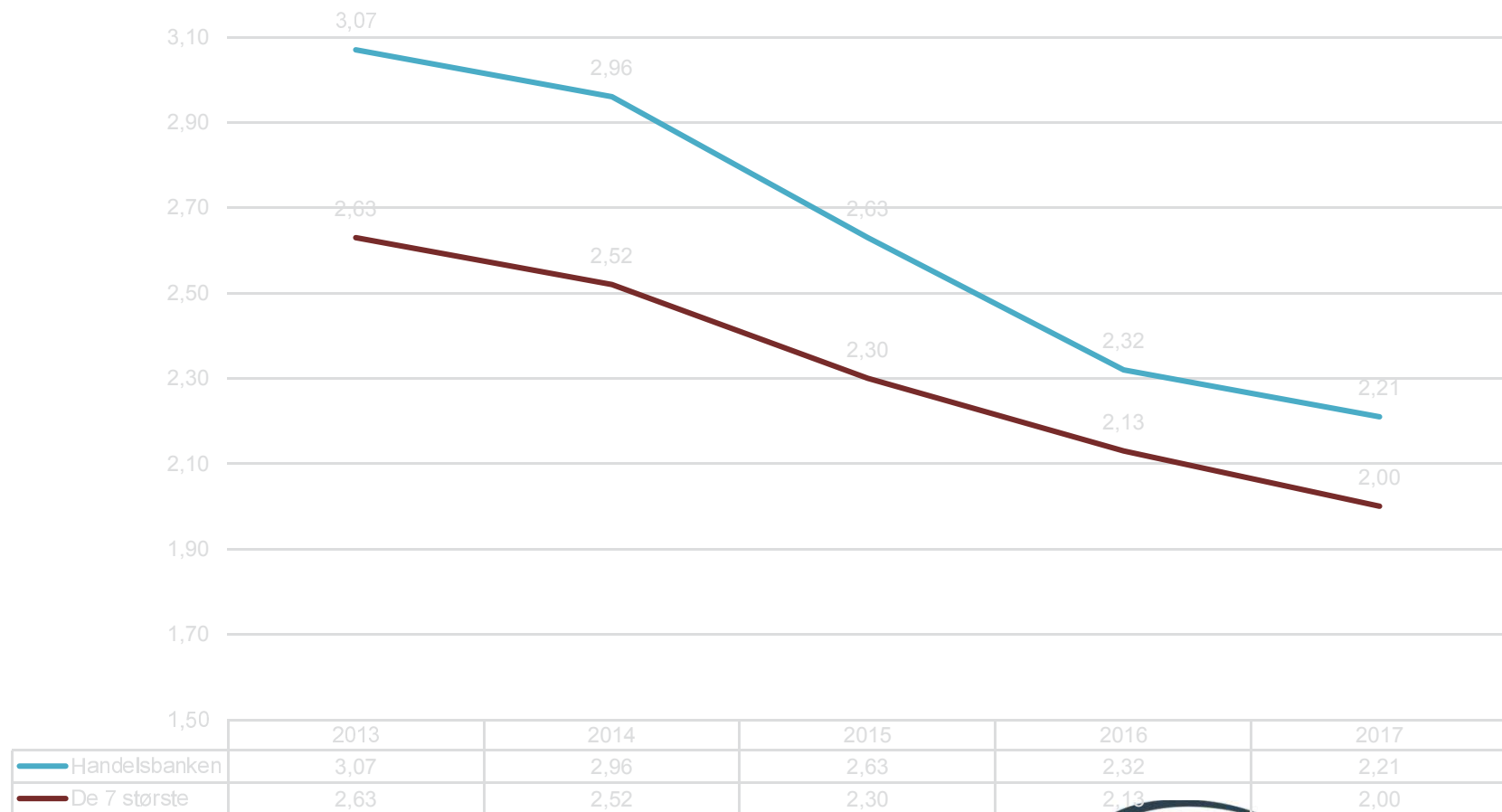
Nordea

Sparnord

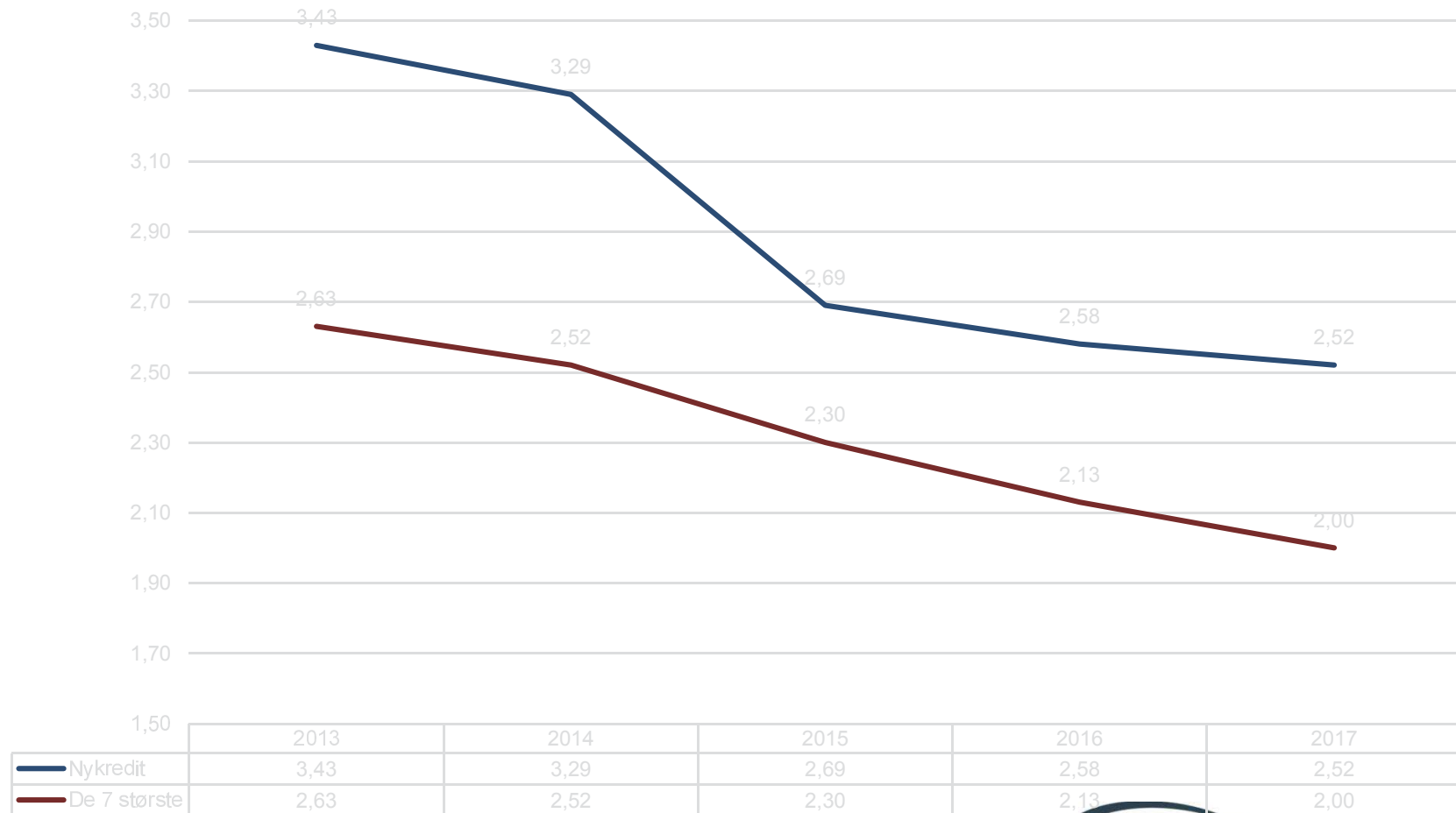

Handelsbanken

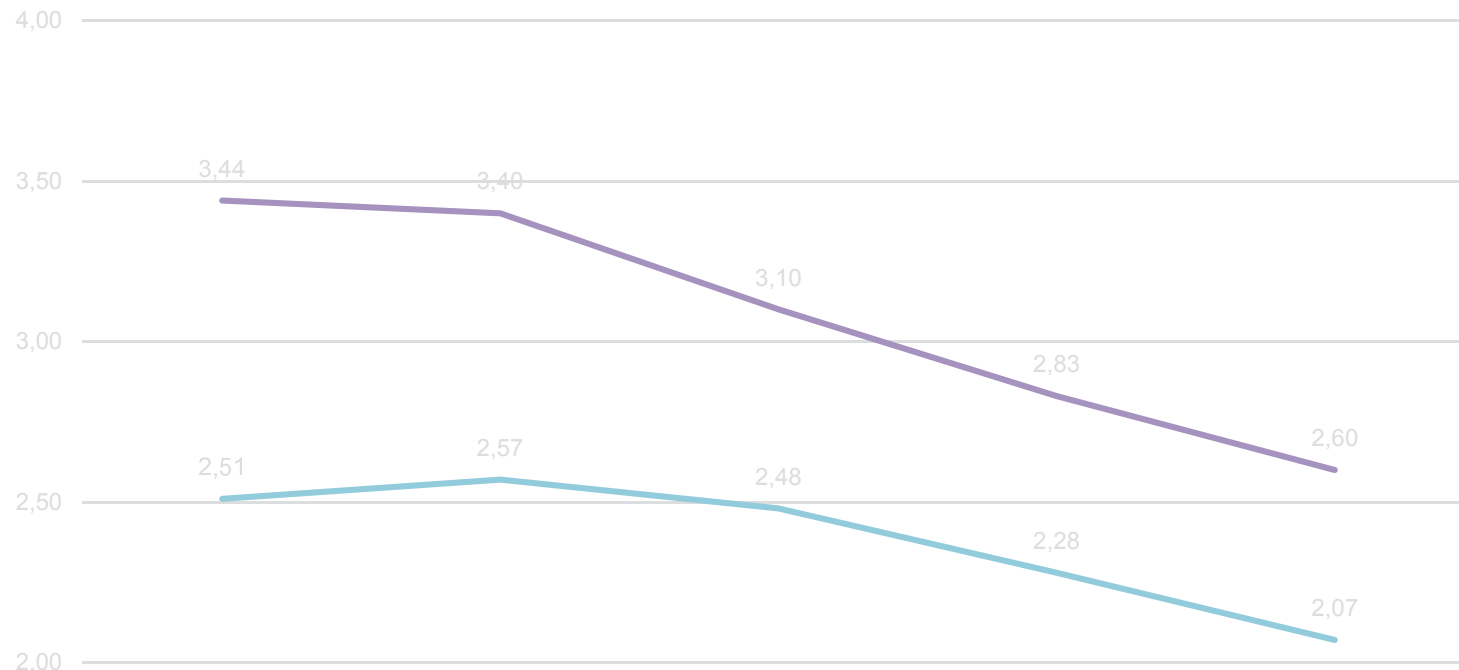
Nykredit

Sydbank

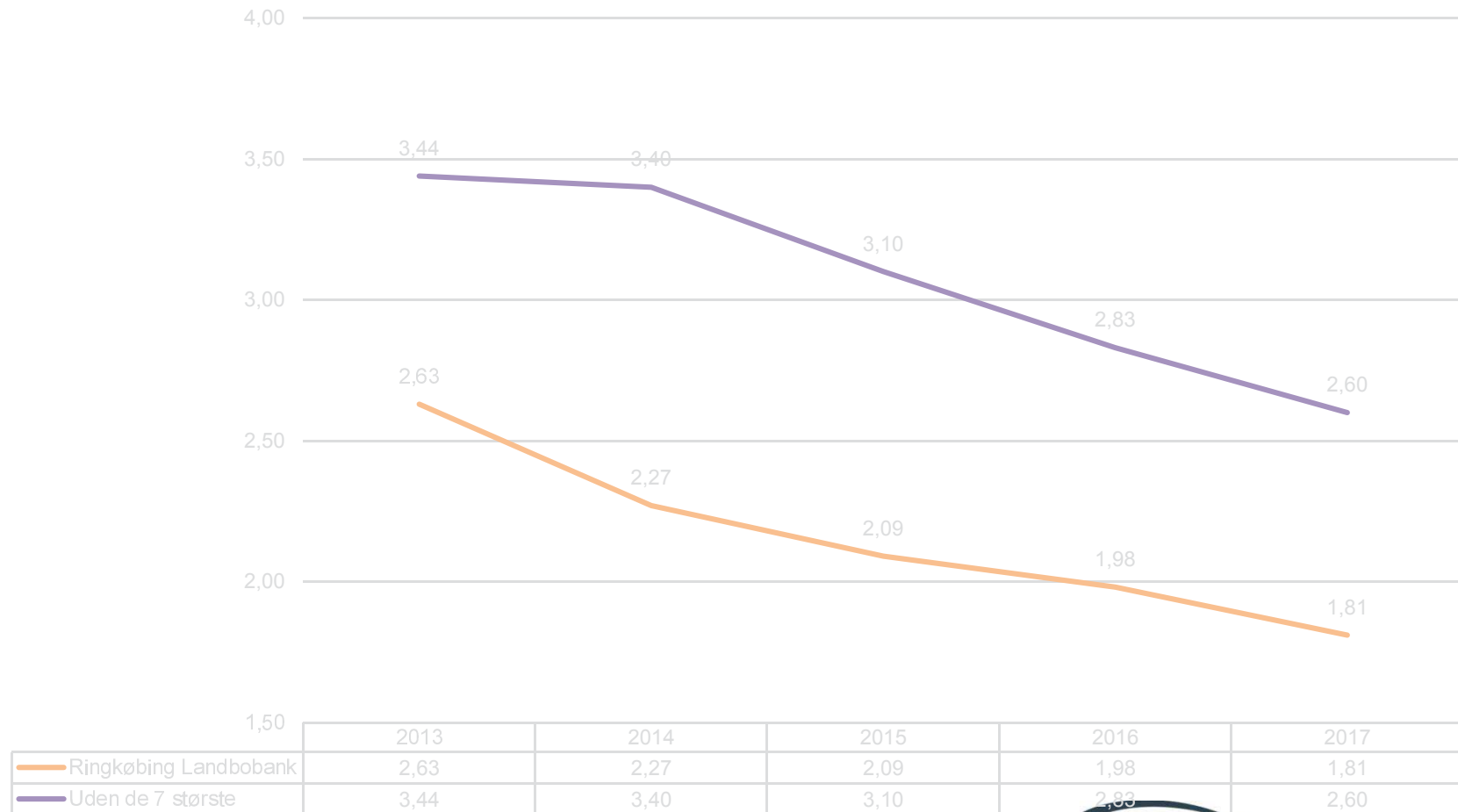

Nordjyske Bank

	2013	2014	2015	2016	2017
Nordjyske Bank	2,51	2,57	2,48	2,28	2,07
Uden de 7 største	3,44	3,40	3,10	2,83	2,60

Ringkøbing Landbobank

Dronninglund Sparekasse

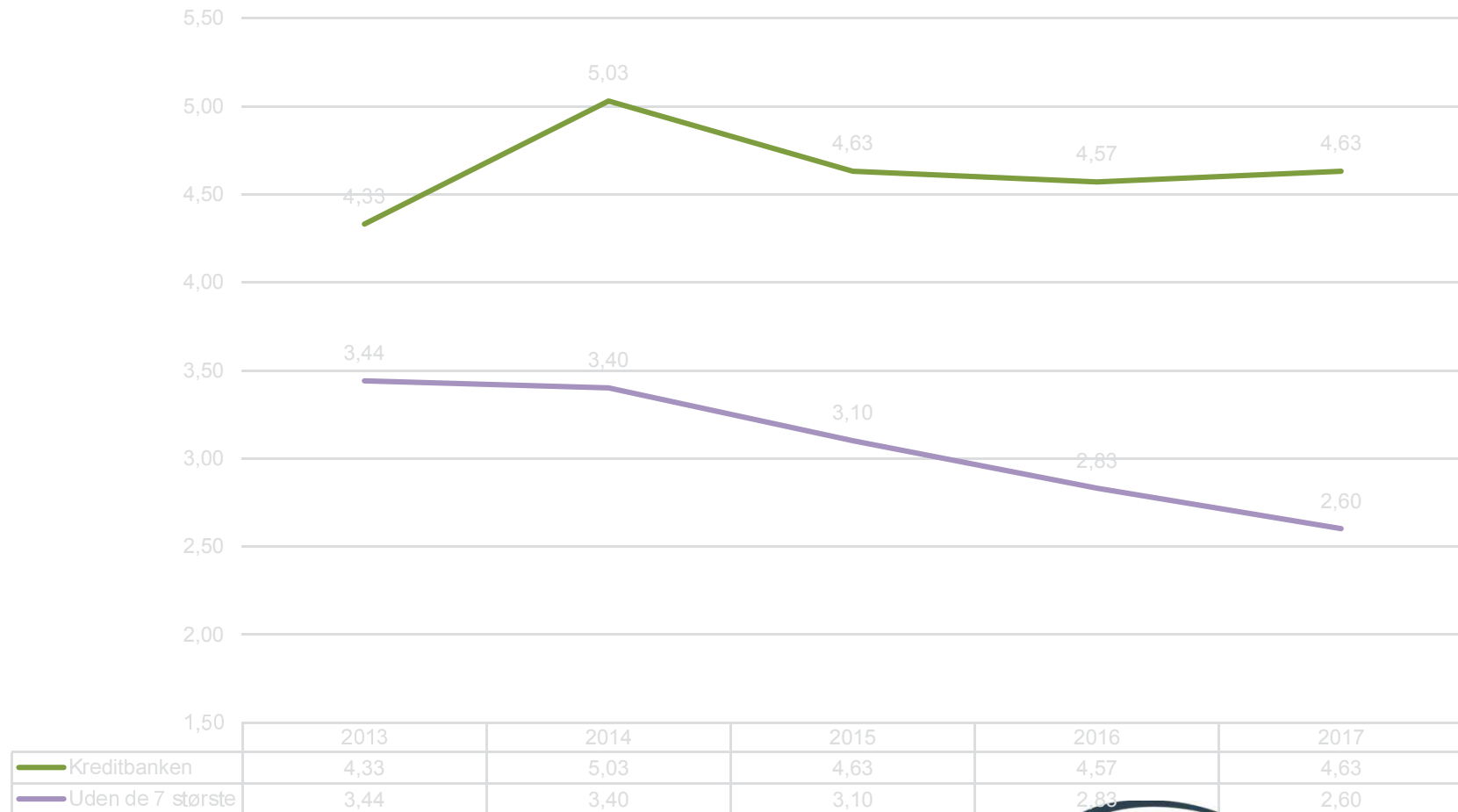
Middelfart Sparekasse

Sparekassen Sjælland - Fyn

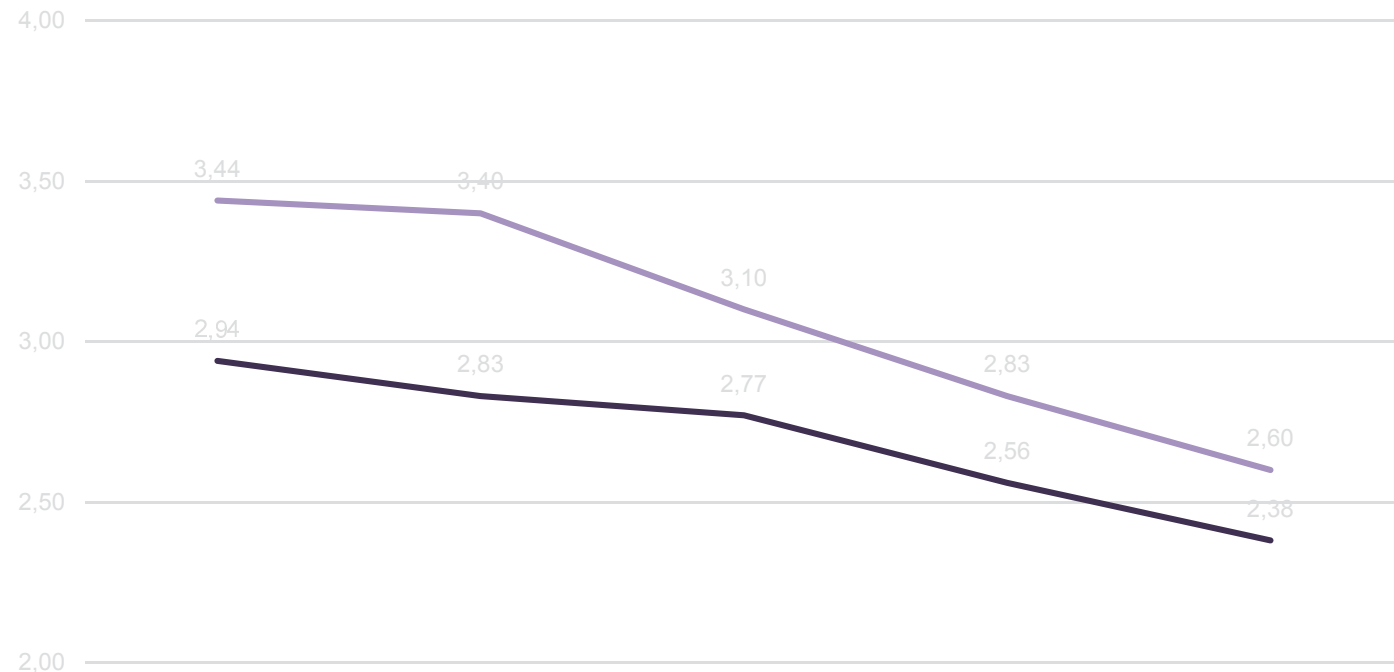

Kreditbanken

Sparekassen Kronjylland

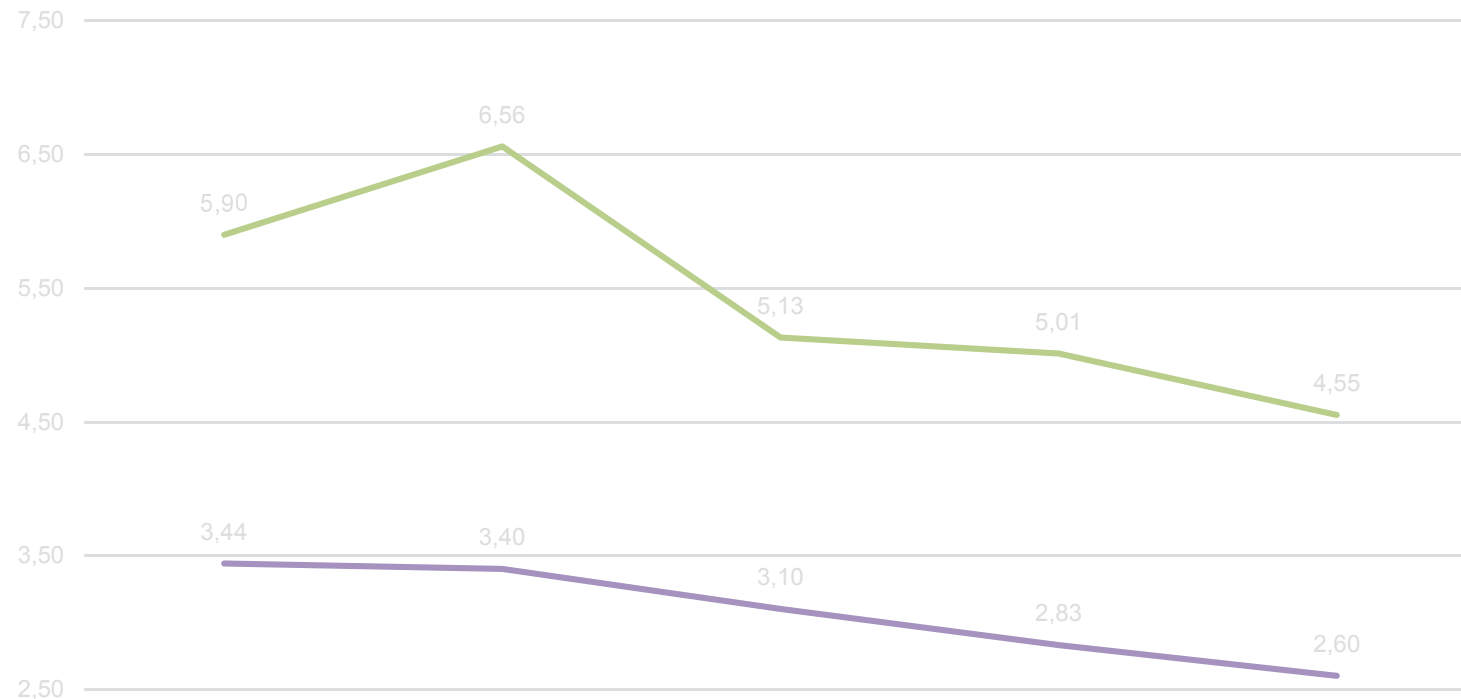

	2013	2014	2015	2016	2017
— Sparekassen Kronjylland	2,94	2,83	2,77	2,56	2,38
— Uden de 7 største	3,44	3,40	3,10	2,83	2,60

Sparekassen Vendsyssel

Vestjysk Bank

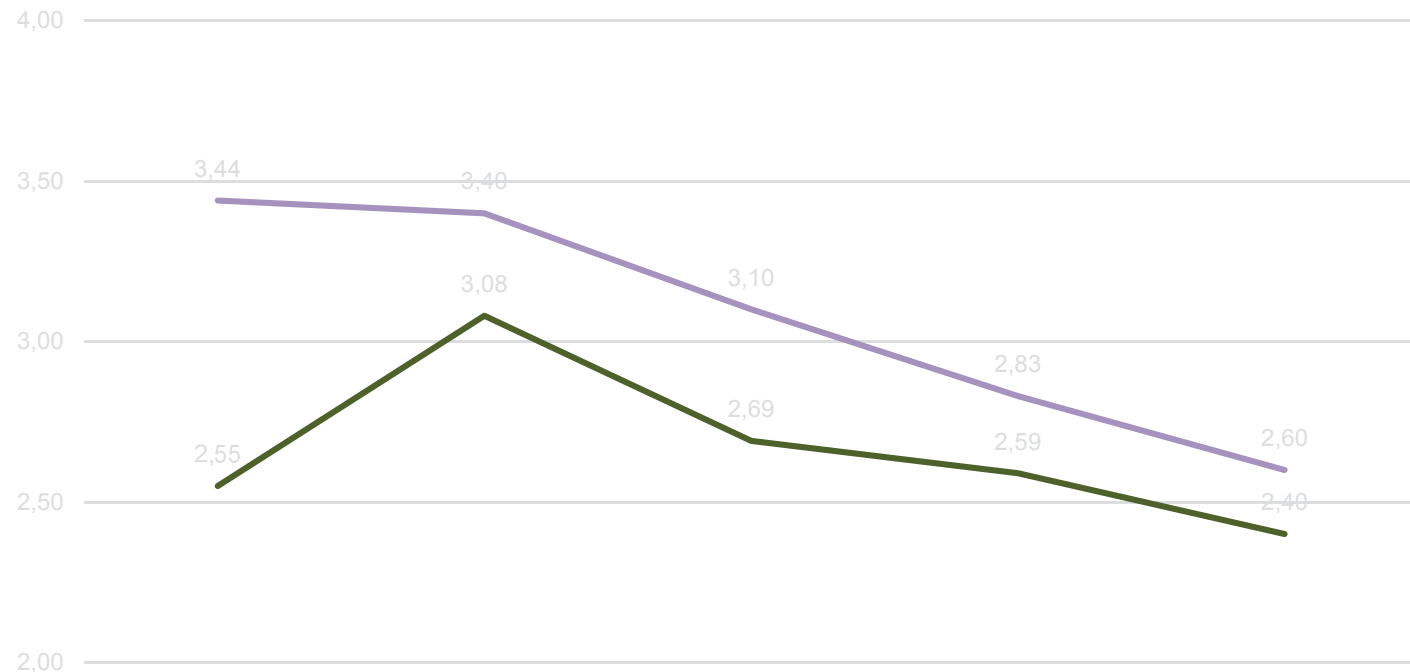

	2013	2014	2015	2016	2017
Vestjysk Bank	5,90	6,56	5,13	5,01	4,55
Uden de 7 største	3,44	3,40	3,10	2,83	2,60

Djurslands Bank

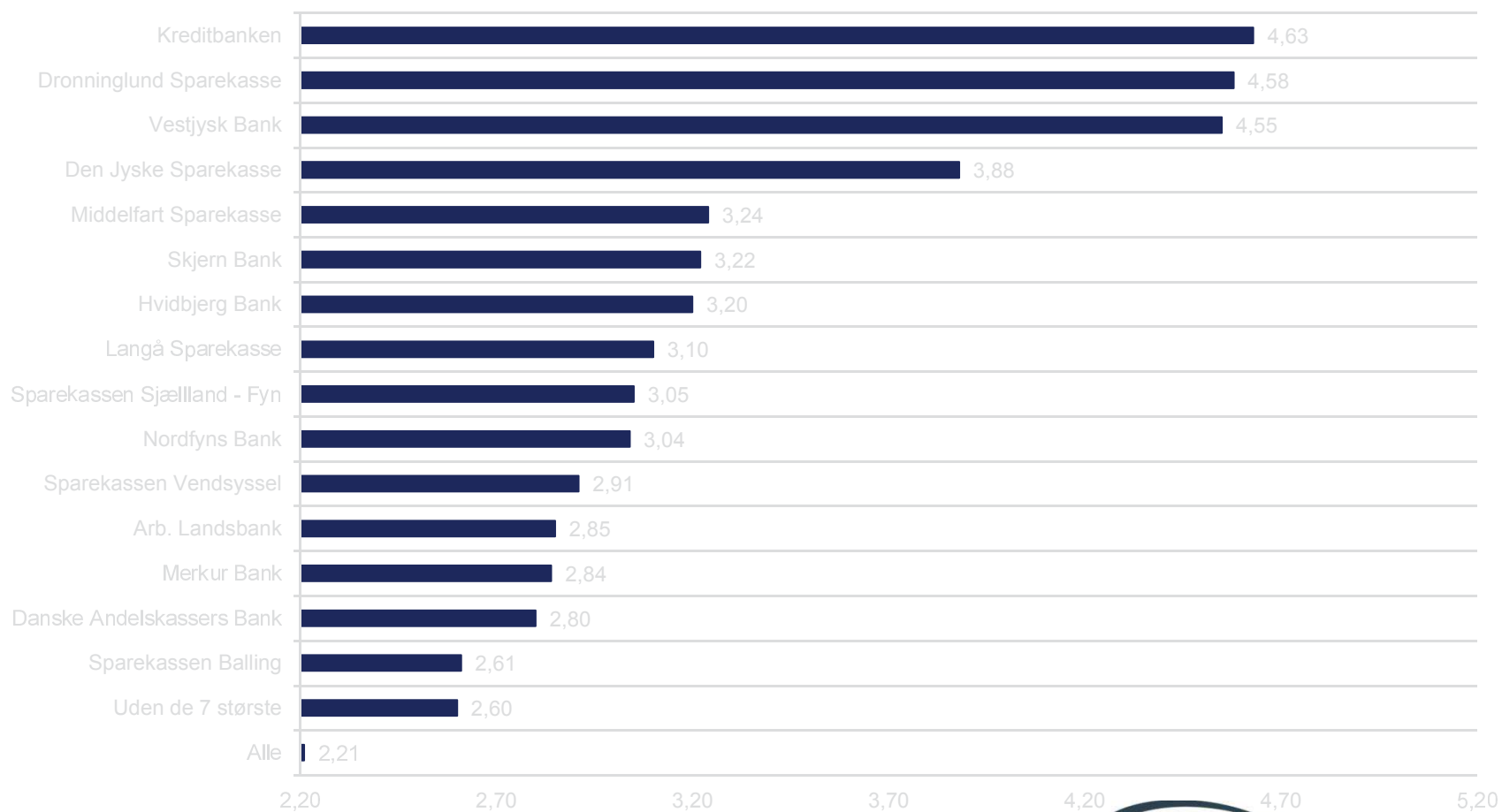
Sparekassen Djursland

	2013	2014	2015	2016	2017
— Sparekassen Djursland	2,55	3,08	2,69	2,59	2,40
— Uden de 7 største	3,44	3,40	3,10	2,83	2,60

Over gennemsnittet i denne analyse

Fremmedkapital mellem 1 mio. og 40 mio. kr. (2017)

Landkortet – De 7 største

Danske Bank

Nordea

Jyske Bank

Sparnord

Handelsbanken

Sydbank

Nykredit

Kirketårnsprincip

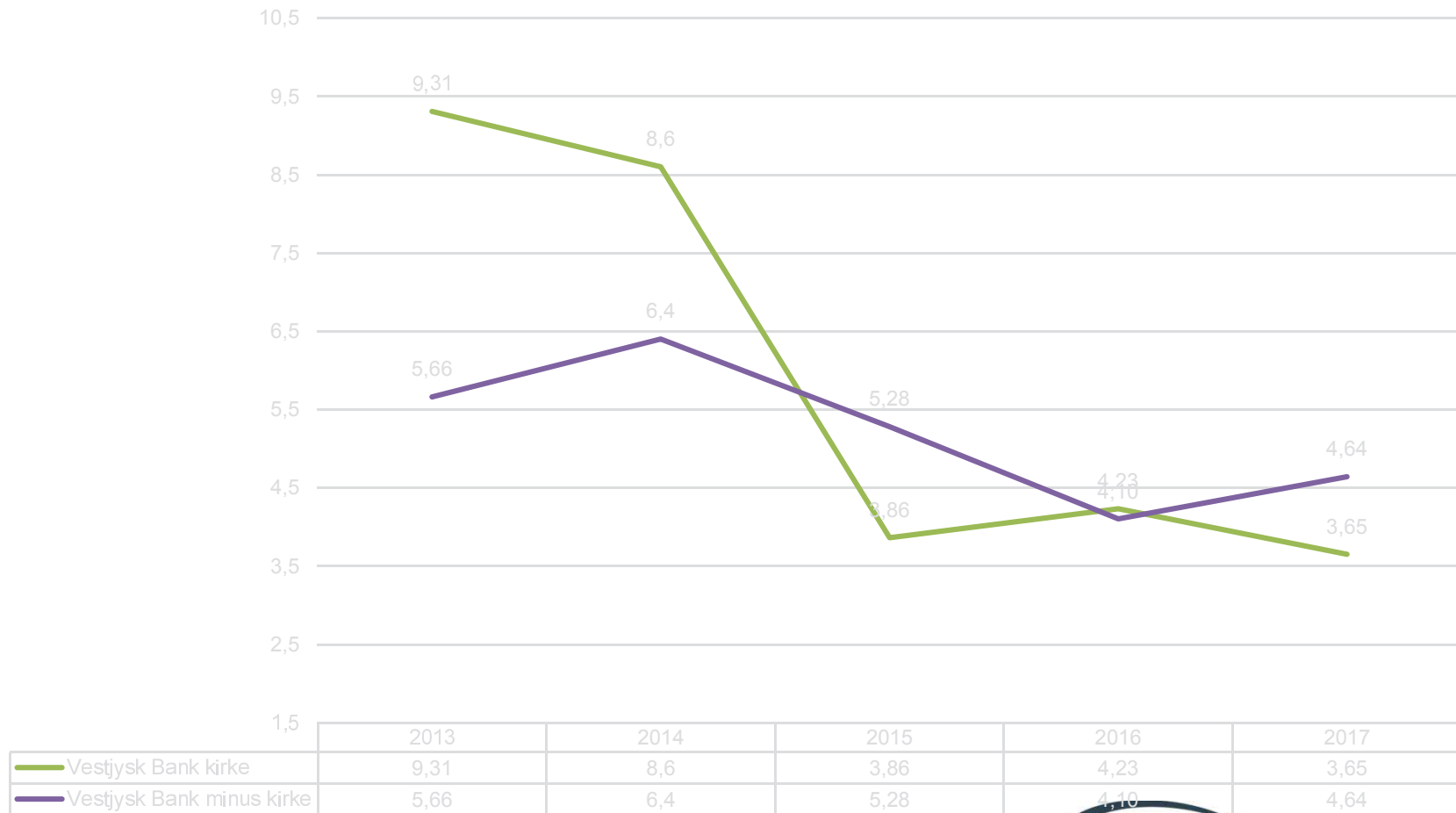
Husk!

Graftekst "X-X Bank Kirke" = Regnskabspligtige i pengeinstituttets hjemstedskommune

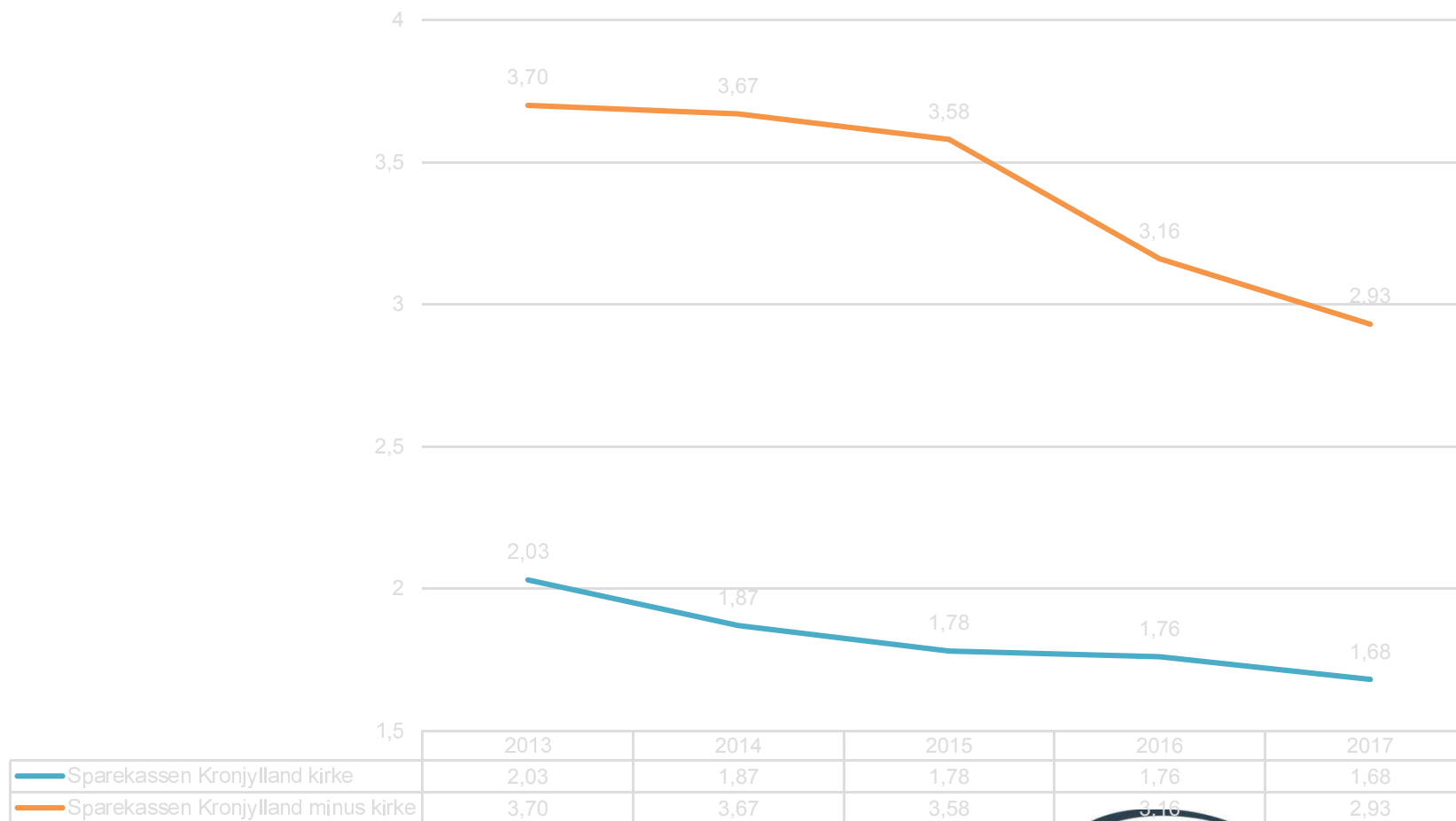
Graftekst "X-X Bank Minus Kirke" = Regnskabspligtige som **IKKE** har hjemsted i pengeinstituttets hjemstedskommune

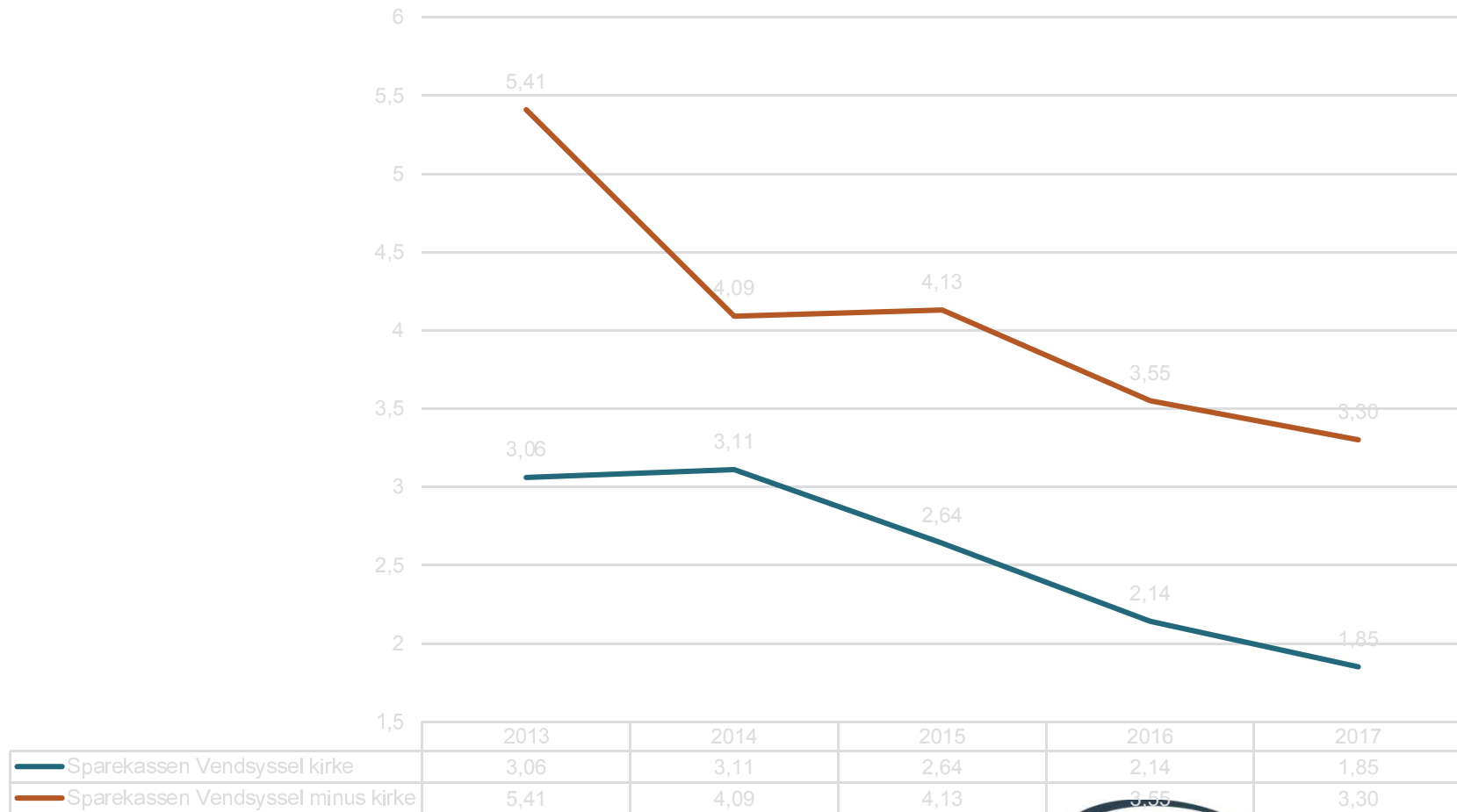
Kirketårn Vestjysk Bank

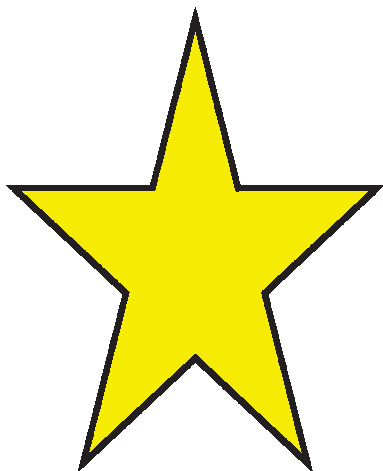

Kirketårn Sparekassen Kronjylland

Kirketårn Sparekassen Vendsyssel

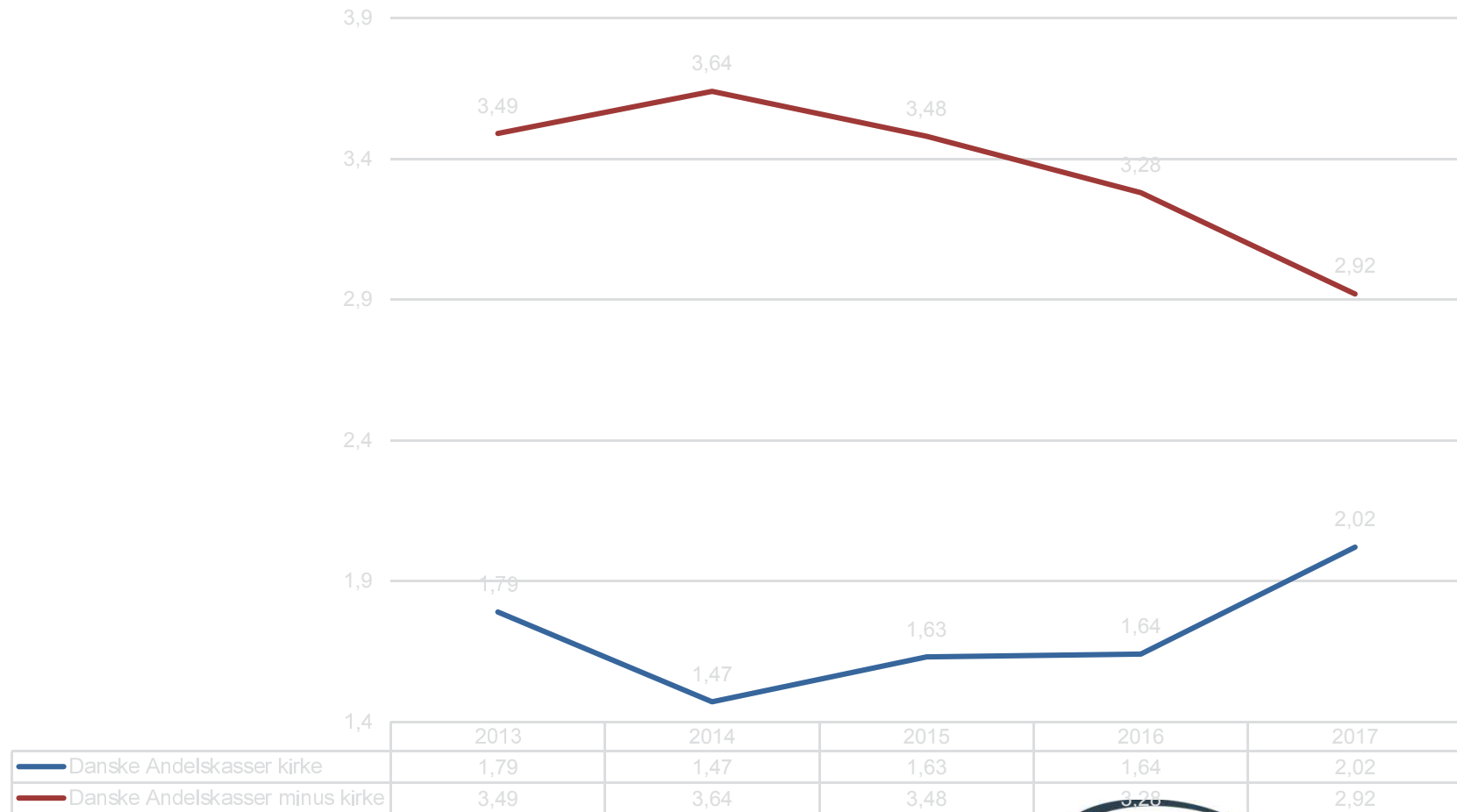

Kirketårn Sparekassen Middelbart

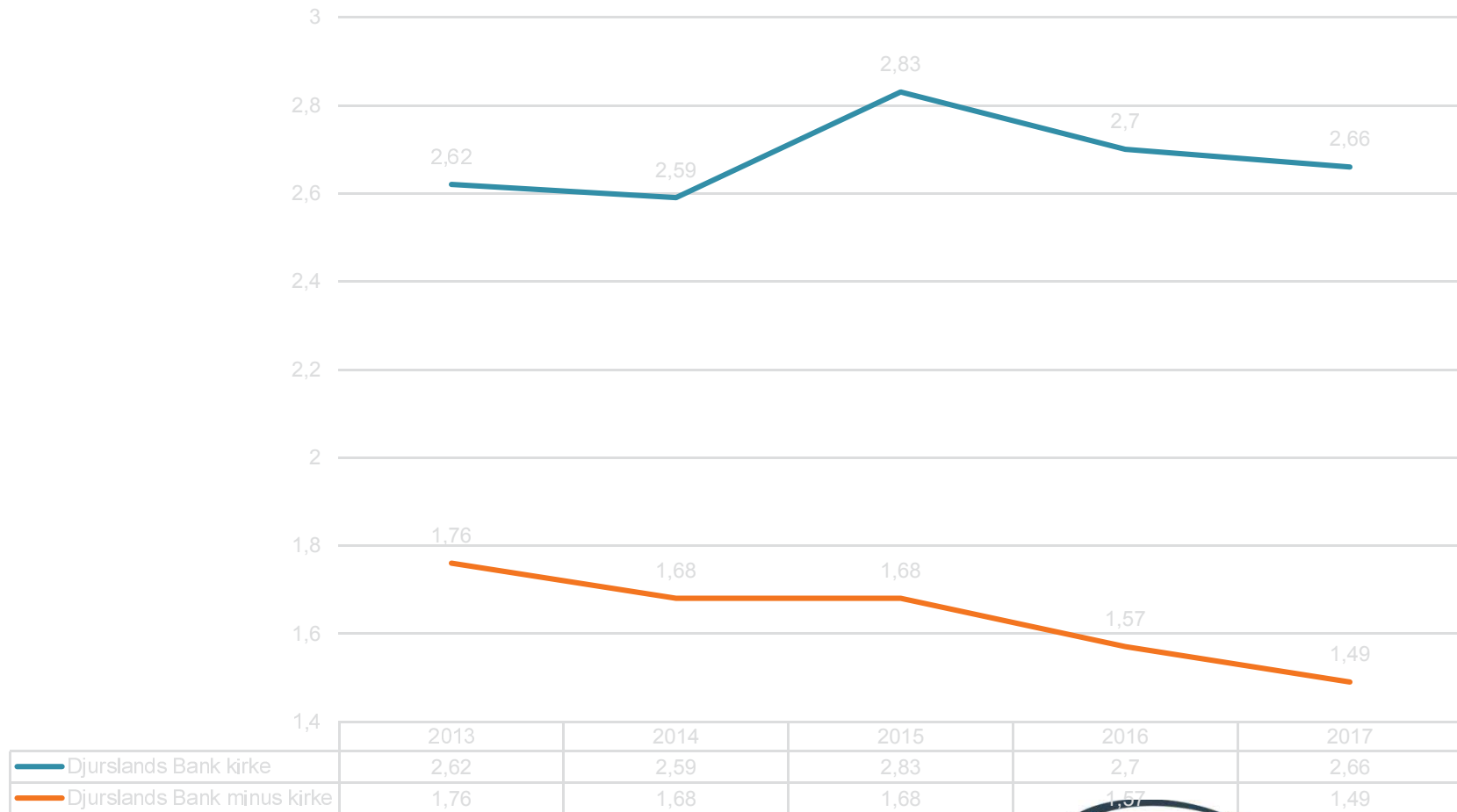
Kirketårn Danske Andelskassers Bank

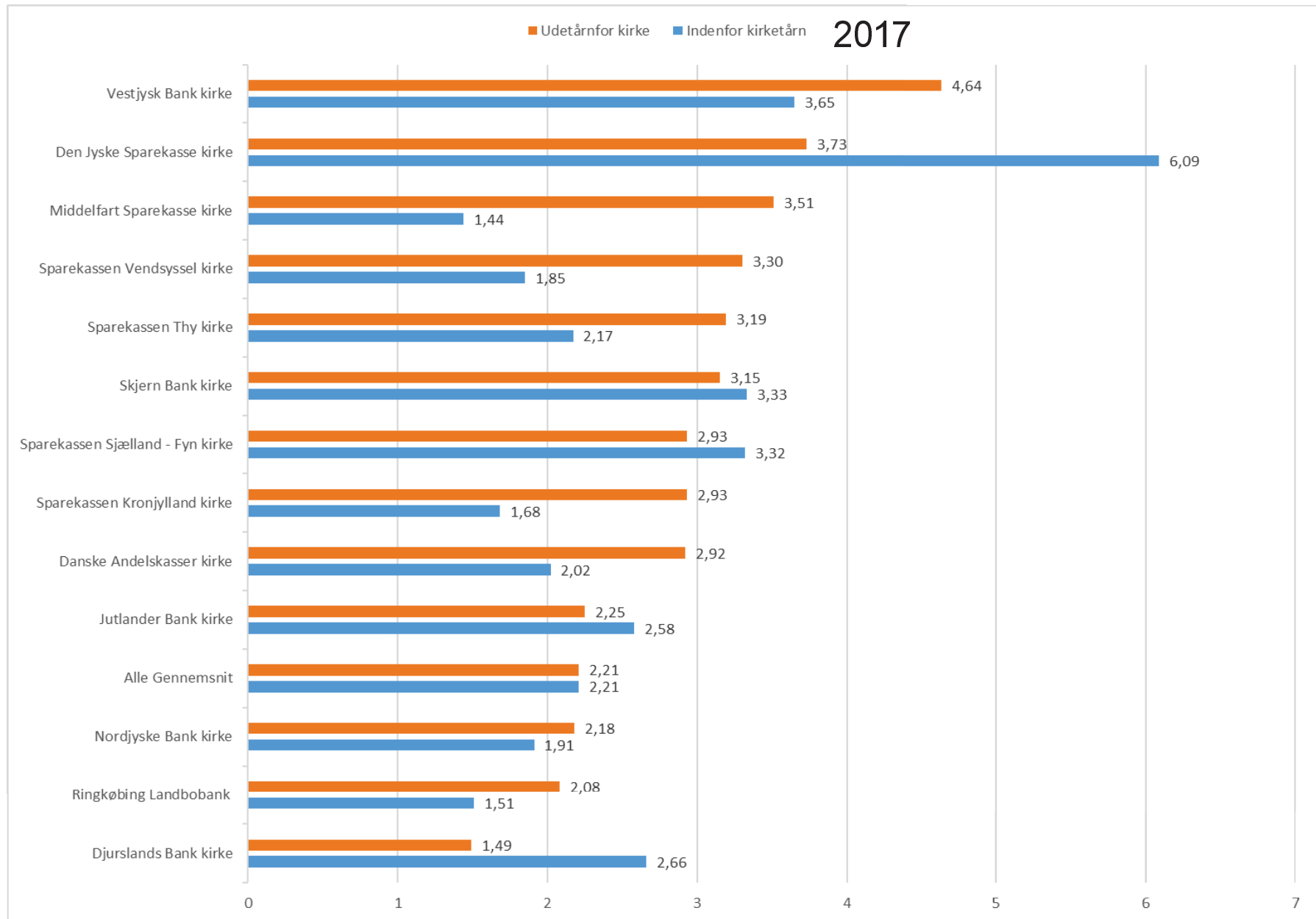

Kirketårn Sparekassen Thy

Kirketårn Djurslands Bank

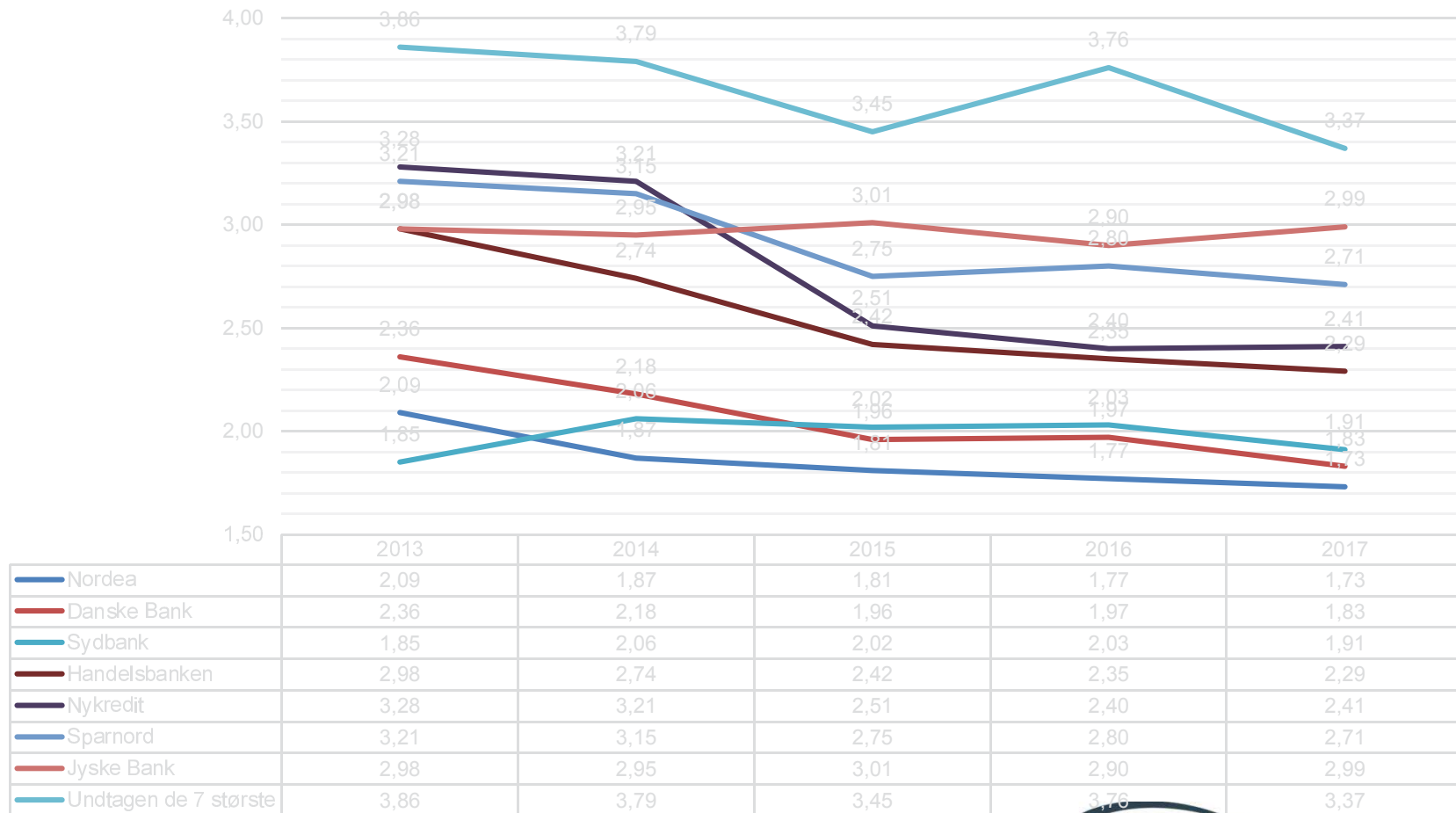

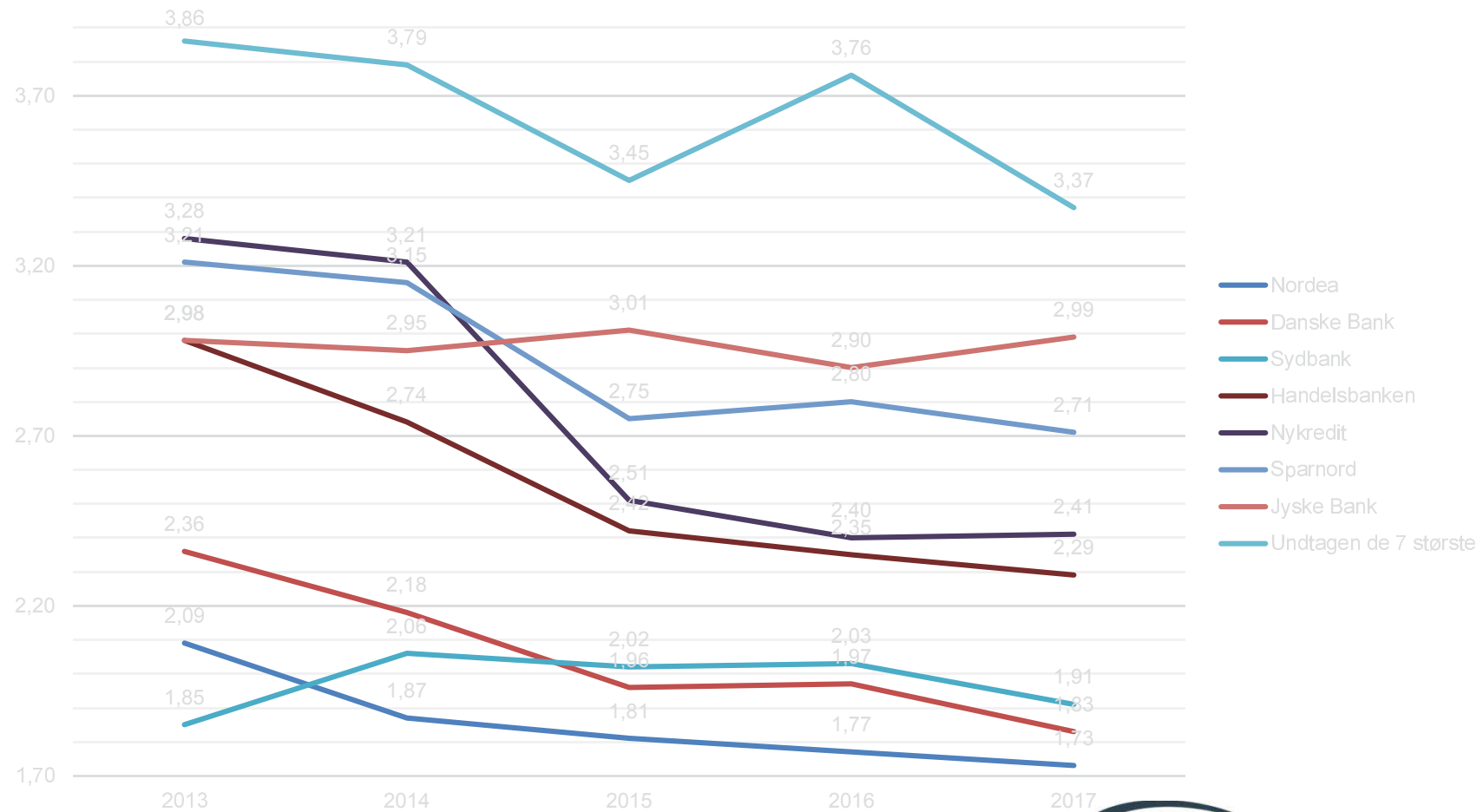
De 7 Største

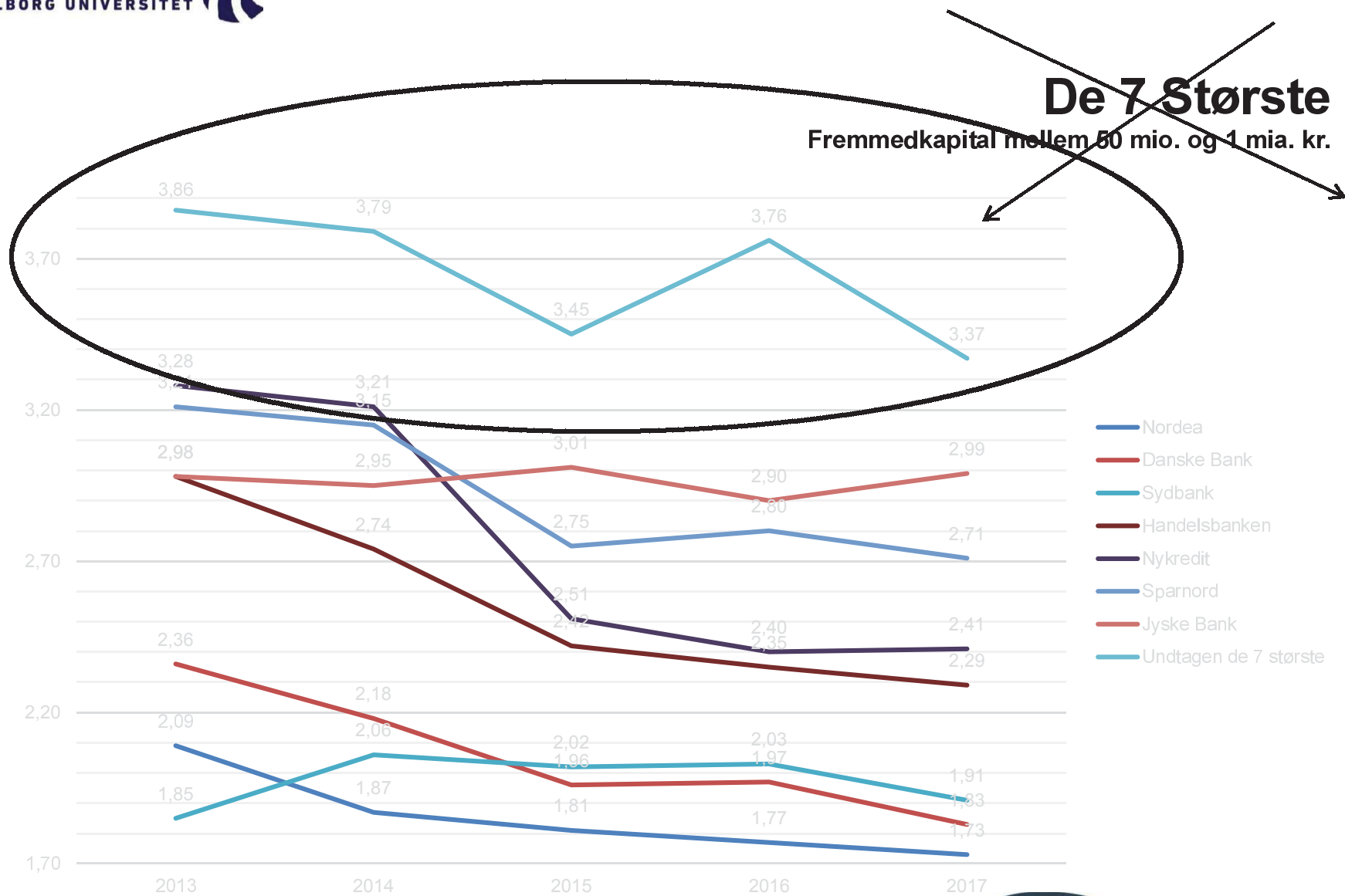
Fremmedkapital mellem 50 mio. og 1 mia. kr.

De 7 Største

Fremmedkapital mellem 50 mio. og 1 mia. kr.

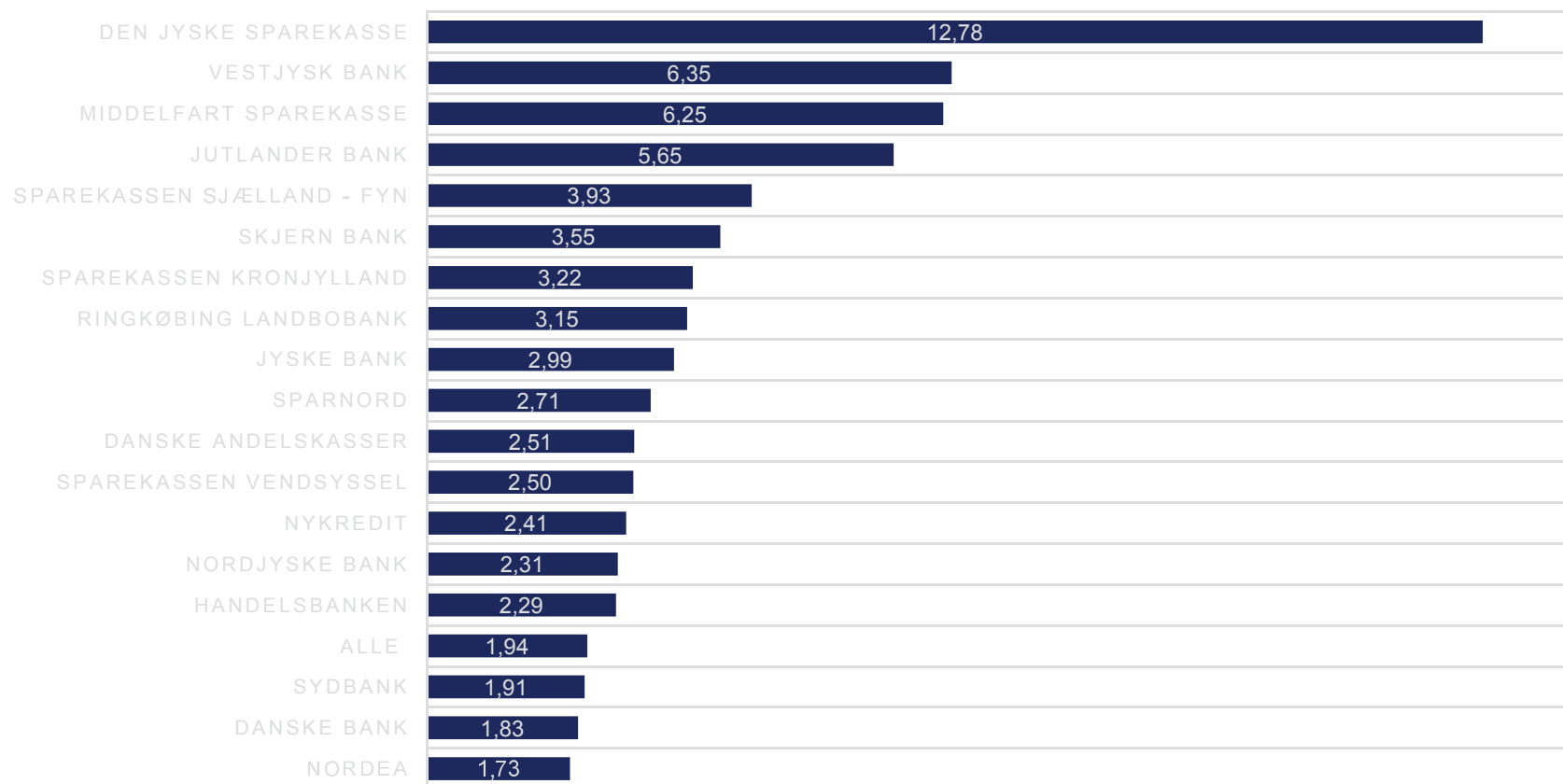

Virksomheder med større fremmedkapital (uddrag)

Fremmedkapital mellem 50 mio. og 1 mia. kr.

■ 2017

Aktualitet Maj 2018

Analytiker: Jyske Bank scorer kassen på bankfusion

Forslaget om en fusion af Nordjyske Bank og Ringkjøbing Landbobank forbedrer gevinstmuligheder

Vejle Amts Folkeblad

 VEJLE BILLUND HEDENSTED FREDERICIA IKAST-BRANDE SPORT

 BILLUND

Den Jyske Sparekasse kommer nærmere en børsnotering

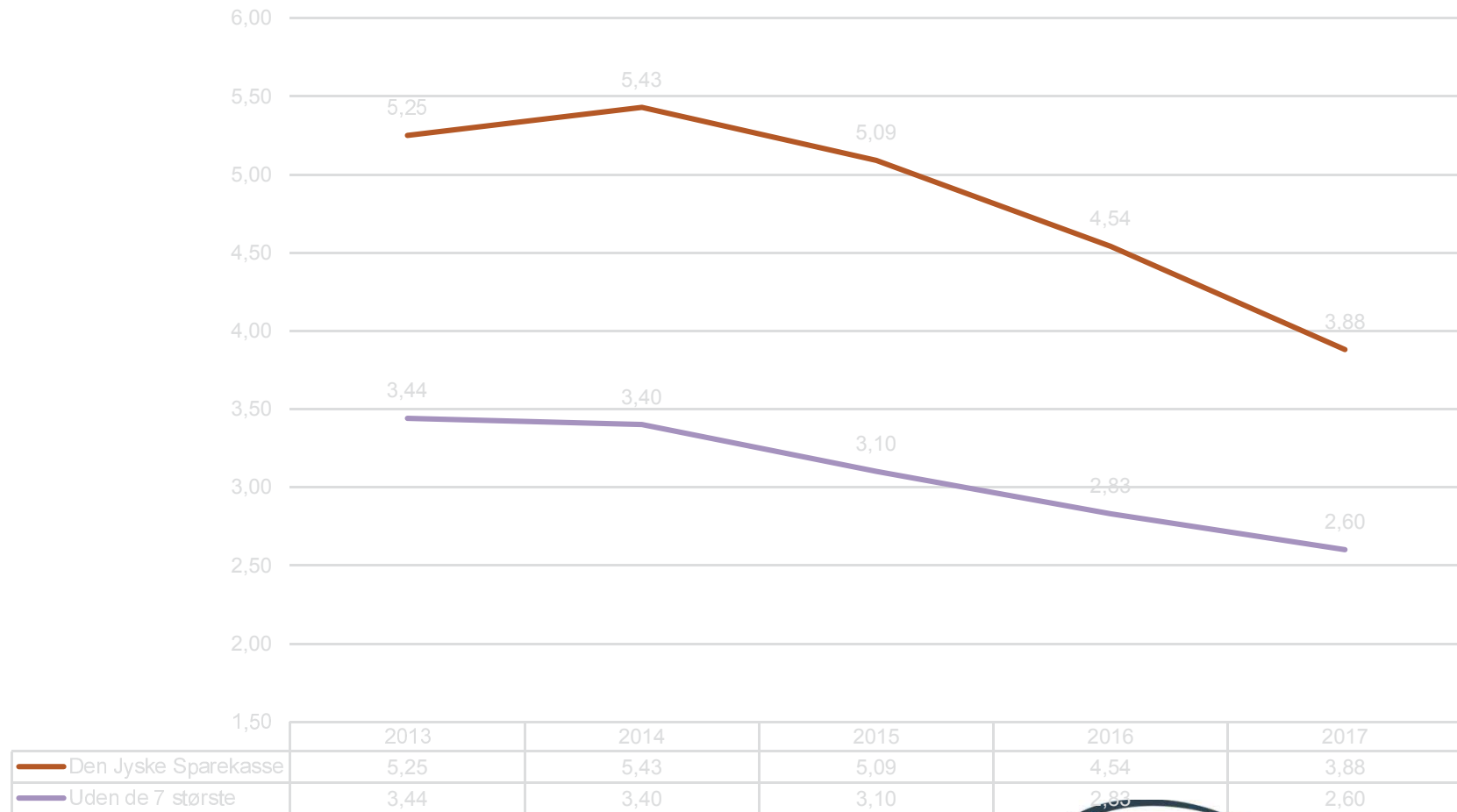
Publiceret 09. maj 2018 kl. 13:26

 0 kommentarer

er of
ness
Administration

Den Jyske Sparekasse

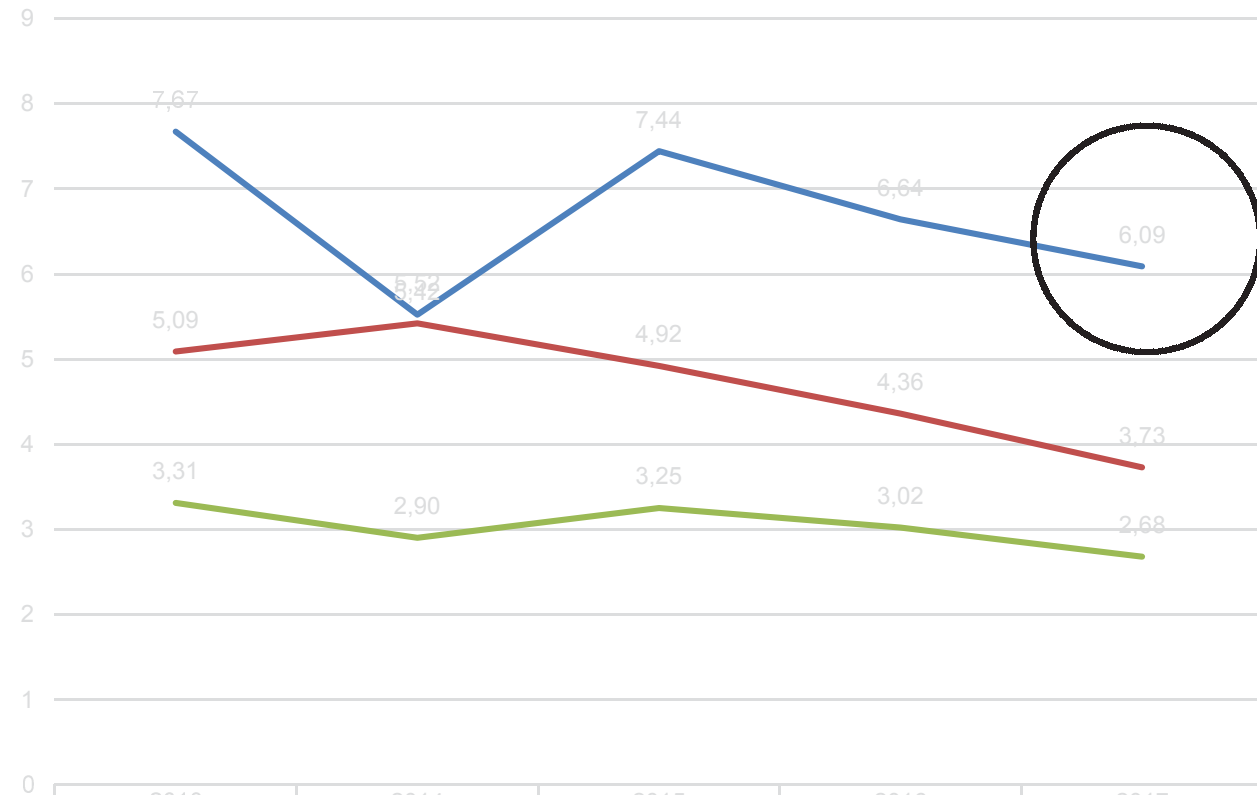

Den Jyske Sparekasse

Kirketårn Den Jyske Sparekasse

	2013	2014	2015	2016	2017
Den Jyske Sparekasse kirke	7,67	5,52	7,44	6,64	6,09
Den Jyske Sparekasse minus kirke	5,09	5,42	4,92	4,36	3,73
Alle i Billund kommune	3,31	2,90	3,25	3,02	2,68

Aktualitet Maj 2018

Analytiker: Jyske Bank scorer kassen på bankfusion

Forslaget om en fusion af Nordjyske Bank og Ringkjøbing Landbobank forbedrer gevinstmuligheder

Ringkøbing Landbobank & Nordjyske Bank

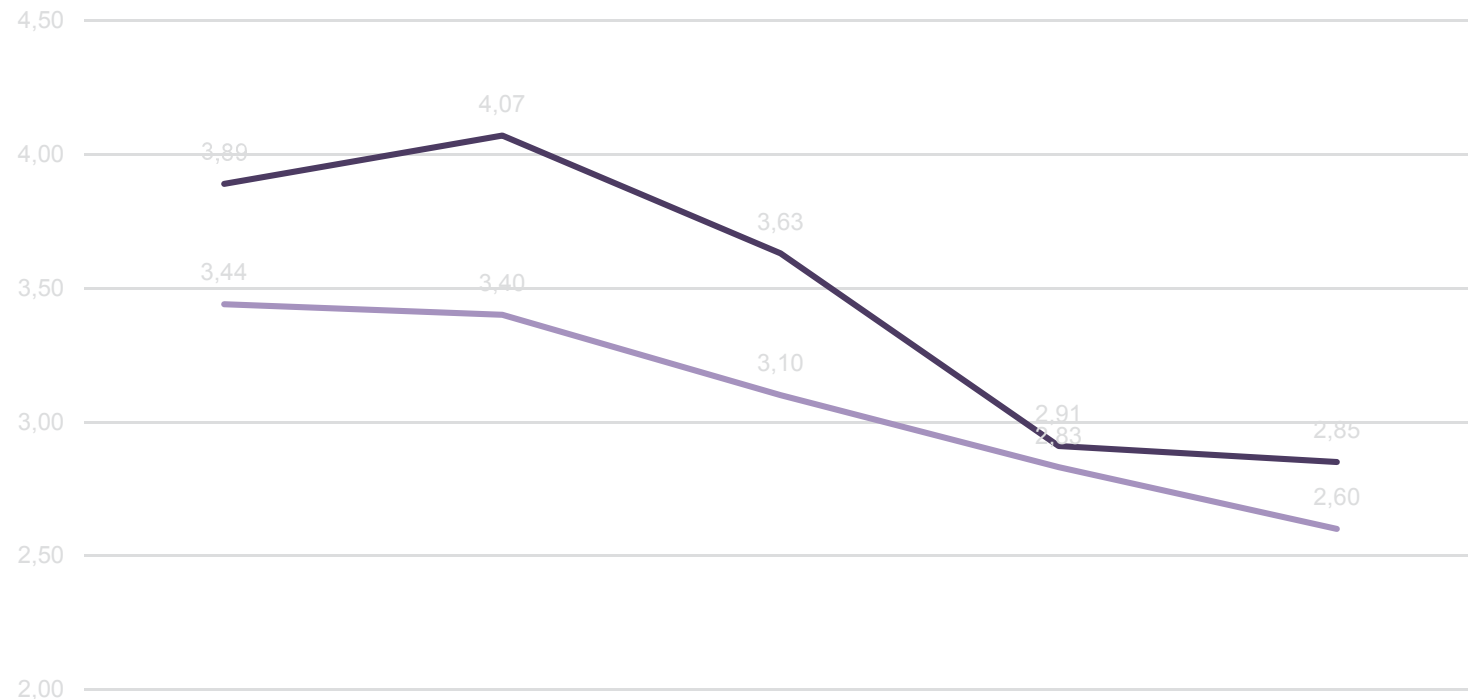

ILAG

Alm. Brand Bank

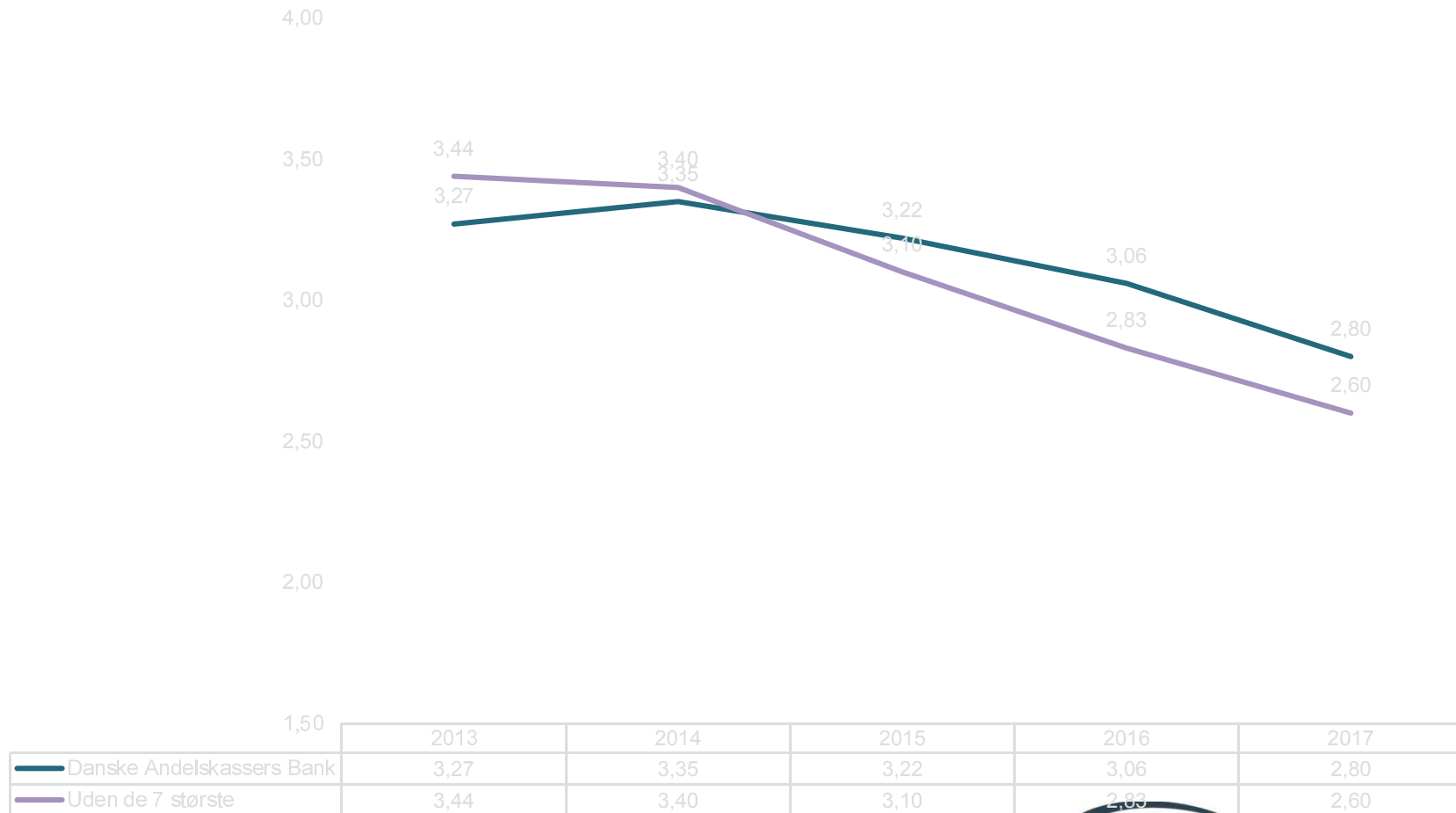

Arbejdernes Landsbank

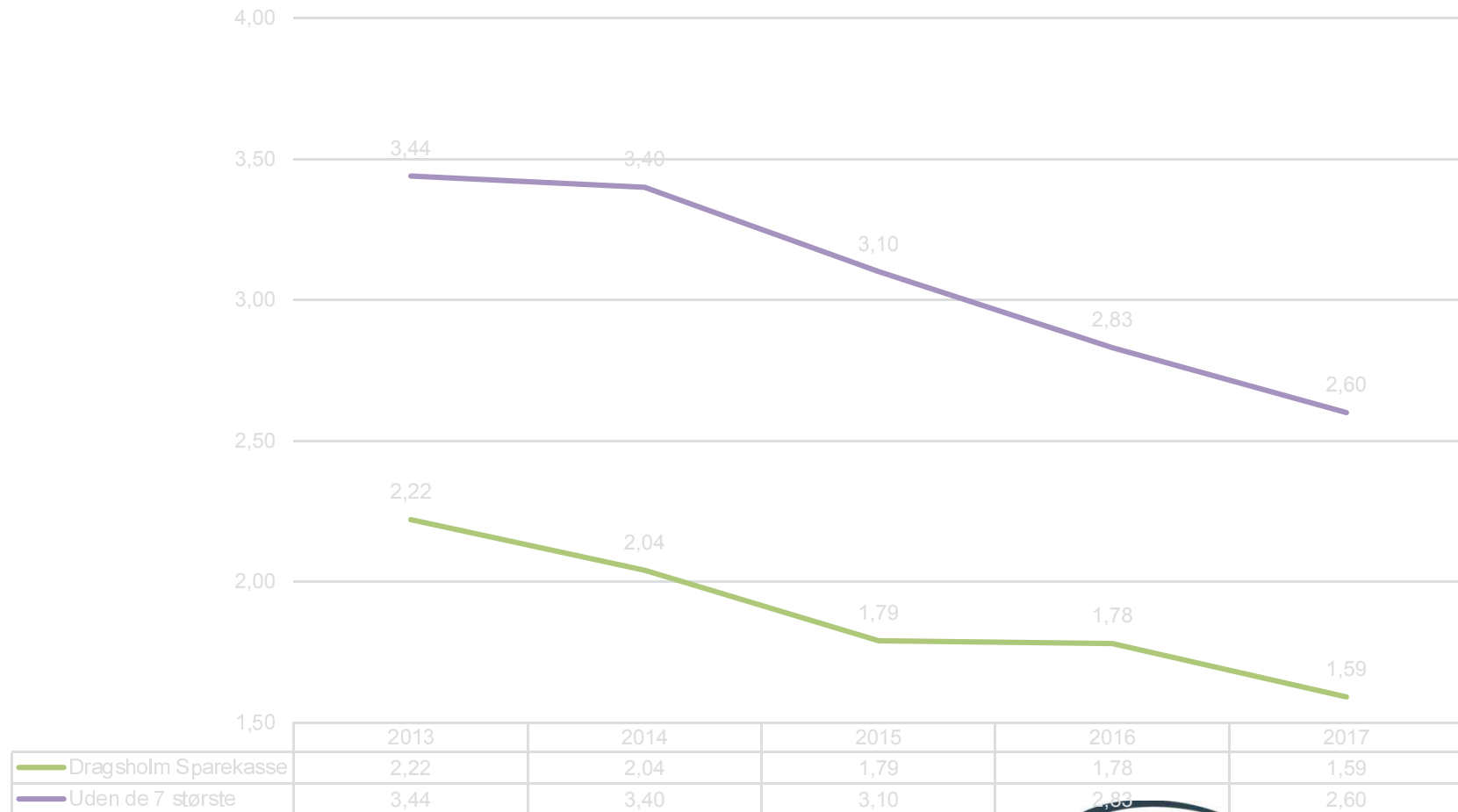

	2013	2014	2015	2016	2017
Arb. Landsbank	3,89	4,07	3,63	2,91	2,85
Uden de 7 største	3,44	3,40	3,10	2,83	2,60

Danske Andelskassers Bank

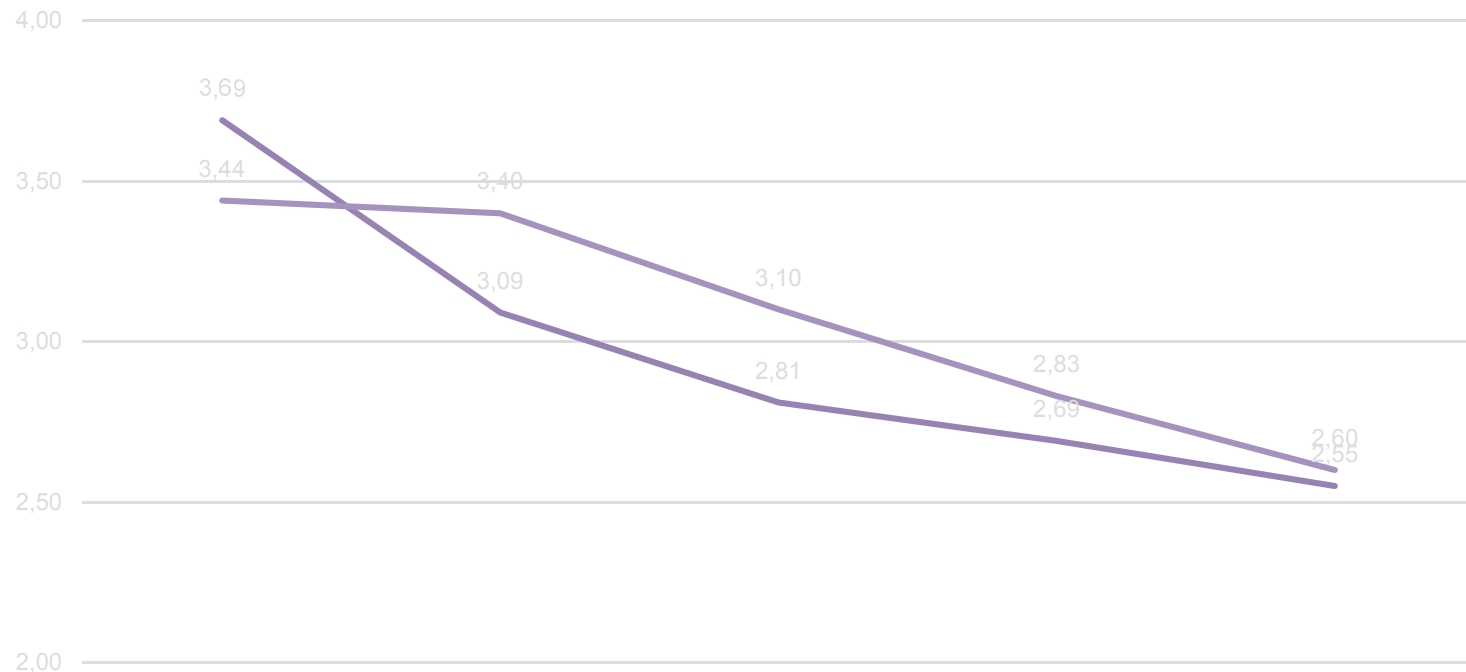

Dragsholm Sparekasse

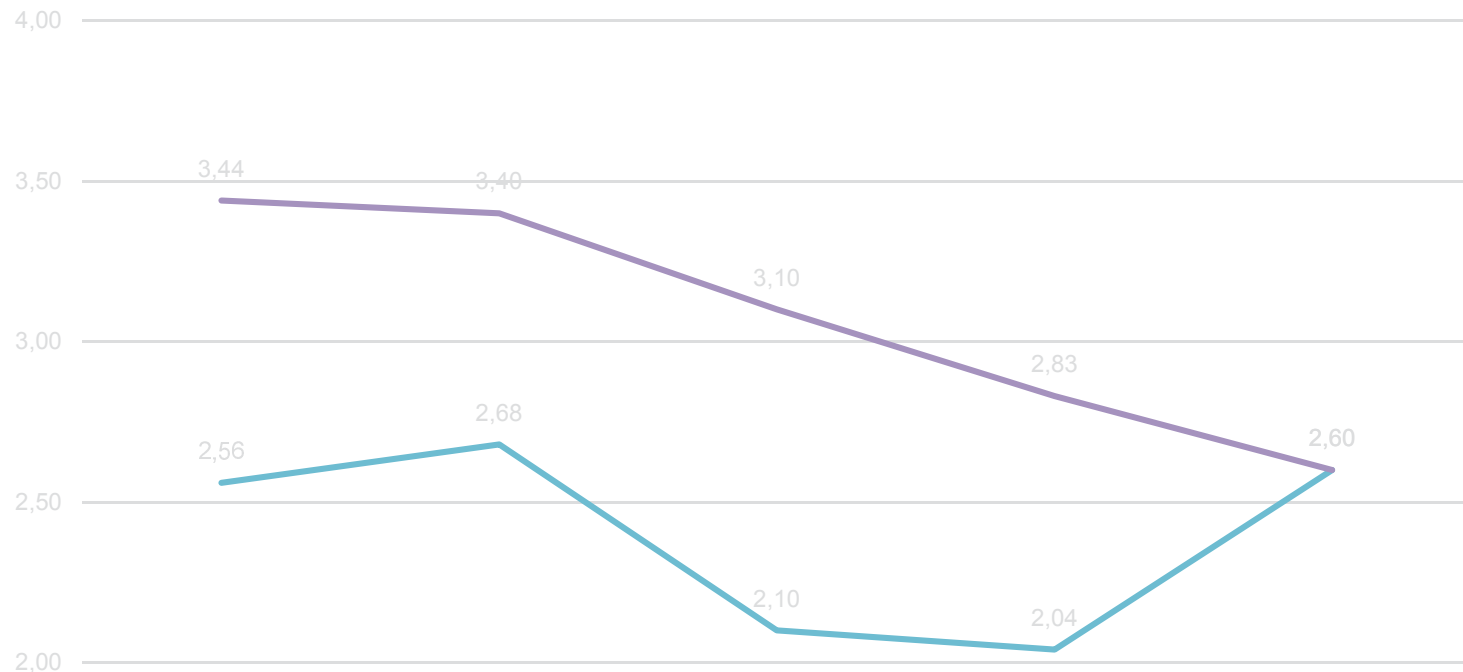

Frøs

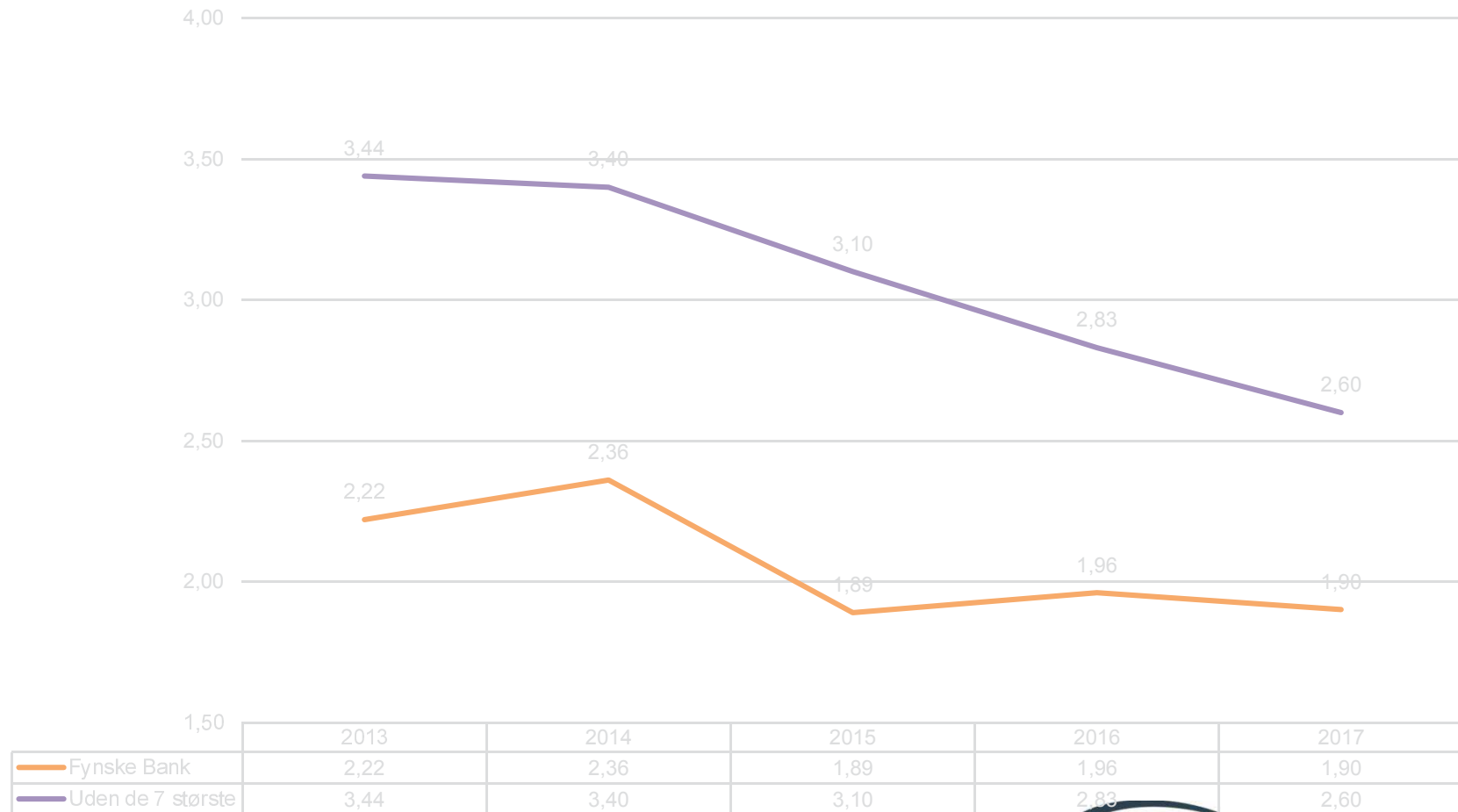
	2013	2014	2015	2016	2017
FRØS	3,69	3,09	2,81	2,69	2,55
Uden de 7 største	3,44	3,40	3,10	2,83	2,60

Frøslev - Møllerup

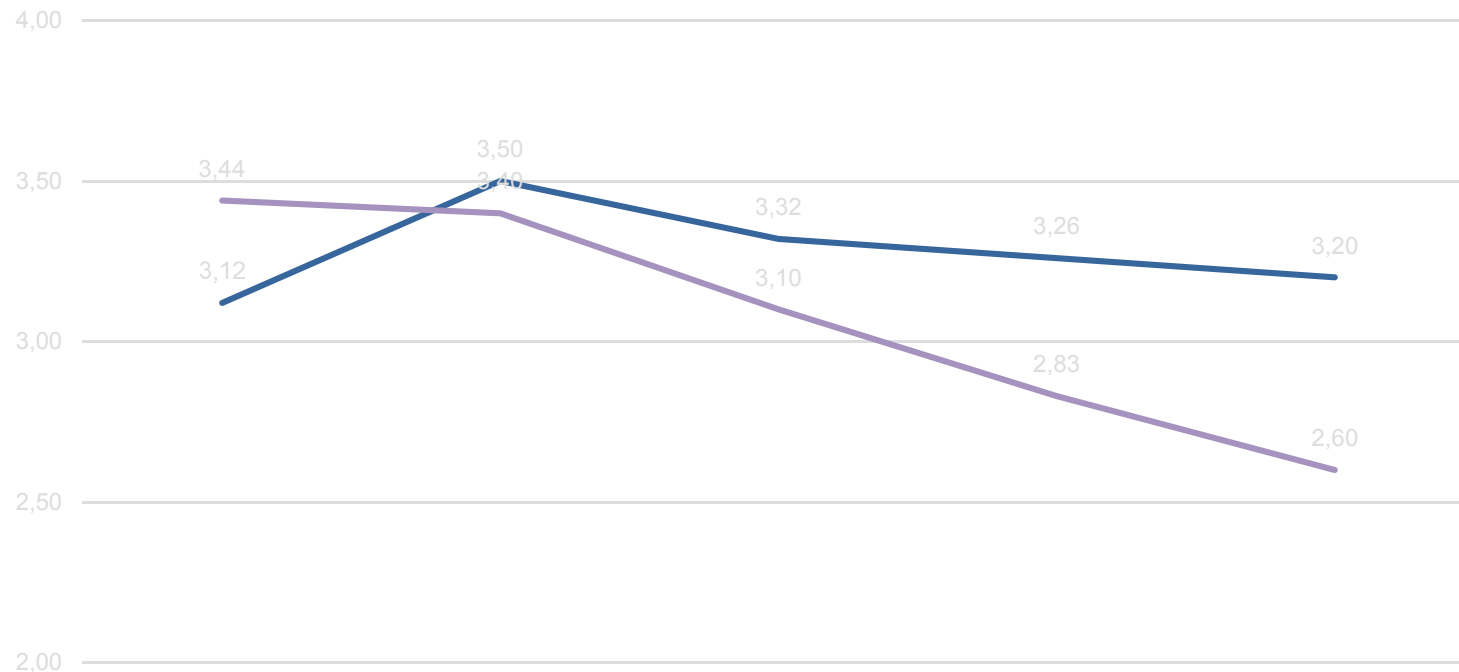

	2013	2014	2015	2016	2017
Frøslev - Møllerup	2,56	2,68	2,10	2,04	2,60
Uden de 7 største	3,44	3,40	3,10	2,83	2,60

Fynske Bank

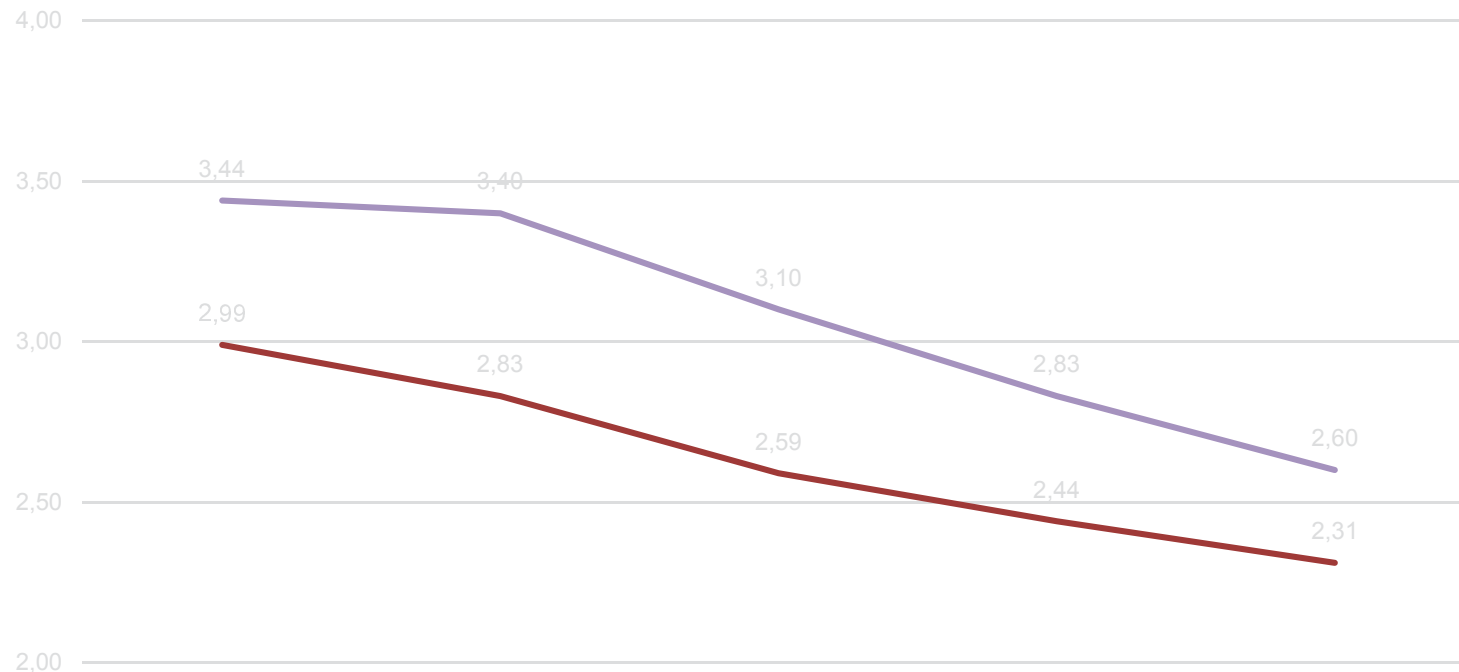

Hvidbjerg Bank

	2013	2014	2015	2016	2017
Hvidbjerg Bank	3,12	3,50	3,32	3,26	3,20
Uden de 7 største	3,44	3,40	3,10	2,83	2,60

Jutlander Bank

	2013	2014	2015	2016	2017
Jutlander Bank	2,99	2,83	2,59	2,44	2,31
Uden de 7 største	3,44	3,40	3,10	2,83	2,60

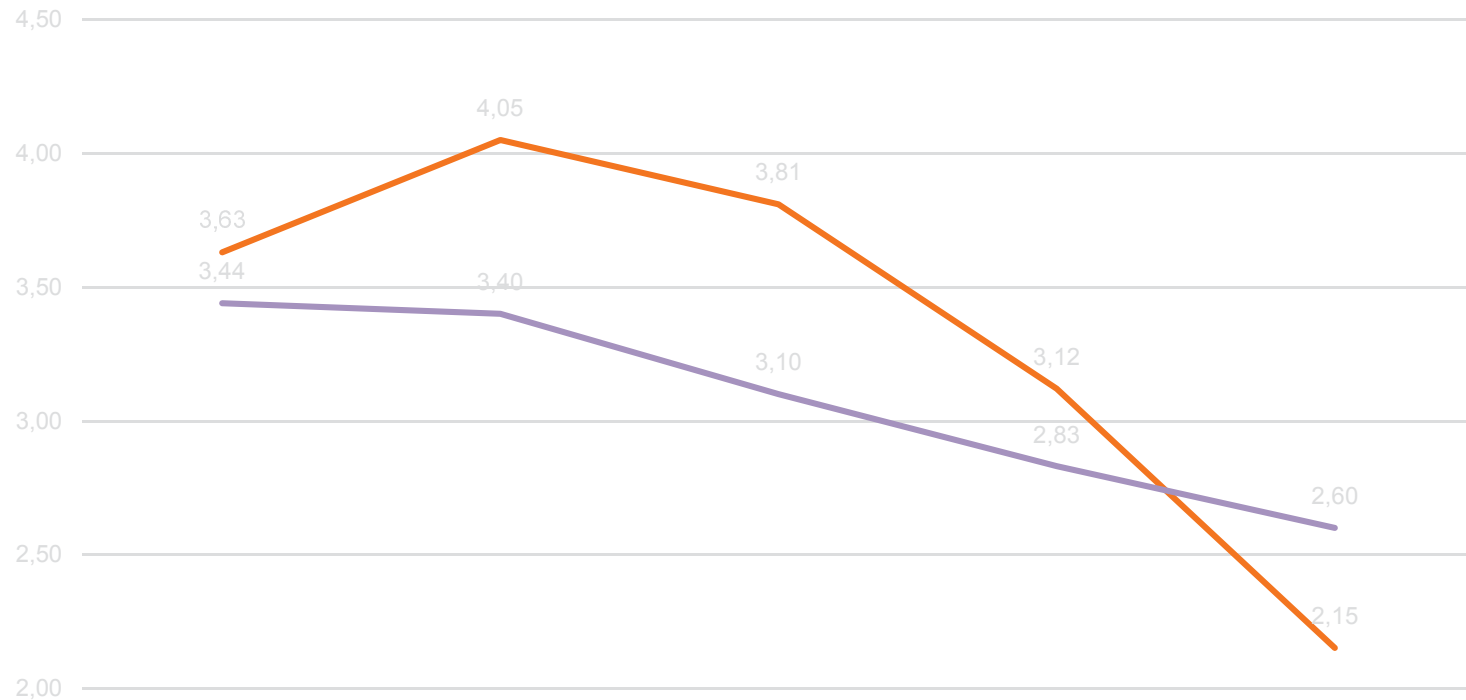
Langå Sparekasse

Lollands Bank

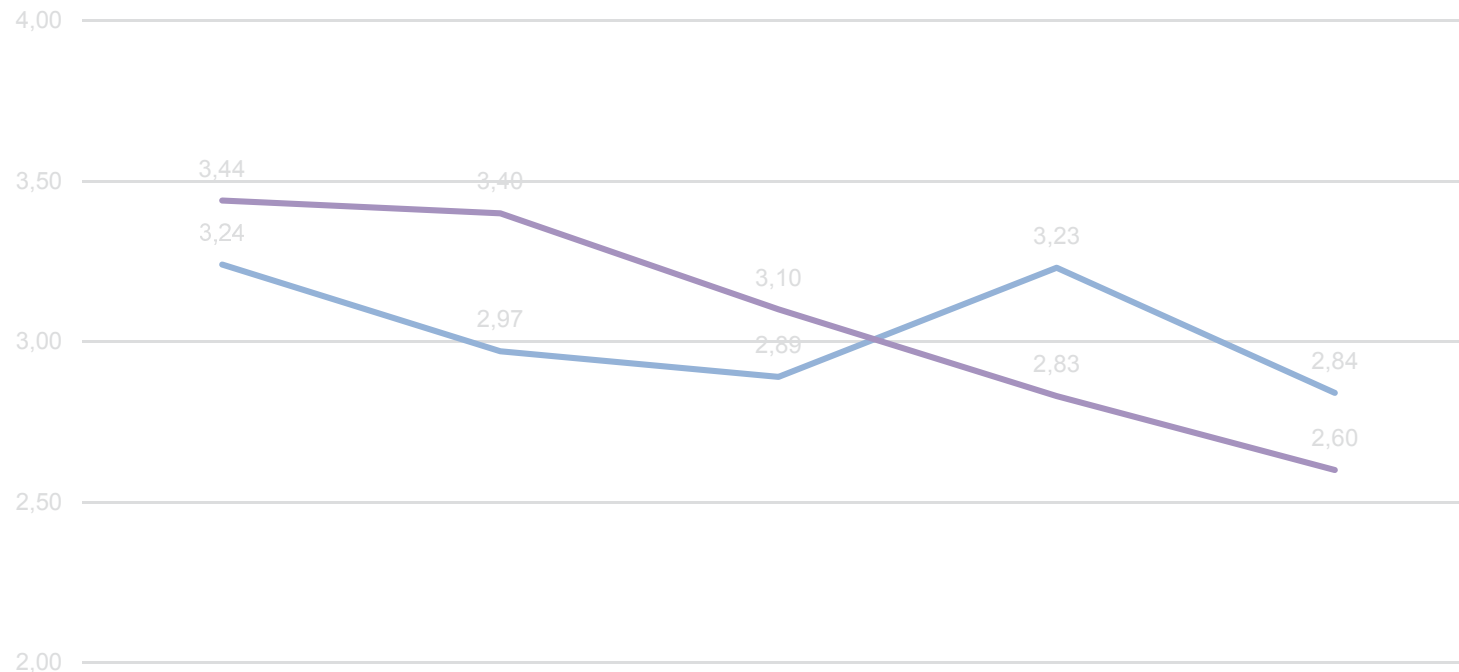
Lægernes Bank

	2013	2014	2015	2016	2017
Lægernes Bank	3,63	4,05	3,81	3,12	2,15
Uden de 7 største	3,44	3,40	3,10	2,83	2,60

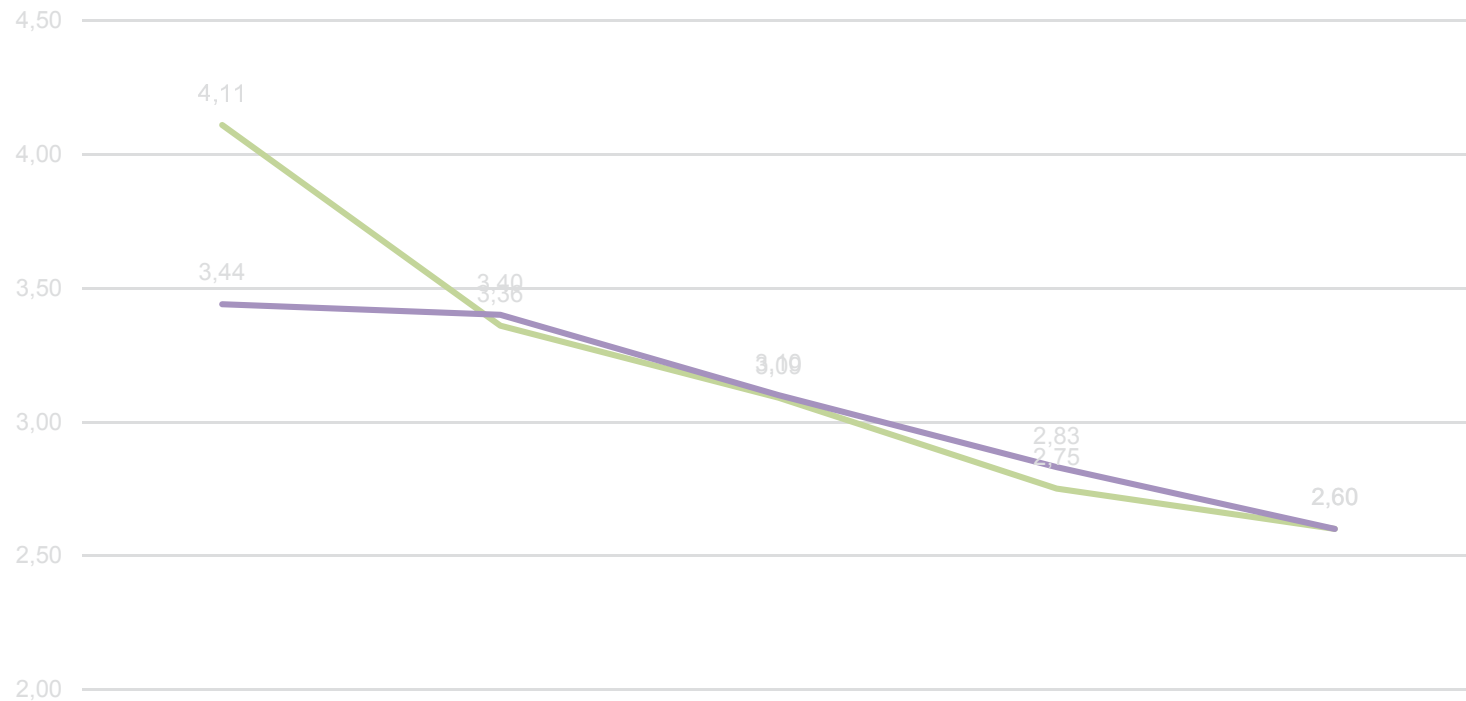

Merkur Bank

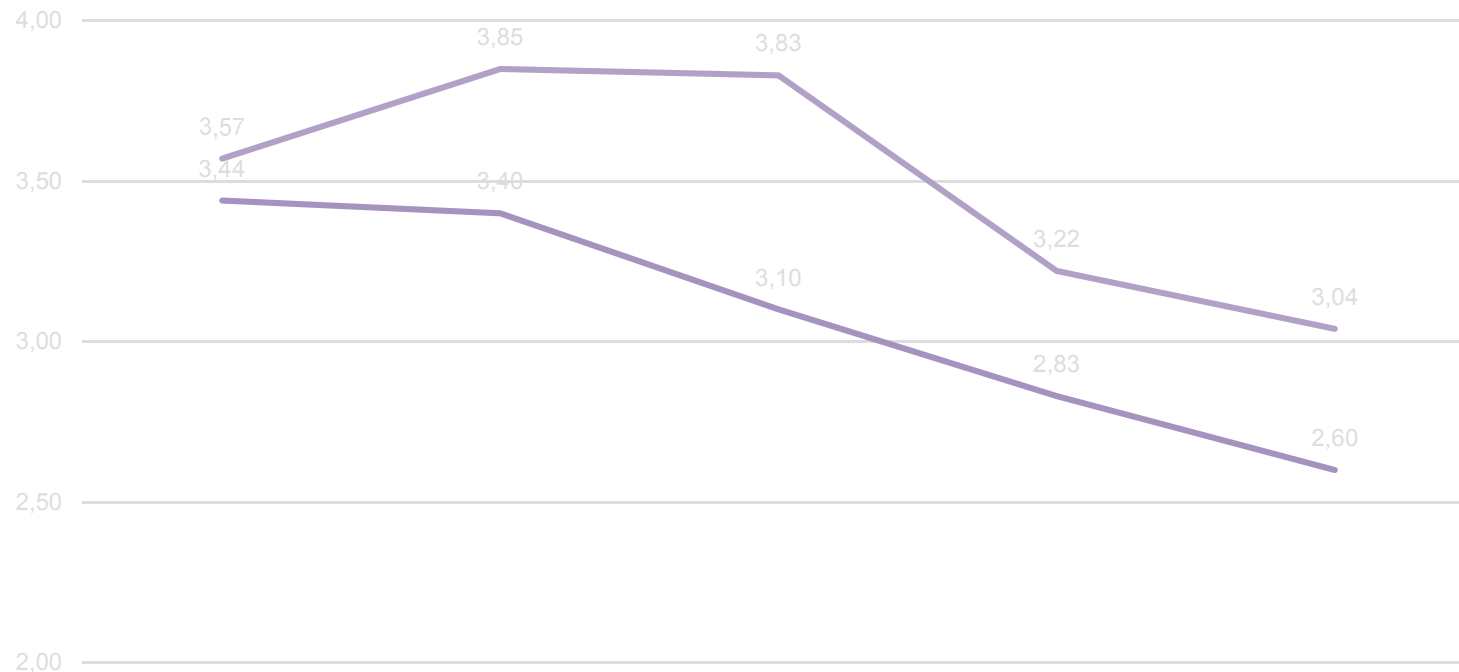
	2013	2014	2015	2016	2017
Merkur Bank	3,24	2,97	2,89	3,23	2,84
Uden de 7 største	3,44	3,40	3,10	2,83	2,60

Møns Bank

	2013	2014	2015	2016	2017
Møns Bank	4,11	3,36	3,09	2,75	2,60
Uden de 7 største	3,44	3,40	3,10	2,83	2,60

Nordfyns Bank

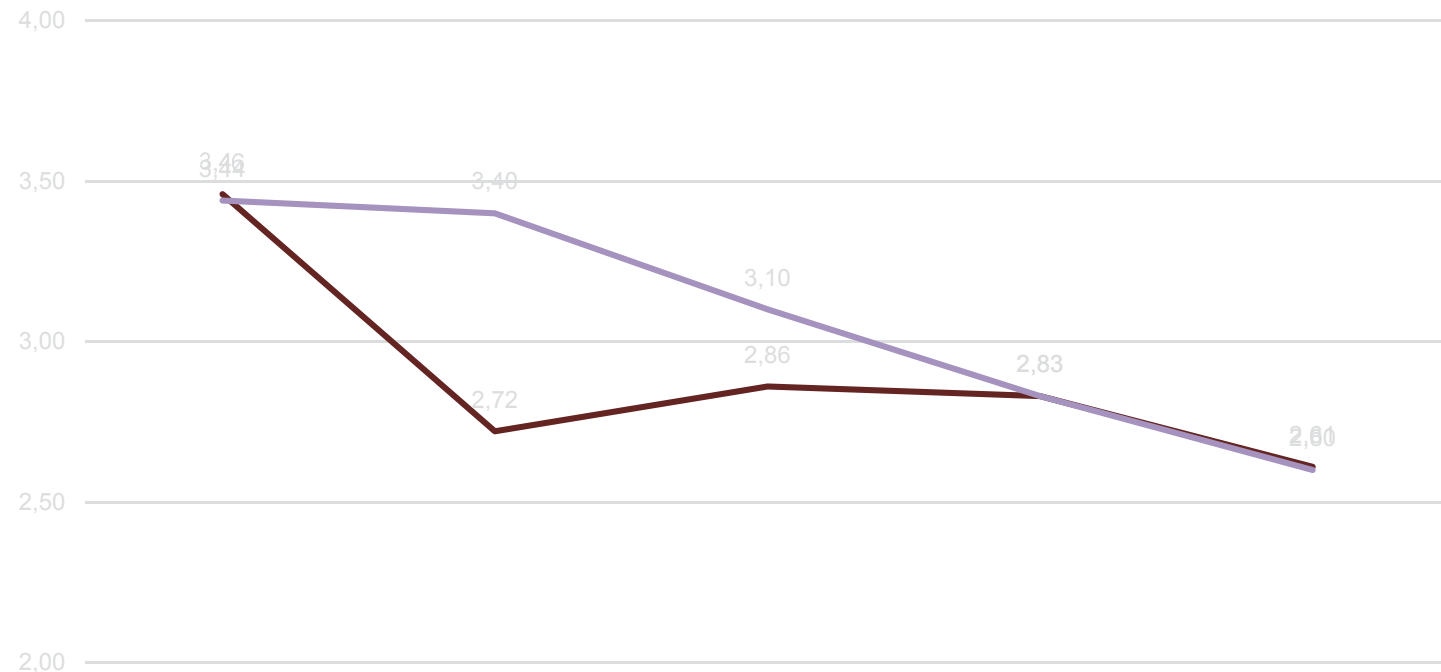

	2013	2014	2015	2016	2017
Nordfyns Bank	3,57	3,85	3,83	3,22	3,04
Uden de 7 største	3,44	3,40	3,10	2,83	2,60

Skjern Bank

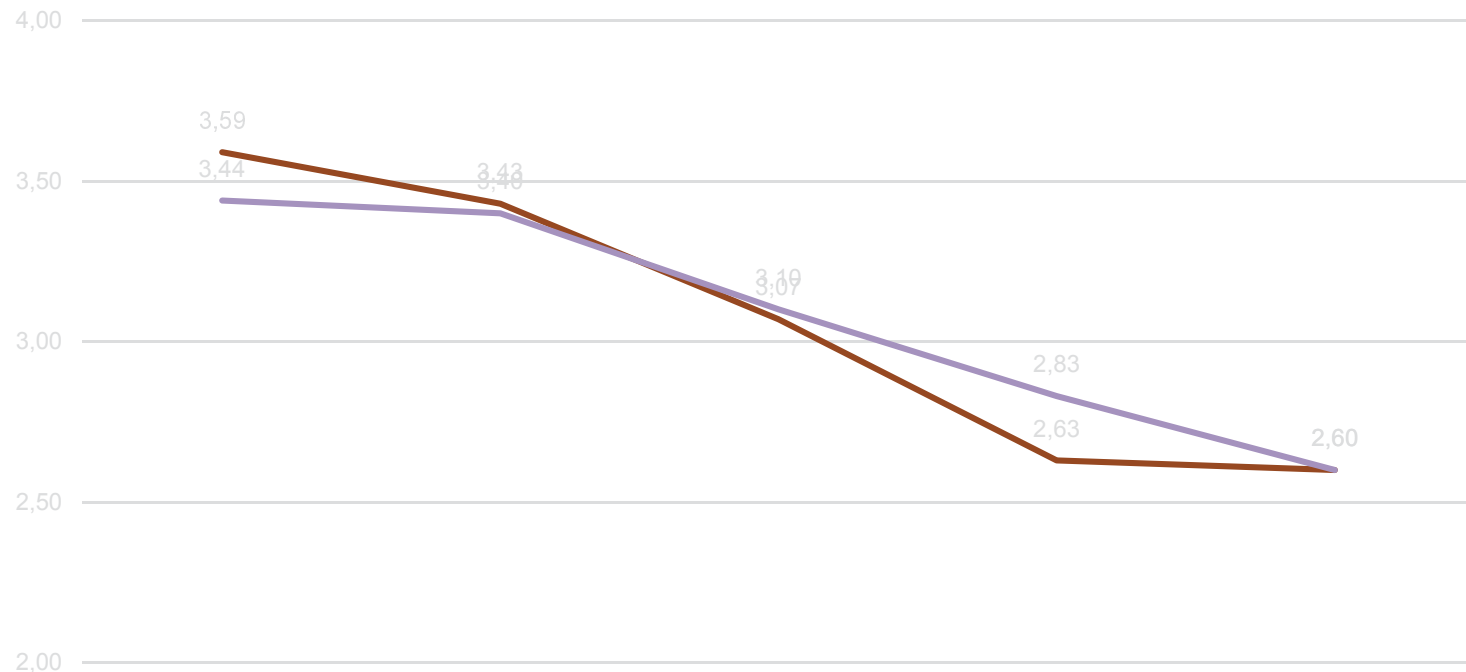

Sparekassen Balling

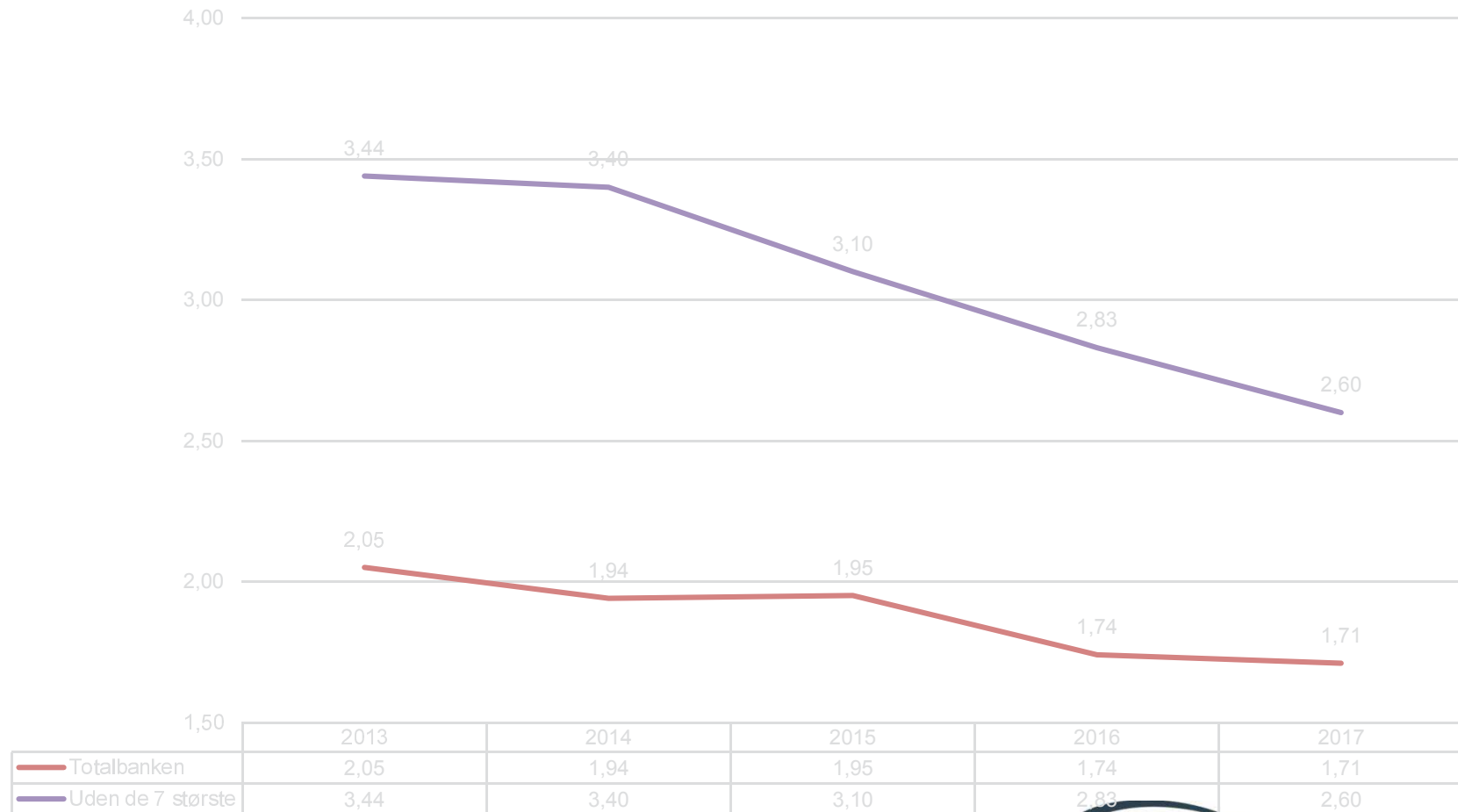
	2013	2014	2015	2016	2017
— Sparekassen Balling	3,46	2,72	2,86	2,83	2,61
— Uden de 7 største	3,44	3,40	3,10	2,83	2,60

Sparekassen Thy

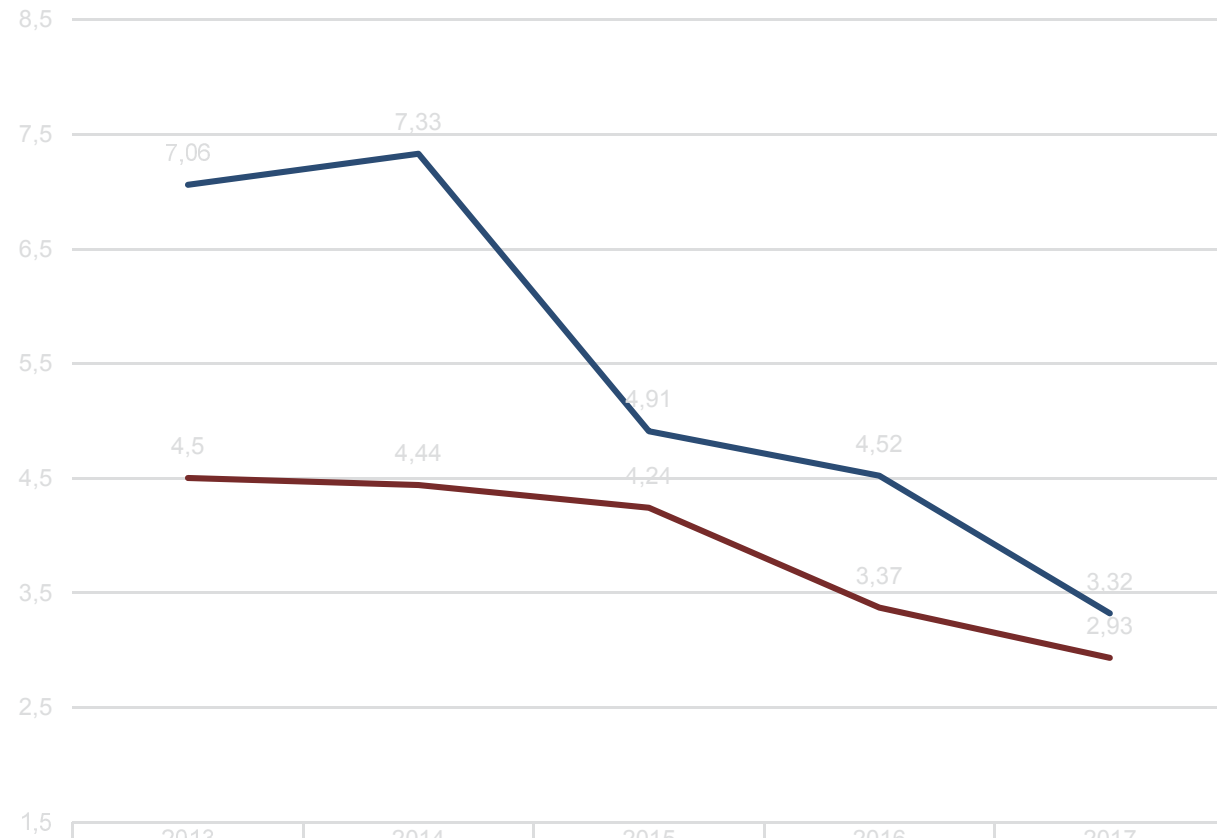

	2013	2014	2015	2016	2017
— Sparekassen Thy	3,59	3,43	3,07	2,63	2,60
— Uden de 7 største	3,44	3,40	3,10	2,83	2,60

Totalbanken

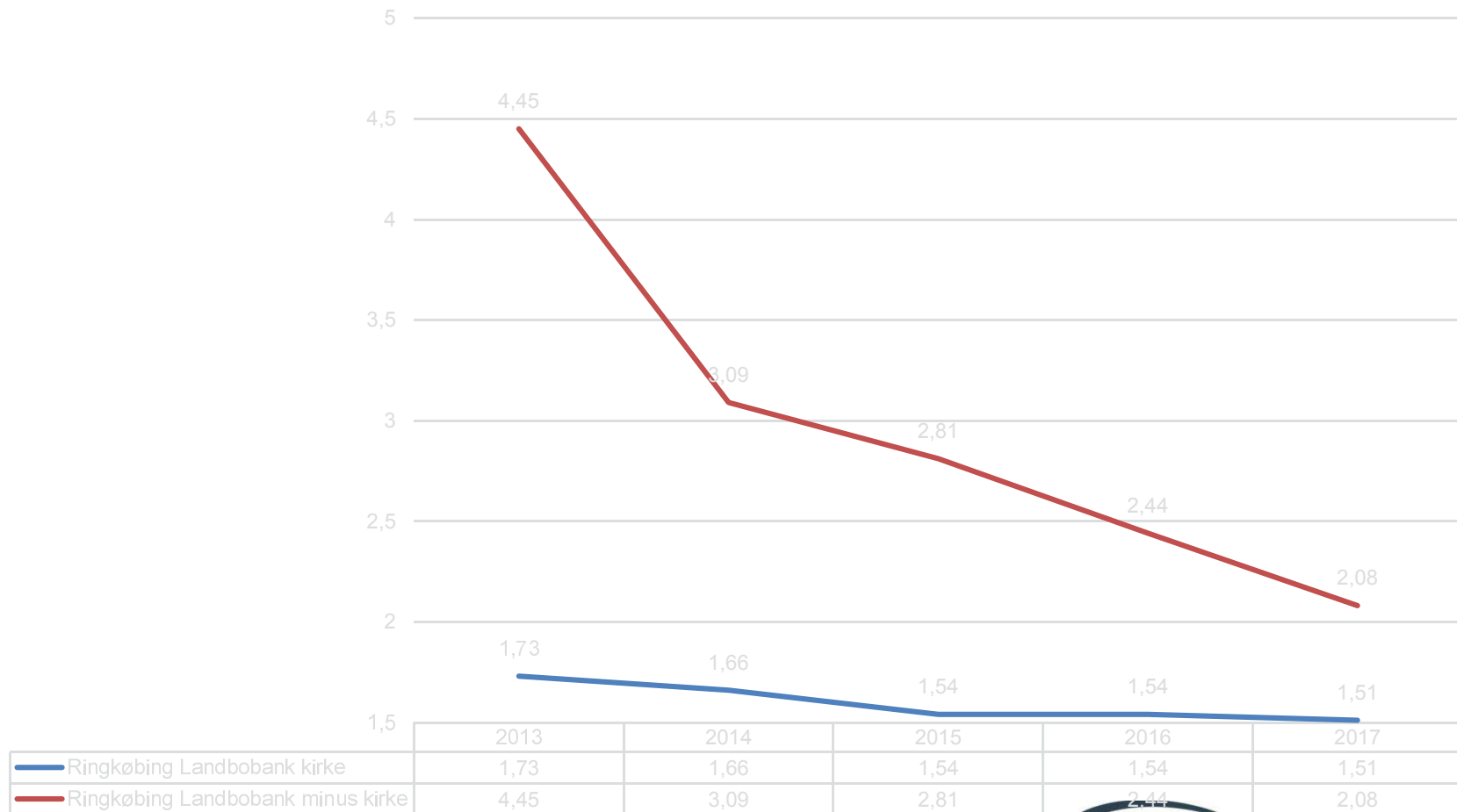
Kirketårn Sparekassen Sjælland - Fyn

	2013	2014	2015	2016	2017
— Sparekassen Sjælland - Fyn kirke	7,06	7,33	4,91	4,52	3,32
— Sparekassen Sjælland - Fyn minus kirke	4,5	4,44	4,24	3,37	2,93

Kirketårn – Ringkøbing Landbobank

Kirketårn Nordjyske Bank

Kirketårn Jutlander Bank

Kirketårn Skjern Bank

Virksomheder med større fremmedkapital (uddrag) oplyst med og uden bank

